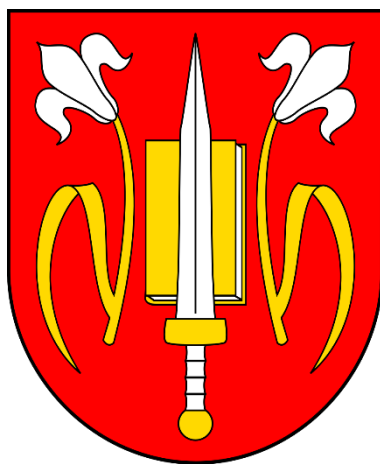

**DIAGNOZA SŁUŻĄCA WYZNACZENIU
OBSZARU ZDEGRADOWANEGO
I OBSZARU REWITALIZACJI NA TERENIE
GMINY RZEKUŃ**

Rzekuń, 2026

SPIS TREŚCI

1	Słowniczek pojęć.....	3
2	Charakterystyka Gminy Rzekuń.....	5
2.1	Informacje podstawowe	5
2.2	Zewnętrzne i wewnętrzne uwarunkowania rozwoju Gminy Rzekuń	8
3	Metodyka wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji	21
3.1	Metodyka prac przyjęta w procesie delimitacji obszarów zdegradowanych na terenie Gminy Rzekuń.....	21
3.2	Podział Gminy Rzekuń na jednostki analityczne	24
3.3	Wybór wskaźników służących dokonaniu analizy wskaźnikowej wskazanych jednostek analitycznych	28
4	Analiza wskaźnikowa Gminy Rzekuń	33
4.1	Sfera społeczna	33
4.2	Sfera gospodarcza	55
4.3	Sfera środowiskowa	60
4.4	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	66
4.5	Sfera techniczna	74
5	Wyznaczenie obszaru zdegradowanego.....	79
6	Wyznaczenie obszaru rewitalizacji	81

1 SŁOWNICZEK POJĘĆ

REWITALIZACJA – rewitalizacja stanowi proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie gminnego programu rewitalizacji¹.

OBSZAR ZDEGRADOWANY – obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności: bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, wysokiej liczby mieszkańców będących osobami ze szczególnymi potrzebami, o których mowa w ustawie z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego możliwe jest tylko w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw,
- środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska,
- przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych,
- technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz nefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska².

¹ Ustawa z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz.U. z 2024 r. poz. 278.).

² J. w.

OBSZAR REWITALIZACJI – obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby jej mieszkańców. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic³.

³ J.w.

2 CHARAKTERYSTYKA GMINY RZEKUŃ

2.1 INFORMACJE PODSTAWOWE

Rzekuń jest gminą wiejską położoną w północnej części województwa mazowieckiego, na granicy z województwem podlaskim, w powiecie ostrołęckim. Według danych BDL GUS pod koniec 2024 roku gmina zamieszkała była przez 12 316 osób. Jej powierzchnia wynosi natomiast 131 km², co stanowi 6,3% powierzchni powiatu ostrołęckiego. Gęstość zaludnienia kształtowała się w tym czasie na poziomie ok. 94 os./km², co stanowiło najwyższą wartość w powiecie ostrołęckim. Gmina Rzekuń graniczy:

- od północy z Gminą Lelis (powiat ostrołęcki),
- od wschodu z Gminą Miastkowo (powiat łomżyński) oraz gminami Troszyn i Czerwin (powiat ostrołęcki),
- od południa z Gminą Goworowo (powiat ostrołęcki)
- od zachodu z Gminą Młynarze (powiat makowski), Gminą Olszewo-Borki (powiat ostrołęcki) oraz miastem na prawach powiatu Ostrołęka.

Gmina Rzekuń podzielona jest na 21 jednostek pomocniczych, obejmujących sołectwa: Borawe, Czarnowiec, Daniszewo, Drwęcz, Dzbenin, Goworki, Kamianka, Korczaki, Laskowiec, Ławy, Nowa Wieś Wschodnia, Ołdaki, Przytuły Nowe, Przytuły Stare, Rozwory, Rzekuń, Susk Nowy, Susk Stary, Teodorowo, Tobolice i Zabiele.

Wraz z początkiem 2018 roku doszło do zmiany granic Gminy Rzekuń oraz miasta Ostrołęka, w wyniku której część sołectw Nowa Wieś Wschodnia, Ławy i Goworki, o łącznej powierzchni blisko 500 hektarów, przyłączona została do miasta. Celem tego działania było m.in. powiększenie strefy inwestycyjnej w Ostrołęce, na terenie której znajduje się elektrownia.

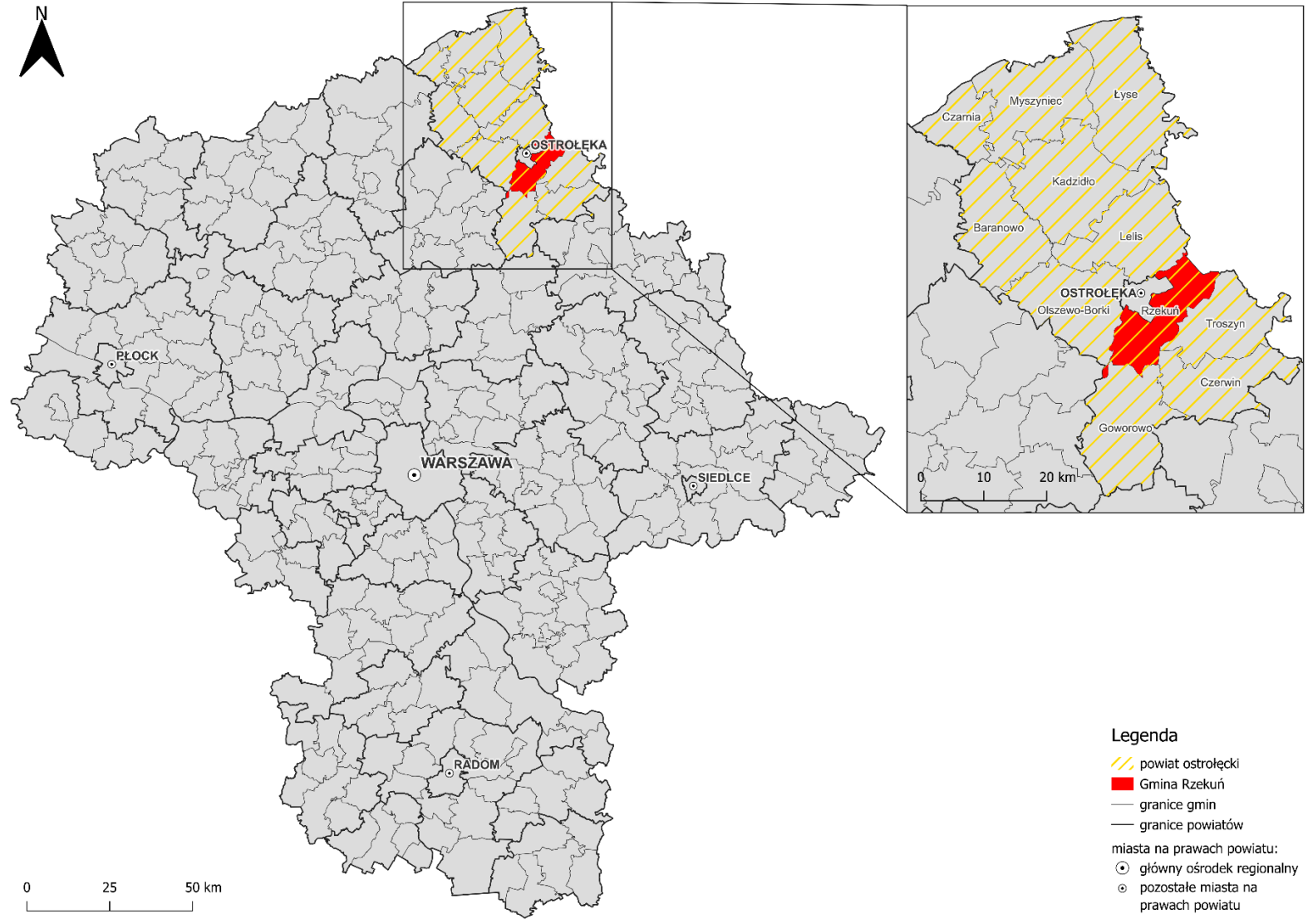
Największą pod względem liczby mieszkańców miejscowość zlokalizowaną na terenie gminy stanowi wieś Rzekuń, która pod koniec 2024 roku zamieszkała była przez 2 573 osoby. Wśród pozostałych miejscowości najludniejszymi są wsie: Dzbenin (1 402 os.), Laskowiec (1 249 os.) oraz Ławy (1 019 os.).

Gmina Rzekuń jest jednostką o rozwiniętej funkcji rolniczej, co znajduje odzwierciedlenie w jej strukturze użytkowania gruntów. Tereny użytkowane rolniczo stanowią ok. 63% powierzchni

gminy. Znacznym udziałem w strukturze użytkowania gruntów odznaczają się również lasy zajmujące ok. 26% jej powierzchni.

Zgodnie z Klasyfikacją funkcjonalną gmin Polski, Gmina Rzekuń zaliczona została do strefy zewnętrznej obszarów funkcjonalnych miast subregionalnych⁴, co związane jest z jej położeniem w bezpośrednim sąsiedztwie Ostrołęki, będącej jednym z głównych ośrodków subregionalnych Mazowsza.

⁴ Śleszyński P., Komornicki T., 2016. Klasyfikacja funkcjonalna gmin Polski na potrzeby monitoringu planowania przestrzennego. Przegląd Geograficzny, tom 88, str. 469-488

Ryc. 1. Położenie Gminy Rzekuń na tle powiatu i województwa
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

2.2 ZEWNĘTRZNE I WEWNĘTRZNE UWARUNKOWANIA ROZWOJU GMINY RZEKUŃ

POWIĄZANIA KOMUNIKACYJNE

Gmina Rzekuń charakteryzuje się średnim położeniem w układzie transportowym, co wynika ze znacznych odległości dzielących ją od głównych ośrodków miejskich w Polsce. Gmina zlokalizowana jest ok. 100 kilometrów na północny-wschód od Warszawy, stanowiącej główny punkt koncentracji infrastruktury komunikacyjnej w tej części kraju.

Około dziesięciu kilometrów na wschód od granicy gminy przebiega droga krajowa S61, łącząca województwo mazowieckie z granicą polsko-litewską. W sąsiednim mieście Ostrołęka krzyżują się drogi krajowe nr 53 (relacji Olsztyn – Różan) i nr 61 (relacji Warszawa – Budzisko), stanowiące w skali powiatu ostrołęckiego istotne osie komunikacyjne.

Na terenie gminy podstawę sieci komunikacyjnej stanowią przecinające ją drogi wojewódzkie o numerach 627 (relacji Ostrołęka – Sokołów Podlaski) i 760 (relacji Ostrołęka – Łomża), zapewniając łatwy dojazd do sąsiedniego miasta oraz dalej położonych ośrodków miejskich. Sieć transportowa uzupełniana jest przez liczne drogi powiatowe oraz gminne, łączące ze sobą poszczególne miejscowości zlokalizowane na terenie gminy oraz poza nią.

Zgodnie z programem budowy 100 obwodnic na lata 2020-2030 realizowanym przez Ministerstwo Infrastruktury, w II kwartale 2026 roku planowane jest ogłoszenie przetargu na realizację obwodnicy miasta Ostrołęka, która oddana do użytku ma zostać do 2030 roku. Realizacja tej inwestycji stanowić będzie zatem czynnik rzutujący na powiązania komunikacyjne Gminy Rzekuń z sąsiednim ośrodkiem miejskim, a także w zależności od przyjętego wariantu przebiegu planowanej trasy – na dostępność komunikacyjną samej gminy.

Istniejąca infrastruktura transportowa umożliwia dojazd samochodem osobowym z centrum Rzekunia do Warszawy i Białegostoku w ciągu ok. 1 godz. i 30 minut oraz do Olsztyna w ciągu blisko 2 godz. i 30 minut.

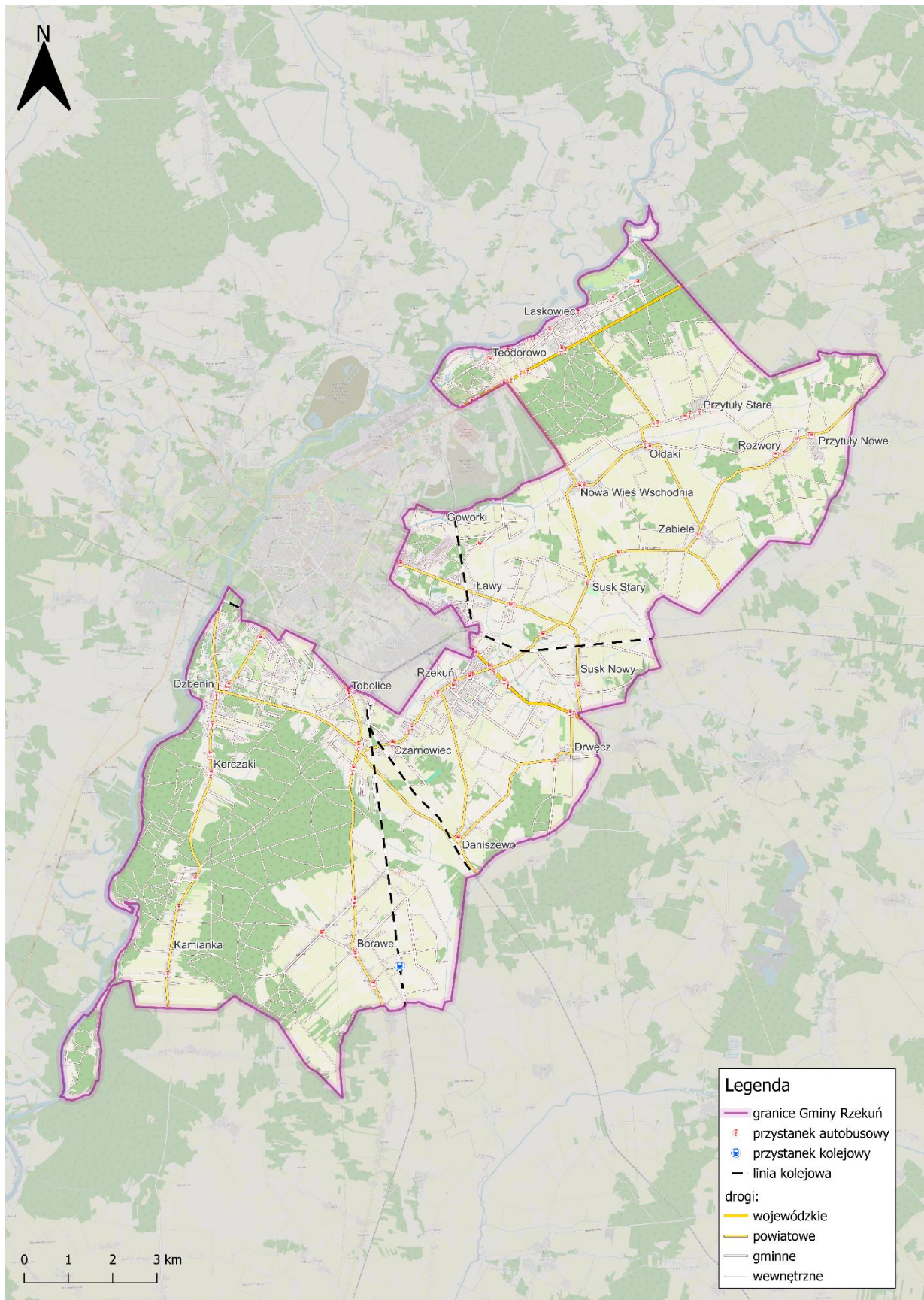
Przez obszar Gminy Rzekuń przebiegają następujące linie kolejowe:

- linia kolejowa nr 29 relacji Tłuszcz – Ostrołęka (jednotorowa, zelektryfikowana),
- linia kolejowa nr 34 relacji Ostrołęka – Małkinia (jednotorowa, nieelektryfikowana),
- linia kolejowa nr 35 relacji Ostrołęka – Szczytno (jednotorowa, nieelektryfikowana),

- linia kolejowa nr 36 relacji Ostrołęka – Łapy (jednotorowa, niezelektryfikowana),
- linia kolejowa nr 900 relacji Ostrołęka – Goworki, która łączy stację Ostrołęka z boczną szlakową przy strefie inwestycyjnej w mieście (jednotorowa, zelektryfikowana).

Na obszarze gminy zlokalizowana jest stacja kolejowa Gierwaty, znajdująca się w sąsiedztwie miejscowości Borawe, z której odjeżdżają pociągi jadące w kierunku stacji: Łowicz Główny, Ostrołęka, Tłuszcz i Warszawa Wileńska. Stacja kolejowa Gierwaty odznacza się jednak marginalnym znaczeniem dla transportu kolejowego. Według danych Urzędu Transportu Kolejowego w 2024 roku średnia dobową wymiana pasażerska na omawianej stacji mieściła się w przedziale 10-19 osób, przy średniej dobowej liczbie zatrzymań wynoszącej 21. Ruch kolejowy na stacji obsługiwany jest przez Koleje Mazowieckie. Na terenie miasta Ostrołęką, tuż przy granicy z Gminą Rzekuń, mieści się natomiast stacja Ostrołęka, odznaczająca się wyższą intensywnością ruchu i wymiany pasażerskiej. Na stacji zatrzymują się pociągi zmierzające do: Białegostoku, Chorzela, Łowicza Głównego, Olsztyna Głównego, Szczytna, Tłuszcza i Warszawy Wileńskiej. Na stacji w Ostrołęce średnia dobową wymiana pasażerska mieściła się w 2024 roku w przedziale 700-999 osób.

Na terenie Gminy Rzekuń za przewozy w ramach transportu zbiorowego odpowiada Miejski Zakład Komunikacji w Ostrołęce, który obejmuje zdecydowaną większość obszarów zamieszkałych w gminie. Dodatkowo, na jej terenie transport zbiorowy oferowany jest również przez prywatnych przewoźników.

Ryc. 2. Sieć transportowa Gminy Rzekuń

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

ŚRODOWISKO PRZYRODNICZE I OCHRONA PRZYRODY

Według regionalizacji fizyczno-geograficznej Polski Solona⁵, przeprowadzonej na podstawie podziału Kondrackiego⁶, Gmina Rzekuń położona jest w megaregionie Pozaalpejskiej Europy Środkowej, w prowincji Niż Środkowoeuropejski, w podprowincji Niziny Środkowopolskiej, w makroregionie Nizina Północnomazowiecka, na terenie dwóch mezoregionów: Doliny Dolnej Narwi oraz Międzyrzecza Łomżyńskiego. Na obszarze Międzyrzecza Łomżyńskiego dominują utwory lodowcowe związane ze zlodowaceniem środkowopolskim (stadią Mławy), reprezentowane głównie przez piaski oraz gliny zwałowe. Gliny zwałowe występują w pasie rozciągającym się z północnego wschodu na południowy zachód i cechują się powierzchniowym spiaszczeniem. Ich rozmieszczenie ma charakter wyspowy i jest poprzedzielane utworami piaszczystymi, które miejscami uległy procesom eolicznym, prowadzącym do powstania form wydmowych. Utwory współczesne na terenie Międzyrzecza Łomżyńskiego występują głównie w dolinach cieków oraz w rozległych, płytkich obniżeniach terenu, gdzie reprezentowane są przede wszystkim przez torfy, w znacznej części objęte procesem murszenia. Wzdłuż doliny Narwi rozciąga się pas piasków eolicznych, uformowanych w pagórki oraz wydmy paraboliczne. W samej dolinie rzeki Narwi przeważają natomiast utwory współczesne, takie jak mady, osady bagienne oraz piaski tarasów akumulacyjnych.

Środowisko przyrodnicze gminy Rzekuń charakteryzuje się wysokimi walorami naturalnymi i krajobrazowymi, wynikającymi przede wszystkim z obecności Doliny Narwi wraz z systemem cieków, starorzeczy oraz terenów podmokłych. Istotnym elementem struktury środowiska są również obniżenia terenu z drobnymi zbiornikami wodnymi, a także rozległe kompleksy leśne i zadrzewienia śródpolne. Krajobraz gminy ma w dużej mierze charakter mozaikowy – grunty rolne sąsiadują z lasami, użytkami zielonymi oraz cennymi siedliskami bagiennymi i kserofitycznymi, co sprzyja zachowaniu wysokiej różnorodności biologicznej.

⁵ Solon J., Borzyszkowski J., 2018. Physico-geographical mesoregions of Poland: verification and adjustment of boundaries on the basis of contemporary spatial data. *Geographia Polonica*, TOM 91, str. 143-170

⁶ Kondracki J., Richling A., 1994. Mapa 53.3. Regiony fizycznogeograficzne [in:] *Atlas Rzeczypospolitej Polskiej* (concept and scientific elaboration: Polska Akademia Nauk. Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. Stanisława Leszczyckiego)

Znaczna część Gminy Rzekuń odznacza się krajobrazem kulturowym, ukształtowanym przez wieloletnie rolnicze użytkowanie gruntów. Ponad połowa powierzchni gminy wykorzystywana jest rolniczo, a charakterystycznymi elementami tego krajobrazu są otwarte przestrzenie pól uprawnych, łąk i pastwisk, uzupełnione o zakrzewienia śródpolne, aleje przydrożne, system rowów melioracyjnych oraz rozproszoną zabudowę wiejską. Taka struktura przestrzenna pełni istotną funkcję przyrodniczą, zwiększając ciągłość siedlisk i poprawiając warunki bytowania wielu gatunków roślin i zwierząt.

Na terenie Gminy Rzekuń zlokalizowane są następujące formy ochrony przyrody:

- obszar specjalnej ochrony ptaków Natura 2000 Dolina Dolnej Narwi,
- 16 pomników przyrody.

Ze względu na uwarunkowania topograficzne, znaczną lesistość oraz obecność obszarów chronionych, w tym obszaru Natura 2000, gmina Rzekuń w dużym stopniu objęta jest systemem korytarzy ekologicznych. Najważniejszym z nich jest korytarz ekologiczny o znaczeniu międzynarodowym Dolina Środkowej Narwi, obejmujący dolinę rzeki Narew oraz kompleksy leśne w południowej części gminy. Korytarz ten odgrywa kluczową rolę w zachowaniu ciągłości procesów przyrodniczych oraz migracji gatunków.

Teren gminy charakteryzuje się niskim poziomem presji środowiskowej, co związane jest z brakiem dużych punktowych źródeł zanieczyszczeń. Do głównych czynników wpływających na stan środowiska zalicza się rozproszoną zabudowę zagrodową, pojedyncze obiekty usługowe i hodowlane oraz oddziaływania związane z chemizacją rolnictwa. Istotnym problemem środowiskowym pozostaje jednak niewystarczająco rozwinięta gospodarka ściekowa. Brak lokalnej oczyszczalni ścieków oraz niski stopień skanalizowania gminy stwarzają ryzyko zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych.

Stan jakości powietrza na terenie gminy kształtowany jest w dużej mierze przez zanieczyszczenia napływowe spoza jej obszaru, zgodnie z dominującymi kierunkami wiatru. Pomimo korzystnych warunków mikroklimatycznych, istotny wpływ na higienę atmosfery ma bliskość miasta Ostrołęki oraz zlokalizowanych tam obiektów przemysłowych, w szczególności elektrowni i zakładów StoraEnso. Brak lokalnego monitoringu jakości powietrza utrudnia bieżącą ocenę skali oddziaływań. Dodatkowym czynnikiem presji środowiskowej jest

sąsiedztwo miejskiego składowiska odpadów komunalnych oraz stopniowe pogarszanie się kondycji lasów prywatnych, wynikające z antropopresji i oddziaływań przemysłowych.

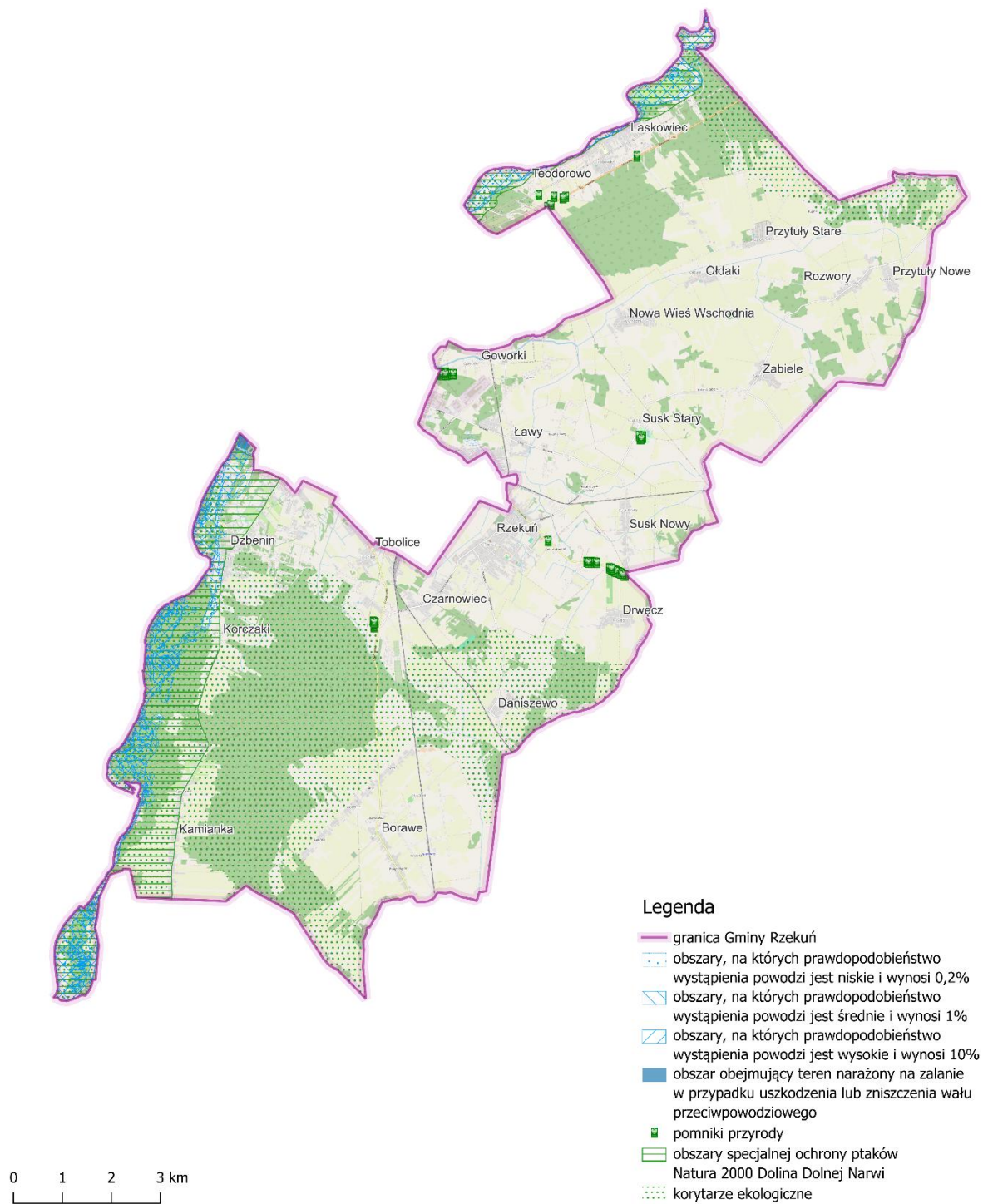
Na obszarze gminy znajdują się dwa udokumentowane złoża kopalin:

- złoża piasków i żwirów zlokalizowane w sąsiedztwie miejscowości Czarnowiec,
- złoża piasków kwarcowych zlokalizowane w sąsiedztwie miejscowości Przytuły Stare.

Na obszarze gminy dominują gleby o niskiej i bardzo niskiej przydatności rolniczej, zaliczane głównie do kompleksów żytnich słabego i bardzo słabego. Przeważają gleby brunatne wyługowane oraz pseudobielicowe, uzupełniane przez gleby czarne ziemne oraz murszaste. W strukturze bonitacyjnej gruntów ornych największy udział mają gleby klas V i VI, co w sposób istotny ogranicza możliwości prowadzenia intensywnej produkcji roślinnej i sprzyja kierunkom użytkowania dostosowanym do słabszych warunków siedliskowych. Uwarunkowania środowiskowe sprzyjają natomiast rozwojowi trwałych użytków zielonych, choć również w tym przypadku dominują gleby słabe i bardzo słabe. Niewielki udział gleb wyższych klas bonitacyjnych ogranicza potencjał plonotwórczy, jednak stwarza dobre warunki do użytkowania łąk i pastwisk w systemach ekstensywnych, wspierających produkcję paszową dla chowu bydła. Jednocześnie czystość środowiska glebowego stanowi istotny atut, umożliwiając rozwój produkcji żywności o podwyższonej jakości, w tym potencjalnie produkcji ekologicznej.

Tereny leśne na obszarze Gminy Rzekuń rozłożone są w sposób nierównomierny, koncentrując się w trzech kompleksach, zlokalizowanych w jej południowo wschodniej części, północnej oraz centralnej obejmującej teren między miejscowościami Czarnowiec, Korczaki, Kamianka i Borawe.

Na terenie Gminy Rzekuń znajdują się obszary, na których występuje zagrożenie powodziowe, zlokalizowane wzdłuż rzeki Narew, stanowiącej w znacznej mierze zachodnią granicę gminy.

Ryc. 3. Formy ochrony przyrody i obszary zagrożenia powodziowego na terenie Gminy Rzekuń

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska.

DEMOGRAFIA

W latach 2020-2024 na terenie powiatu ostrołęckiego doszło do nieznacznego spadku liczby mieszkańców. W tym czasie ich liczba zmniejszyła się z 87 559 do 87 397 osób, na skutek czego wskaźnik średniej dynamiki zmiany przyjął w przybliżeniu wartość 100%. Oznacza to, że w analizowanym czasie dynamika zmiany liczby mieszkańców między poszczególnymi latami była marginalna. W analogicznym okresie doszło natomiast do wzrostu liczebności osób zamieszkujących Gminę Rzekuń. W 2020 roku liczba jej mieszkańców kształtowała się na poziomie 11 460 osób, w roku 2024 – 12 316. Tym samym średnioroczna dynamika zmiany kształtowała się na poziomie 101,8% i była najwyższa w powiecie ostrołęckim. Należy również wskazać, że Gmina Rzekuń jest pod względem liczby mieszkańców największą jednostką w powiecie, a jej mieszkańcy stanowią 14% wszystkich osób zamieszkujących powiat ostrołęcki.

Tab. 1. Zmiany liczby ludności w powiecie ostrołęckim w latach 2020-2024

JST	2020	2021	2022	2023	2024	udział w 2024 r.	średnia dynamika
powiat ostrołęcki	87 559	87 496	87 503	87 494	87 397	100%	100,0%
Baranowo	6 172	6 070	6 027	5 963	5 924	7%	99,0%
Czarnia	2 300	2 270	2 227	2 217	2 206	3%	99,0%
Czerwin	4 846	4 793	4 718	4 723	4 674	5%	99,1%
Goworowo	7 968	7 926	7 864	7 818	7 784	9%	99,4%
Kadzidło	11 090	11 061	11 025	10 989	11 009	13%	99,8%
Lelis	9 759	9 852	9 900	9 952	9 906	11%	100,4%
Łyse	8 273	8 214	8 199	8 164	8 168	9%	99,7%
Myszyniec	10 189	10 136	10 096	9 975	9 906	11%	99,3%
Olszewo-Borki	10 913	10 960	10 968	11 026	11 035	13%	100,3%
Rzekuń	11 460	11 657	11 925	12 157	12 316	14%	101,8%
Troszyn	4 589	4 557	4 554	4 510	4 469	5%	99,3%

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

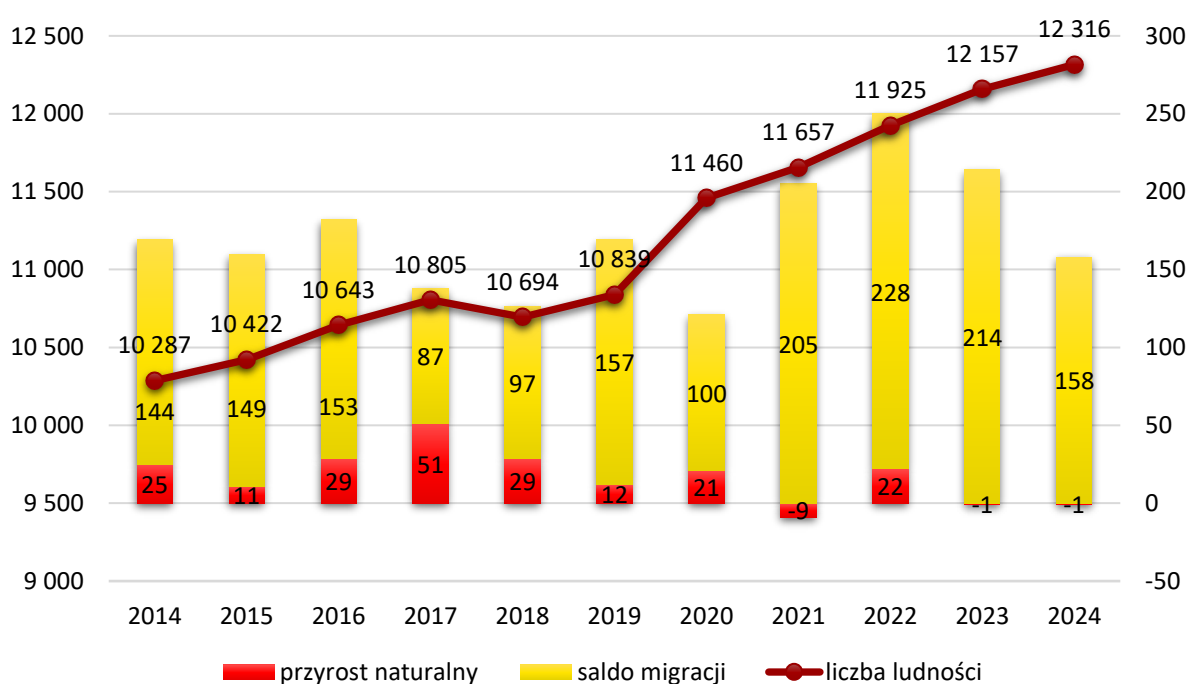
Na sytuację demograficzną jednostki samorządu terytorialnego wpływ mają dwa zasadnicze czynniki: przyrost naturalny oraz migracja. Pod pojęciem przyrostu naturalnego należy rozumieć różnicę pomiędzy liczbą zgonów a liczbą urodzeń żywych w określonym czasie i miejscu. Migracja obejmuje natomiast przemieszczenia dokonywane przez ludzi, które wiążą się z trwałą zmianą miejsca zamieszkania.

W latach 2014-2024 w Gminie Rzekuń w całym analizowanym okresie występowało dodatnie saldo migracji, co oznacza, że liczba imigrantów przekraczała liczbę emigrantów. Najwyższy

poziom salda migracji odnotowano w 2022 roku (228 osób), a najniższy w roku 2017 (87 osób). Podstawową przyczynę utrzymującego się w całym analizowanym okresie wysokiego salda migracji stanowi bliskie sąsiedztwo dużego ośrodka miejskiego. Gmina Rzekuń stanowi funkcjonalnie strefę podmiejską Ostrołęki, w związku z czym znajduje się w zasięgu znacznego oddziaływania zjawiska suburbanizacji.

Przyrost naturalny, choć niższy od salda migracji, również przez większość analizowanego okresu utrzymywał się na dodatnim poziomie. Najwyższą jego wartość odnotowano w 2017 roku, w którym liczba urodzeń żywych przewyższała liczbę zgonów o 51. Jedynie w latach 2021, 2023 i 2024 wskaźnik przyrostu naturalnego przyjął ujemne wartości.

Utrzymujące się w analizowanym okresie dodatnie saldo migracji oraz wysoki poziom przyrostu naturalnego przekładają się na dynamiczny wzrost liczby mieszkańców. W tym czasie liczba osób zamieszkujących Gminę Rzekuń wzrosła o 19,7%. Jedyny spadek liczby mieszkańców wystąpił w 2018 roku, przy czym nie był on spowodowany niekorzystnymi procesami demograficznymi, a zmianą granic, w wyniku której część dotychczasowych mieszkańców gminy stało się mieszkańcami miasta Ostrołęka.

Ryc. 4. Zmiany liczby ludności w Gminie Rzekuń w latach 2014-2024
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

PLANOWANIE I ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

Nadrzędnym dokumentem planistycznym wytyczającym kierunki w zakresie prowadzenia polityki przestrzennej wobec Gminy Rzekuń jest Plan zagospodarowania przestrzennego województwa mazowieckiego (PZPWM). Dokument ten określa postulatory i rekomendacje dotyczące zagospodarowania przestrzennego terenu województwa z zakresu rozwoju transportu i infrastruktury transportowej, ochrony środowiska i zasobów przyrody, opieki i ochrony dziedzictwa kulturowego oraz dóbr kultury współczesnej. W dokumencie wyznaczone zostały również zasady zagospodarowania dla następujących obszarów funkcjonalnych:

- miejskiego obszaru funkcjonalnego Warszawy,
- obszarów o najniższym dostępie do dóbr i usług,
- wiejskich obszarów funkcjonalnych.

Gmina Rzekuń, jako część obszaru ostrołęckiego, zaklasyfikowana została wśród obszarów o najniższym dostępie do dóbr i usług. Zgodnie z treścią PZPWM zagospodarowanie na tym obszarze ukierunkowane powinno być na ożywienie gospodarcze obszaru, poprawę warunków życia mieszkańców, zahamowanie nadmiernej migracji ludzi wykształconych i przedsiębiorczych, podniesienie mobilności mieszkańców oraz zmniejszenie poziomu bezrobocia. Dodatkowo, w dokumencie gmina zaklasyfikowana została do wiejskich obszarów funkcjonalnych jako obszar uczestniczący w procesach rozwojowych, dla którego określono następujące zasady zagospodarowania:

- ochrona terenów otwartych przed rozproszeniem zabudowy;
- przeciwdziałanie negatywnym skutkom suburbanizacji w aspekcie ochrony środowiska,
- ochrona krajobrazu przed chaosem inwestycyjnym i kształtowanie ładu przestrzennego,
- ochrona gruntów rolnych klas I-III oraz gruntów leśnych przed ich nieuzasadnionym przeznaczeniem na cele nierolnicze i nieleśne,
- wspieranie działalności gospodarczej towarzyszącej produkcji rolnej, a także dążenie do zrównoważonego rozwoju funkcji pozarolniczych.

Do momentu uchwalenia planu ogólnego podstawowym dokumentem regulującym kwestie planowania przestrzennego na szczeblu lokalnym jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego (SUiKZP). Obowiązujące w momencie przygotowania niniejszego opracowania Studium przyjęte zostało na mocy uchwały nr XLVI/283/2018 Rady Gminy Rzekuń z dnia 28 marca 2018 r. Dokument określa następujące główne problemy z zakresu zagospodarowania przestrzennego, którym należy sprostać:

- pogodzenie interesów pomiędzy koniecznością ochrony zasobów przyrodniczych gminy, a ich gospodarczym wykorzystaniem, przy tworzących się uzupełniających funkcjach gminy;
- zapewnienie mieszkańcom możliwości korzystania z systemu zbiorczego zaopatrzenia w wodę, gaz, oczyszczania ścieków oraz wysypiska odpadów komunalnych;
- zapewnienie dostępu do usług świadczonych przez samorząd dla wszystkich mieszkańców gminy w równym stopniu;
- zachowanie wizualnych wartości środowiska przyrodniczego i kulturowego.

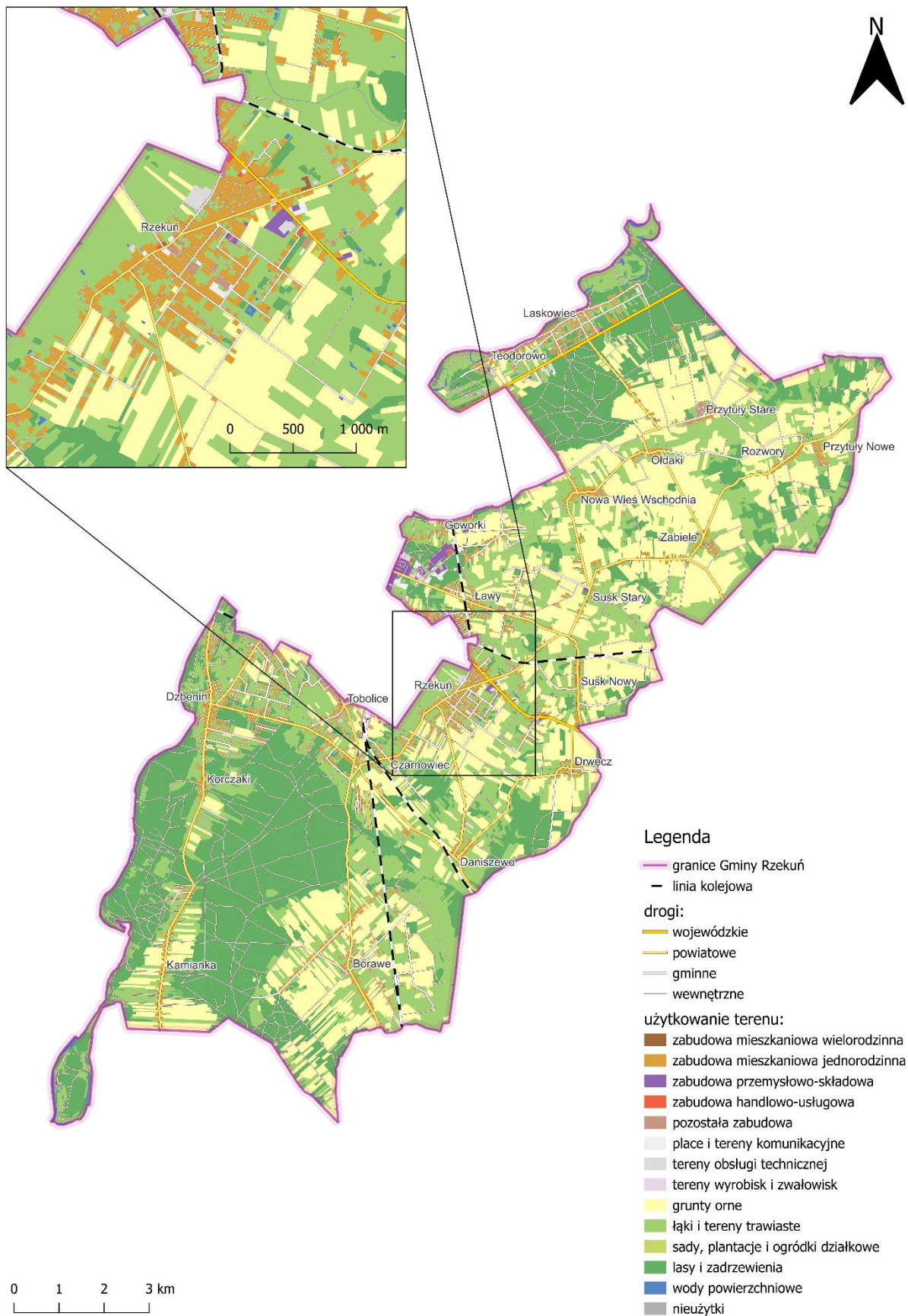
Dokument wskazuje również szereg kierunków zagospodarowania terenów, stanowiących wytyczne dla urbanistów opracowujących miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego (MPZP). Stanowią one akty prawa miejscowego, których podstawowym celem jest ustalenie zasad gospodarowania przestrzenią na obszarze nimi objętym. Na terenie Gminy Rzekuń obowiązuje 9 planów miejscowych.

Uwarunkowania geograficzne oraz układ transportowy powodują, że struktura funkcjonalno-przestrzenna zabudowy mieszkaniowej, siedliskowej i usługowej Gminy Rzekuń pozostaje w ścisłym związku z miastem Ostrołęką. Zabudowa koncentruje się wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych, co sprzyja rozwojowi osadnictwa o charakterze pasmowym. Wraz ze wzrostem odległości od granic miasta obserwuje się stopniowe rozluźnienie intensywności zabudowy oraz rosnący udział terenów użytkowanych rolniczo i zalesionych, co świadczy o wyraźnym zróżnicowaniu stref funkcjonalnych gminy.

Największym potencjałem rozwojowym w strukturze osadniczej gminy odznaczają się miejscowości Rzekuń, Dzbenin, Tobolice, Ławy oraz Laskowiec, położone w bezpośrednim sąsiedztwie Ostrołęki. Jednostki te podlegają najsilniejszym oddziaływaniom procesów urbanizacyjnych miasta, co znajduje odzwierciedlenie w koncentracji zabudowy

mieszkaniowej o charakterze podmiejskim oraz rozwoju funkcji przemysłowo-składowych i handlowo-usługowych. Dominującą formą użytkowania terenu w tej strefie jest zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna, typowa dla obszarów suburbiów. Tereny te stanowią również podstawowe ośrodki wielofunkcyjne gminy.

W miejscowościach położonych w większym oddaleniu od granic miasta, takich jak Susk Nowy, Rozwory czy Borawe, przeważa zabudowa zagrodowa, charakterystyczna dla tradycyjnego krajobrazu wiejskiego. Na tych obszarach w znacznej mierze zachowany został linearny układ ruralistyczny, determinowany historycznym sposobem zagospodarowania przestrzeni oraz uwarunkowaniami komunikacyjnymi. Zróżnicowanie to podkreśla dualny charakter gminy Rzekuń, łączącej cechy strefy podmiejskiej z obszarami o wyraźnym rolniczym profilu użytkowania.

Ryc. 5. Użytkowanie terenu na obszarze Gminy Rzekuń
 Źródło: opracowanie własne na podstawie danych BDOT10k.

3 METODYKA WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO I OBSZARU REWITALIZACJI

3.1 METODYKA PRAC PRZYJĘTA W PROCESIE DELIMITACJI OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH NA TERENIE GMINY RZEKUŃ

ETAPY PRAC

Diagnoza służąca wyznaczeniu obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji na terenie Gminy Rzekuń oraz zawarta w niej procedura delimitacji, opracowana została w sposób spełniający wymogi *ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 278) dalej: ustawa o rewitalizacji*. Podczas opracowywania procedury delimitacji, korzystano także z wytycznych i rekomendacji zawartych w publikacji „Delimitacja – krok po kroku” zrealizowanej przez zespół pracowników Instytutu Rozwoju Miast pod redakcją Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa⁷.

Przyjęta w procesie delimitacji obszarów zdegradowanych i obszarów rewitalizacji na terenie Gminy Rzekuń metodyka, zakładała czteroetapowy system pracy, który przedstawiony został na poniższej grafice.

⁷ Opracowanie zrealizowane przez Instytut Rozwoju Miast na zlecenie Ministerstwa Infrastruktury i Budownictwa, Departamentu Polityki Przestrzennej w ramach umowy nr DPP-U-POWER-173/16, której przedmiotem było: Opracowanie merytoryczne publikacji z zakresu diagnozy i delimitacji obszarów zdegradowanych, ISBN 978-83-7610-653-3

ETAP 1

Podział Gminy na niepodzielne jednostki analityczne stanowiące całość pod względem funkcjonalnym i społecznym

ETAP 2

Zebranie i przetworzenie danych dotyczących sfery: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej dla wyznaczonych wcześniej jednostek analitycznych

ETAP 3

Przeprowadzenie analizy wskaźnikowej i wskazanie obszaru zdegradowanego drogą analizy porównawczej przy użyciu wyliczonego wskaźnika syntetycznego

ETAP 4

Wytyczenie obszaru rewitalizacji w ramach zidentyfikowanego obszaru zdegradowanego, zgodnie z wymogami *ustawy o rewitalizacji*, tj. obszar rewitalizacji nie może przekraczać 20% powierzchni gminy i nie może być zamieszkały przez więcej niż 30% mieszkańców gminy

METODA WYZNACZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO PRZY UŻYCIU WSKAŹNIKA SYNTETYCZNEGO

Z uwagi na fakt, że dobrane wskaźniki przedstawiane są w różnych jednostkach i przedziałach, ich porównywanie oparte na jednowymiarowych zasadach statystycznych pozostaje utrudnione. W przypadku analizy zjawisk złożonych, które opisuje się więcej niż jedną zmienną pojawiają się problemy, jakie nie występują w analizach prostych dla jednej zmiennej.

Dlatego też, podstawą analizy wielowymiarowej jest **wskaźnik syntetyczny**, który pozwala na porównanie poszczególnych mierników i otrzymanie jednego wskaźnika poziomu rozwoju obszaru. Jest to możliwe dzięki standaryzacji różnych zmiennych niezależnie od ich rodzaju, znaku, wielkości i jednostek.

Standaryzacja danych służy sprowadzeniu zmiennych o różnej wartości i jednostkach do wzajemnej porównywalności. Wiąże się ona również z ustaleniem kierunku wpływu każdego ze wskaźników, czyli określeniem czy dany wskaźnik jest stymulantą, czy destymulantą. W przypadku stymulanty, wzrost wskaźnika oznacza pozytywny rezultat dla badanego

zjawiska, natomiast w przypadku destymulanty – wzrost wartości zmiennej świadczy negatywnie o zjawisku.

Z tego względu, w celu standaryzacji wskaźników posłużono się metodą wyrażoną wzorem:

$$t_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{x}_j}{s_j}, \text{ gdy zmienna jest stymulantą lub}$$

$$t_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{x}_j}{s_j} * (-1), \text{ gdy zmienna jest destymulantą,}$$

gdzie:

t_{ij} – standaryzowana wartość wskaźnika j dla jednostki analitycznej i,

x_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki analitycznej i,

\bar{x}_j – średnia arytmetyczna wskaźnika j,

s_j – odchylenie standardowe wskaźnika j.

W ten sposób wartości większe od średniej dla całej gminy po standaryzacji będą przyjmowały wartość dodatnią (korzystniejszą dla danej jednostki analitycznej), natomiast wartości mniejsze od średniej – wartość ujemną (niekorzystną dla danej jednostki analitycznej). Im niższa jest wartość standaryzowanego wskaźnika, tym poziom koncentracji negatywnego zjawiska w danej jednostce analitycznej jest większy.

Ostatnim etapem wyznaczenia wskaźnika syntetycznego jest obliczenie średniej arytmetycznej zestandaryzowanych zmiennych dla każdej z badanych sfer: społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Wartość wskaźnika syntetycznego odpowiada na pytanie, czy dana jednostka analityczna znajduje się w stanie kryzysowym. Wysokie wartości wskaźnika świadczą o pozytywnym obrazie zjawisk w danej jednostce, natomiast niskie ukazują koncentrację zjawisk kryzysowych.

W celu uzyskania wartości wskaźnika syntetycznego posłużono się wzorem:

$$P_i = \frac{1}{n} \sum_{j=1}^n t_{ij}$$

gdzie:

P_i – syntetyczny wskaźnik negatywnych zjawisk dla jednostki analitycznej i ,

n – liczba wskaźników,

t_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki analitycznej i .

Zgodnie z przyjętą metodologią do obszaru zdegradowanego włączone mogą zostać wszystkie te jednostki analityczne, których wskaźnik syntetyczny jest ujemny (mniejszy niż 0) w sferze społecznej oraz w co najmniej jednej z pozostałych sfer. Im niższe wartości przyjmuje wskaźnik syntetyczny, tym poziom negatywnych zjawisk w danej sferze jest większy.

Spośród wyznaczonych obszarów zdegradowanych wytyczono obszar rewitalizacji, który zgodnie z wymogami ustawy o rewitalizacji, nie może przekraczać 20% powierzchni gminy i nie może być zamieszkały przez więcej niż 30% mieszkańców gminy.

3.2 PODZIAŁ GMINY RZEKUŃ NA JEDNOSTKI ANALITYCZNE

Zgodnie z metodyką prac przedstawioną w powyższym rozdziale, pierwszy etap procesu delimitacji obszarów zdegradowanych dotyczył podziału gminy na niepodzielne jednostki analityczne, które stanowią całość pod względem funkcjonalnym i społecznym. Takie działanie umożliwiło zebranie, przetworzenie, a następnie zagregowanie danych opisujących sfery: społeczną, gospodarczą, środowiskową, przestrzenno-funkcjonalną oraz techniczną. Wyznaczone jednostki analityczne w procesie delimitacji odzwierciedlają specyfikę danego terenu, z uwzględnieniem dominującej funkcji oraz sposobu zagospodarowania przestrzennego. Ważne było także, aby w trakcie dokonywania podziału uwzględnić

intensywność użytkowania danego obszaru. Dzięki takiemu podziałowi porównawcza analiza wskaźnikowa przeprowadzona w kolejnych etapach mogła uwzględnić zróżnicowanie przestrzenne gminy.

Dokonując podziału obszaru Gminy Rzekuń na jednostki analityczne zdecydowano się na wykorzystanie istniejącego podziału na sołectwa, co umożliwiło stworzenie jednostek spójnych wewnątrz i funkcjonalnie. Tym sposobem Gmina Rzekuń podzielona została na 21 jednostek analitycznych, z których żadna nie przekracza 20% jej powierzchni, a liczba jej mieszkańców nie przekracza 30% mieszkańców gminy.

Tym samym uzyskano następujące jednostki analityczne: Borawe, Czarnowiec, Daniszewo, Drwęcz, Dzbenin, Goworki, Kamianka, Korczaki, Laskowiec, Ławy, Nowa Wieś Wschodnia, Ołdaki, Przytuły Nowe, Przytuły Stare, Rozwory, Rzekuń, Susk Nowy, Susk Stary, Teodorowo, Tobolice i Zabiele.

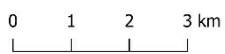
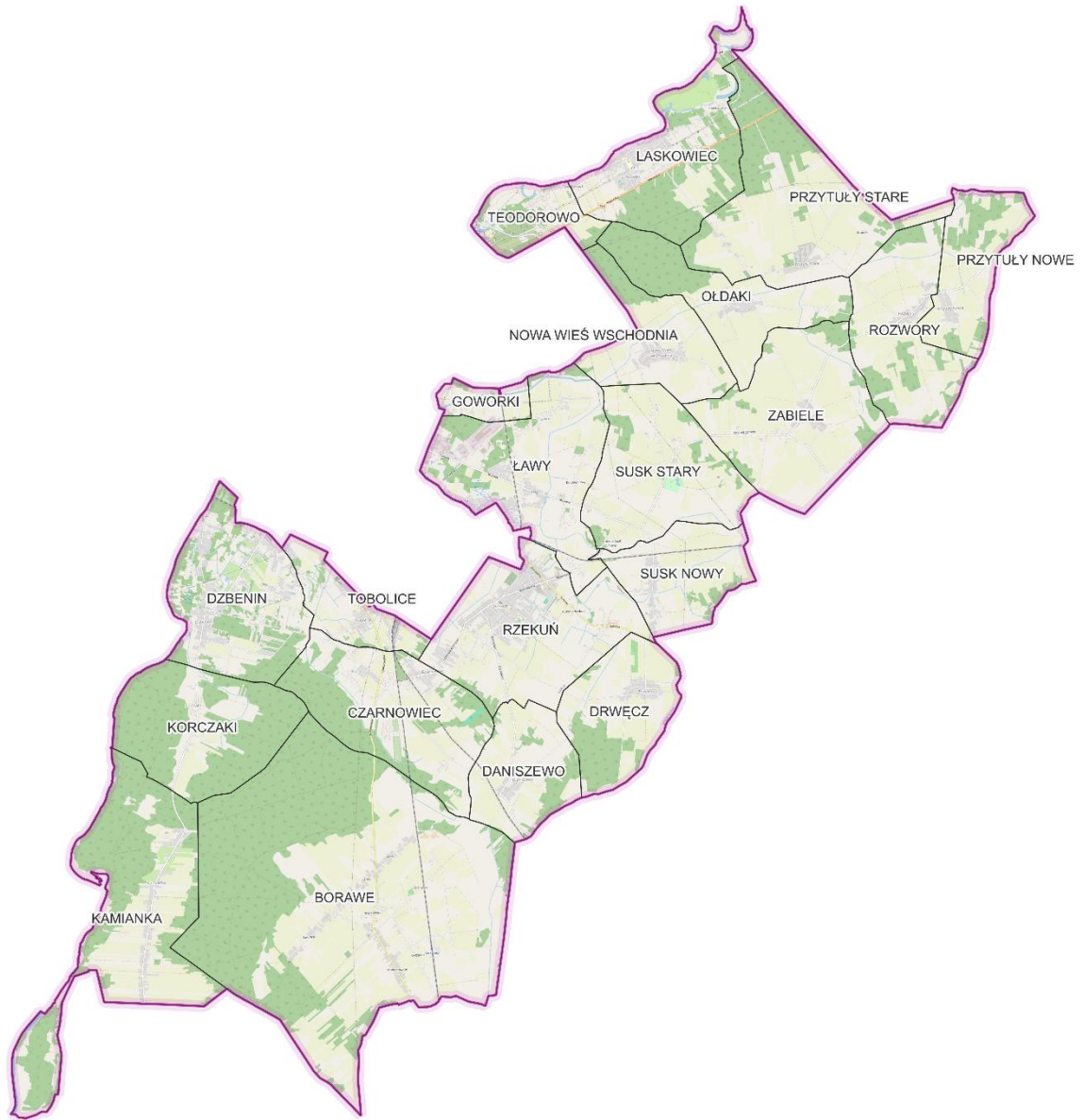
Największą jednostką analityczną pod względem liczby mieszkańców była jednostka Rzekuń, zamieszkała przez 2 573 osoby, co stanowiło 22,2% wszystkich mieszkańców gminy. Pod względem zajmowanej powierzchni największy obszar stanowiła natomiast jednostka analityczna Borawe (25,23 km²), której powierzchnia stanowiła 19,3% całej powierzchni Gminy Rzekuń.

Tab. 2. Jednostki analityczne wyznaczone na terenie Gminy Rzekuń

Jednostka analityczna		Powierzchnia jednostki (km ²)	Udział w całkowitej powierzchni Gminy (%)	Liczba mieszkańców	Udział w całkowitej liczbie mieszkańców Gminy (%)
Lp.	Nazwa				
1	Borawe	25,23	19,3%	946	8,2%
2	Czarnowiec	6,8	5,2%	600	5,2%
3	Daniszewo	3,72	2,8%	198	1,7%
4	Drwęcz	4,27	3,3%	230	2,0%
5	Dzbenin	6,3	4,8%	1 402	12,1%
6	Goworki	1,01	0,8%	138	1,2%
7	Kamianka	9,42	7,2%	305	2,6%
8	Korcza	6,17	4,7%	187	1,6%
9	Laskowiec	6,17	4,7%	1 249	10,8%
10	Ławy	7,35	5,6%	1 019	8,8%
11	Nowa Wieś Wschodnia	3,83	2,9%	283	2,4%
12	Ołdaki	4,65	3,6%	156	1,3%
13	Przytuły Nowe	3,49	2,7%	117	1,0%
14	Przytuły Stare	8,15	6,2%	254	2,2%
15	Rozwory	5,37	4,1%	250	2,2%
16	Rzekuń	7,46	5,7%	2 573	22,2%
17	Susk Nowy	3,68	2,8%	294	2,5%
18	Susk Stary	6,15	4,7%	286	2,5%
19	Teodorowo	2,13	1,6%	256	2,2%
20	Tobolice	2,25	1,7%	565	4,9%
21	Zabiele	7,29	5,6%	279	2,4%

Źródło: opracowanie własne.

Powyższy podział gminy na jednostki analityczne pozwala na przeprowadzanie analiz porównawczych oraz obserwację zjawisk kryzysowych w dłuższej perspektywie. Na kolejnej stronie został zaprezentowany podział Gminy Rzekuń na jednostki analityczne w ujęciu przestrzennym.

Legenda

- granica Gminy Rzekuń
- jednostki analityczne

Ryc. 6. Podział Gminy Rzekuń na jednostki analityczne

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

3.3 Wybór wskaźników służących dokonaniu analizy wskaźnikowej wskazanych jednostek analitycznych

ZJAWISKA KRYZYSOWE

Analiza wskaźnikowa jednostek analitycznych przedstawiona w dalszej części opracowania, na celu miała zidentyfikowanie lokalnych problemów, które występują na terenie Gminy Rzekuń. Pierwszym krokiem będzie ich prezentacja, a następnym zbadanie natężenia zjawisk kryzysowych występujących na obszarze całej gminy. Na potrzeby przeprowadzenia przedmiotowej analizy wskaźnikowej zgromadzono dane umożliwiające przedstawienie i zbadanie sfery społecznej z obszaru bezrobocia, ubóstwa, alkoholizmu, przestępczości, problemów osób ze szczególnymi potrzebami, kapitału społecznego oraz poziomu uczestnictwa w życiu publicznym.

W sferze gospodarczej badanie przeprowadzono w oparciu o aktywność gospodarczą. Z kolei w sferze środowiskowej analizie podlegała jakość powietrza, natężenie ruchu drogowego oraz pokrycie azbestem. Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej przeprowadzona została w oparciu o dostępność terenów zieleni, dostępność infrastruktury publicznej, dostępność komunikacyjną oraz jakość terenów publicznych. Sfera techniczna natomiast przebadana została w oparciu o stan techniczny przestrzeni publicznych, efektywność energetyczną oraz zapewnienie dostępności.

POZYSKANIE DANYCH

Proces analityczny, oparty na agregowaniu informacji w obrębie jednostek analitycznych przeprowadzono z wykorzystaniem danych ilościowych, zarówno ogólnodostępnych, jak i uzyskanych z rejestrów instytucji:

- Urzędu Gminy w Rzekuniu,
- Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzekuniu,
- Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrołęce,
- Komendy Miejskiej Policji w Ostrołęce,
- Głównego Urzędu Statystycznego (Bank Danych Lokalnych)
- Krajowego Rejestru Sądowego,
- Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej.

Dane wyjściowe służące zdiagnozowaniu zjawisk kryzysowych w poszczególnych jednostkach analitycznych pozyskane od wyżej wymienionych instytucji przekształcono na porównywalne wskaźniki obrazujące sytuację w danej sferze, zgodnie z wcześniej opisaną standaryzacją danych. Podczas doboru wskaźników dokonano ich jednoczesnego rozróżnienia na stymulanty i destymulanty.

ZAKRES CZASOWY

Każdy z omawianych wskaźników zawiera informacje o zakresie czasowym jakiego dotyczy. Ma to na celu uszczegółowienie i doprecyzowanie występowania (trwania) danego zjawiska kryzysowego. Dane wykorzystane do analizy, a co za tym idzie obliczone wskaźniki dotyczyły głównie 2024 roku – na dzień opracowywania analiz były to bowiem najbardziej aktualne dane możliwe do pozyskania.

Tab. 3. Wskaźniki wykorzystane do zdiagnozowania zjawisk kryzysowych

SFERA SPOŁECZNA				
Zjawisko	Wskaźnik/miernik	Źródło danych	Stymulanta/ Destymulanta	Zakres czasowy
BEZROBOCIE	Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	Powiatowy Urząd Pracy w Ostrołęce, Urząd Gminy w Rzekuniu	Destymulanta	według stanu na 31.12.2024
	Udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym	Powiatowy Urząd Pracy w Ostrołęce, Urząd Gminy w Rzekuniu	Destymulanta	według stanu na 31.12.2024
	Udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie bezrobotnych	Powiatowy Urząd Pracy w Ostrołęce	Destymulanta	według stanu na 31.12.2024
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzekuniu	Destymulanta	w 2024 r.
ALKOHOLIZM	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej dotkniętych problemem alkoholizmu w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzekuniu	Destymulanta	w 2024 r.
UBÓSTWO	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzekuniu	Destymulanta	w 2024 r.
	Kwota wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzekuniu, Urząd	Destymulanta	w 2024 r.

		Gminy w Rzekuniu		
PRZESTĘPCZOŚĆ	Liczba osób objętych procedurą "Niebieskiej Karty" w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzekuniu , Urząd Gminy w Rzekuniu	Destymulanta	w 2024 r.
OSOBY ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzekuniu	Destymulanta	w 2024 r.
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzekuniu	Destymulanta	w 2024 r.
KAPITAŁ SPOŁECZNY	Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Urząd Gminy w Rzekuniu	Stymulanta	według stanu na 31.12.2024
	Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Urząd Gminy w Rzekuniu	Destymulanta	według stanu na 31.12.2024
	Dynamika zmiany liczby mieszkańców 2024/2019	Urząd Gminy w Rzekuniu	Stymulanta	według stanu na 31.12.2024
POZIOM UCZESTNICTWA W ŻYCIU PUBLICZNYM	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 100 mieszkańców	Urząd Gminy w Rzekuniu	Stymulanta	według stanu na 31.12.2024
	Liczba kół gospodyń wiejskich na 100 mieszkańców	Urząd Gminy w Rzekuniu	Stymulanta	według stanu na 31.12.2024
SFERA GOSPODARCZA				
Zjawisko	Wskaźnik/miernik	Źródło danych	Stymulanta/ Destymulanta	Zakres czasowy
AKTYWNOŚĆ GOSPODARCZA	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem na 100 mieszkańców	KRS, CEiDG, Urząd Gminy w Rzekuniu	Stymulanta	według stanu na 31.12.2024
	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2024 roku na 100 mieszkańców	KRS, CEiDG, Urząd Gminy w Rzekuniu	Stymulanta	w 2024 r.
	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2024 roku na 100 mieszkańców	KRS, CEiDG, Urząd Gminy w Rzekuniu	Destymulanta	w 2024 r.
	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2024 roku w stosunku do podmiotów zarejestrowanych w 2024 roku	KRS, CEiDG, Urząd Gminy w Rzekuniu	Destymulanta	w 2024 r.
SFERA ŚRODOWISKOWA				
Zjawisko	Wskaźnik/miernik	Źródło danych	Stymulanta/ Destymulanta	Zakres czasowy
POKRYCIE AZBESTEM	Liczba budynków mieszkalnych pokrytych płytami	Urząd Gminy w Rzekuniu	Destymulanta	według stanu na 31.12.2024

	azbestowocementowymi w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych			
	Natężenie występowania materiałów zawierających azbest na całkowitą powierzchnię jednostki (kg/km ²)	Urząd Gminy w Rzekuniu	Destymulanta	według stanu na 31.12.2024
JAKOŚĆ POWIETRZA	Liczba indywidualnych źródeł ciepła na paliwa stałe (węgiel, miał, ekogroszek) w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych	Urząd Gminy w Rzekuniu	Destymulanta	według stanu na 31.12.2024
	Liczba indywidualnych źródeł ciepła na paliwa stałe (węgiel, miał, ekogroszek) na całkowitą powierzchnię jednostki (szt./km ²)	Urząd Gminy w Rzekuniu	Destymulanta	według stanu na 31.12.2024
NATĘŻENIE RUCHU DROGOWEGO	Liczba stwierdzonych zdarzeń drogowych na 100 mieszkańców	Komenda Miejska Policji w Ostrołęce, Urząd Gminy w Rzekuniu	Destymulanta	w 2024 r.
SFERA PRZESTRZENNO-FUNKcjONALNA				
Zjawisko	Wskaźnik/miernik	Źródło danych	Stymulanta/ Destymulanta	Zakres czasowy
DOSTĘPNOŚĆ TERENÓW ZIELENI	Powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni na 100 mieszkańców	Urząd Gminy w Rzekuniu	Stymulanta	według stanu na 31.12.2024
DOSTĘPNOŚĆ INFRASTRUKTURY PUBLICZNEJ	Liczba obiektów infrastruktury sportowej (boiska, place zabaw, siłownie zewnętrzne, place sportowe, orliki, sale gimnastyczne, hale widowiskowe, baseny itp.) na 100 mieszkańców	Urząd Gminy w Rzekuniu	Stymulanta	według stanu na 31.12.2024
	Liczba ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) na 100 mieszkańców	Urząd Gminy w Rzekuniu	Stymulanta	według stanu na 31.12.2024
	Liczba centrów aktywności mieszkańców (świetlice, domy kultury, biblioteki, filie, remizy, itp.) na 100 mieszkańców	Urząd Gminy w Rzekuniu	Stymulanta	według stanu na 31.12.2024
DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA	Liczba czynnych przystanków autobusowych na 100 mieszkańców	Urząd Gminy w Rzekuniu	Stymulanta	według stanu na 31.12.2024
JAKOŚĆ TERENÓW PUBLICZNYCH	Liczba punktów sprzedaży alkoholu na 100 mieszkańców	Urząd Gminy w Rzekuniu	Destymulanta	według stanu na 31.12.2024
	Liczba podmiotów działających w podsekcji 92.00.Z PKD 2007 na 100 mieszkańców	Urząd Gminy w Rzekuniu	Destymulanta	według stanu na 31.12.2024
SFERA TECHNICZNA				
Zjawisko	Wskaźnik/miernik	Źródło danych	Stymulanta/ Destymulanta	Zakres czasowy
STAN TECHNICZNY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów z wyłączeniem urządzeń sieciowych (mieszkania komunalne, obiekty	Urząd Gminy w Rzekuniu	Destymulanta	według stanu na 31.12.2024

	użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) na 100 mieszkańców			
	Liczba obiektów przestrzeni publicznej (plac zabaw, skwery, zieleńce, place, inne ogólnodostępne przestrzenie publiczne) w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców	Urząd Gminy w Rzekuniu	Destymulanta	według stanu na 31.12.2024
EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA	Liczba obiektów komunalnych wymagających termomodernizacji (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) w ogólnej liczbie obiektów komunalnych	Urząd Gminy w Rzekuniu	Destymulanta	według stanu na 31.12.2024
	Zużycie energii elektrycznej w ogólnej liczbie obiektów komunalnych (kWh/szt.)	Urząd Gminy w Rzekuniu	Destymulanta	według stanu na 31.12.2024
	Zużycie energii elektrycznej w ogólnej liczbie obiektów komunalnych na 100 mieszkańców	Urząd Gminy w Rzekuniu	Destymulanta	według stanu na 31.12.2024
	Liczba obiektów komunalnych niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, itp.) na 100 mieszkańców	Urząd Gminy w Rzekuniu	Destymulanta	według stanu na 31.12.2024

Źródło: opracowanie własne.

4 ANALIZA WSKAŹNIKOWA GMINY RZEKUŃ

4.1 SFERA SPOŁECZNA

Ze względu na charakter procesu rewitalizacji, sfera społeczna stanowi najistotniejszy komponent Diagnozy, mającej na celu wyznaczenie obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Wyznaczeniu obszaru zdegradowanego służy analiza wskaźników, pozwalająca na określenie miejsc koncentracji niepożądanych zjawisk społecznych. Podrozdział w dalszej części przedstawia szczegółowy przekrój stanu sfery społecznej Gminy Rzekuń w podziale na jednostki analityczne.

BEZROBOCIE

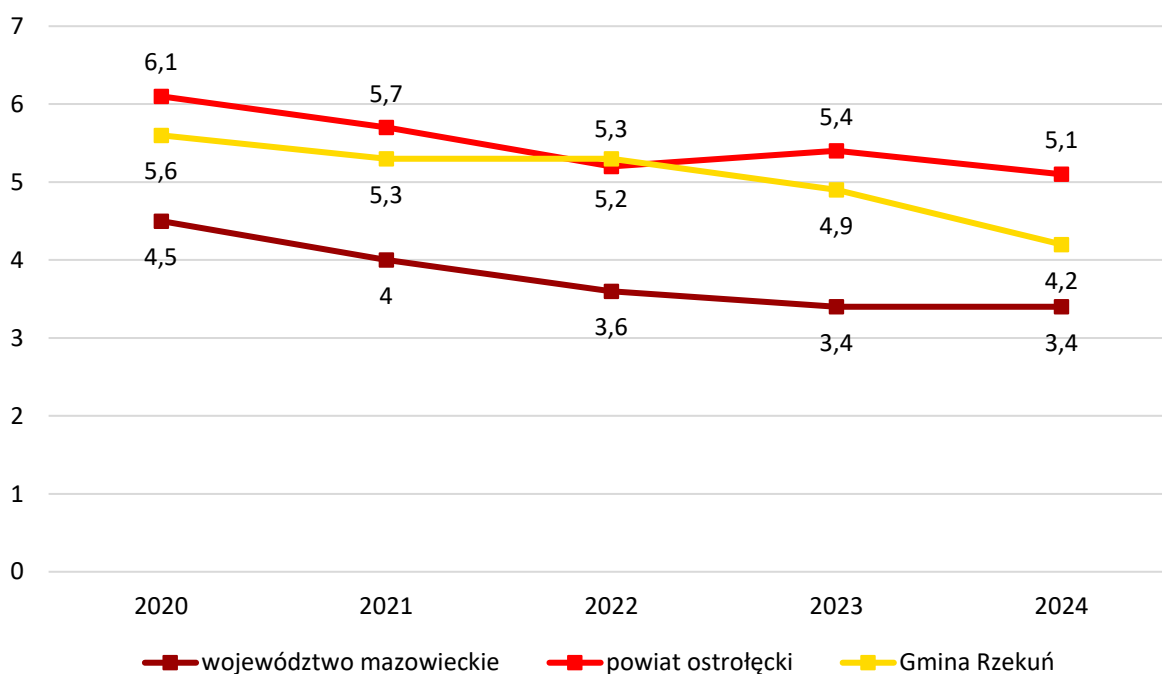
Rozwój gospodarczy stanowi proces prowadzący do przemian ilościowych, takich jak spadek stopy bezrobocia, wzrost dochodów oraz konsumpcji, jak i zmian jakościowych, takich jak zmiany w strukturze PKB lub zatrudnienia. Rozwój gospodarczy jest zatem ściśle związany z rynkiem pracy. Długotrwałe problemy z brakiem zatrudnienia skutkują bezrobociem oraz pogorszeniem sytuacji życiowej rodziny. Pogorszenie się sytuacji na rynku pracy w danej społeczności lokalnej przekładać się może w związku z tym na spadek poziomu życia mieszkańców.

Przez osobę bezrobotną rozumieć należy osobę, która ukończyła 18 rok życia i nie osiągnęła jeszcze wieku emerytalnego, która pozostaje niezatrudniona i niepodejmująca działalności zarobkowej, ale może podjąć pracę oraz jest zarejestrowana w odpowiednim dla miejsca stałego bądź czasowego zameldowania powiatowym urzędzie pracy i poszukuje miejsca zatrudnienia lub pracy zarobkowej.

Bezrobocie jest zatem niepożądanym zjawiskiem społecznym mogącym prowadzić do powstania poważniejszego problemu w danej społeczności. Stanem szczególnie niepożądanym jest utrzymywanie się bezrobocia na wysokim poziomie w dłuższym okresie. Bezrobocie dzielić można w oparciu o czas trwania oraz jego przyczynę. Ze względu na wymiar czasowy braku zatrudnienia, bezrobocie dzieli się na: krótkookresowe, długookresowe, chroniczne i sezonowe. Natomiast ze względu na przyczynę bezrobocie dzieli się na: strukturalne, koniunkturalne, technologiczne oraz naturalne. Bezrobocie naturalne ma miejsce zawsze, niezależnie od czynników gospodarczych i poziomu rozwoju społeczno-

gospodarczego, sezonowości pracy na danym rynku czy liczby oferowanych miejsc pracy. Jest ono skutkiem mobilności zawodowej ludności oraz wolną liczbą dostępnych wakatów, w wyniku czego niemożliwe jest jego trwałe oraz pełne wyeliminowanie. Bezrobocie naturalne, utrzymujące się w granicach 3-5% nie prowadzi do destabilizacji rynku zatrudnienia⁸.

Według danych BDL GUS w latach 2020-2024 stopa bezrobocia w Gminie Rzekuń spadła z 5,6% do 4,2%, osiągając w całym analizowanym okresie średnią wartość na poziomie 5,1%. W tym czasie średnia dla powiatu ostrołęckiego wynosiła 5,5%, a dla województwa mazowieckiego – 3,8%. Natężenie bezrobocia w Gminie Rzekuń pozostaje zatem poniżej średniej dla powiatu ostrołęckiego, ale jednocześnie powyżej średniej dla województwa mazowieckiego.

Ryc. 7. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

⁸ Martyna Michalewicz, Mariusz Fierek, 2018. Istota bezrobocia. Zeszyty Naukowe Gdańskiej Szkoły Wyższej.

Analiza wskaźnikowa dla wyznaczonych jednostek analitycznych, mająca na celu wskazanie zróżnicowania przestrzennego problemu bezrobocia, przeprowadzona została w oparciu o następujące wskaźniki:

- liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym,
- udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym,
- udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie bezrobotnych,
- odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej.

Zgodnie z danymi Powiatowego Urzędu Pracy w Ostrołęce pod koniec 2024 roku na terenie Gminy Rzekuń zarejestrowanych było 310 osób dotkniętych problemem bezrobocia. Przeliczając ich liczbę na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym otrzymano wskaźnik, który przybrał dla gminy średnią wartość wynoszącą 4,44. Najwyższym poziomem koncentracji przestrzennej zjawiska bezrobocia cechowały się jednostki: Goworki (7,06), Laskowiec (6,72) oraz Korczaki (6,03). Najniższą wartość omawianego wskaźnika odnotowano natomiast w jednostkach: Przytuły Stare (1,39), Przytuły Nowe (1,64), Daniszewo (2,46) oraz Zabiele, w której w tym czasie nie była zameldowana żadna osoba zarejestrowana jako osoba bezrobotna.

W tym czasie na terenie gminy zameldowanych było 145 osób zarejestrowanych jako osoby dotknięte bezrobociem długotrwałym. Tym samym ich udział w liczbie osób w wieku produkcyjnym kształtował się w Gminie Rzekuń na poziomie 2,1%. Wartościami wskaźnika powyżej średniej dla gminy odznaczały się jednostki: Laskowiec (3,5%), Korczaki (3,4%), Susk Stary (3,1%), Borawe (2,8%), Czarnowiec (2,6%), Teodorowo (2,6%), Rzekuń (2,6%), Kamianka (2,2%) oraz Drwęcz (2,2%). Wartość wskaźnika powyżej średniej wskazywać może, że we wskazanych jednostkach występują niepożądane zjawiska społeczne i gospodarcze rzutujące na kształt rynku pracy i umacnianie się zjawiska bezrobocia. W tym czasie w jednostkach analitycznych Ławy, Ołdaki i Zabiele omawiany wskaźnik przyjął wartość 0%, ze względu na brak zarejestrowanych mieszkańców dotkniętych problemem bezrobocia długoterminowego.

Wśród osób bezrobotnych 20 posiadało w tym czasie wykształcenie podstawowe. Najwyższym udziałem osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie bezrobotnych

odznaczały się jednostki: Przytuły Stare (100%), Daniszewo (66,7%) oraz Nowa Wieś Wschodnia (42,9%). Osoby bezrobotne zamieszkujące wskazane miejscowości mogą mieć w przyszłości większe problemy z odnalezieniem zatrudnienia ze względu na wysoki udział osób o obiektywnie niższych kompetencjach zawodowych. W jednostkach Ołdaki, Przytuły Nowe, Rozwory, Tobolice i Zabiele nie zamieszkiwały natomiast w tym czasie osoby bezrobotne z wykształceniem podstawowym, w związku z czym omawiany wskaźnik przyjął wartość 0%. Jego średnia wartość dla obszaru całej gminy wyniosła natomiast 19,7%.

Według danych Ośrodka Pomocy Społecznej w ciągu 2024 roku z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia skorzystało 36 osób. Ich odsetek w ogólnej liczbie osób korzystających z pomocy społecznej przyjął dla Gminy Rzekuń średnią wartość na poziomie 28,6%. Najwyższą wartością omawianego wskaźnika odznaczały się jednostki: Nowa Wieś Wschodnia (100%) i Rozwory (66,7%). Można zatem założyć, że instytucjonalna pomoc społeczna na tych obszarach w znacznej mierze absorbowana jest przez przeciwdziałanie negatywnym skutkom bezrobocia, co może rzutować na możliwości diagnozowania występowania innych problemów wymagających podjęcia interwencji socjalnej. W tym czasie w jednostkach analitycznych Daniszewo, Drwęcz, Goworki, Kamianka, Korczaki, Przytuły Nowe, Susk Nowy oraz Tobolice nie udzielono żadnemu z mieszkańców pomocy społecznej z tytułu bezrobocia. Szczegółowe dane dotyczące zjawiska bezrobocia prezentuje poniższa tabela.

Tab. 4. Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze bezrobocia

Jednostka analityczna	BEZROBOCIE							
	Liczba osób bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym		Udział osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym		Udział osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie bezrobotnych		Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Borawe	4,04	0,226	2,8%	-0,622	18,2%	0,064	9,1%	0,721
Czarnowiec	4,40	0,023	2,6%	-0,518	20,0%	-0,014	16,7%	0,440
Daniszewo	2,46	1,112	1,6%	0,402	66,7%	-2,002	0,0%	1,057
Drwęcz	5,11	-0,376	2,2%	-0,104	28,6%	-0,379	0,0%	1,057
Dzbenin	3,59	0,476	2,0%	0,037	10,0%	0,412	28,6%	0,000
Goworki	7,06	-1,472	1,2%	0,828	16,7%	0,128	0,0%	1,057
Kamianka	3,87	0,321	2,2%	-0,123	14,3%	0,230	0,0%	1,057
Korczaکی	6,03	-0,896	3,4%	-1,262	28,6%	-0,379	0,0%	1,057
Laskowiec	6,72	-1,280	3,5%	-1,299	23,1%	-0,145	43,5%	-0,551
Ławy	4,81	-0,206	0,0%	1,910	19,4%	0,014	18,8%	0,363
Nowa Wieś Wschodnia	3,74	0,391	1,1%	0,926	42,9%	-0,987	100,0%	-2,642
Ołdaki	2,88	0,873	0,0%	1,910	0,0%	0,838	33,3%	-0,176
Przytuły Nowe	1,64	1,573	1,6%	0,402	0,0%	0,838	0,0%	1,057
Przytuły Stare	1,39	1,714	0,7%	1,271	100,0%	-3,421	50,0%	-0,793
Rozwory	5,23	-0,443	1,3%	0,708	0,0%	0,838	66,7%	-1,409
Rzekuń	5,10	-0,369	2,6%	-0,464	20,3%	-0,025	27,3%	0,048
Susk Nowy	2,34	1,180	1,2%	0,834	25,0%	-0,227	0,0%	1,057
Susk Stary	4,29	0,081	3,1%	-0,912	28,6%	-0,379	33,3%	-0,176
Teodorowo	4,61	-0,093	2,6%	-0,511	14,3%	0,230	50,0%	-0,793
Tobolice	3,46	0,551	1,7%	0,320	0,0%	0,838	0,0%	1,057
Zabiele	0,00	2,494	0,0%	1,910	0,0%	0,838	50,0%	-0,793
Średnia dla Gminy	4,44	0,000	2,1%	0,000	19,7%	0,000	28,6%	0,000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych PUP w Ostrołęce, OSP w Rzekuniu oraz Urzędu Gminy w Rzekuniu.

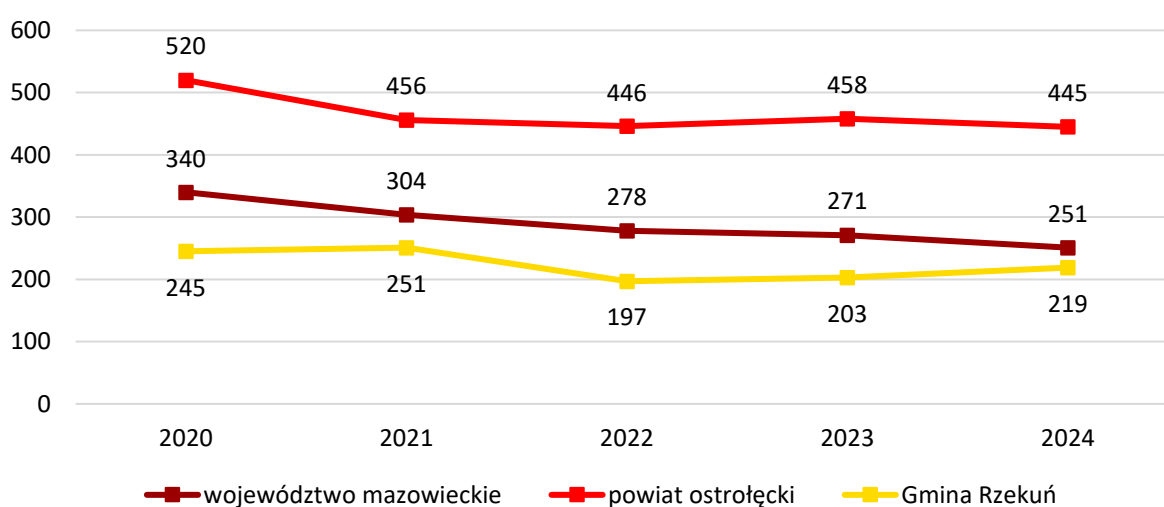
UBÓSTWO

Zjawisko bezrobocia często występuje w parze ze zjawiskiem ubóstwa, które rozumieć należy jako relację stopnia zaspokojenia potrzeb osób, rodzin i gospodarstw domowych do poziomu ich zaspokojenia w reszcie społeczeństwa. Ubóstwo oznacza zatem ograniczenie środków do życia do poziomu poniżej uznawanego w kraju zamieszkania za minimum.

Podmiotem odpowiedzialnym za realizację zadań z zakresu pomocy społecznej na terenie gminy jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzekuniu, którego siedziba mieści się przy ul. Kolonia 1B w Rzekuniu. Podstawowym zadaniem Ośrodka jest wspieranie osób i rodzin w wysiłkach dążących do zaspokojenia podstawowych potrzeb oraz umożliwienie funkcjonowania w warunkach odpowiadających godności ludzkiej.

Określenie skali problemów społecznych w obrębie gminy, wyrażonych za pośrednictwem liczby beneficjentów pomocy społecznej, możliwe jest przez przyrównanie ich do średniej dla powiatu oraz województwa po przeliczeniu przez liczbę mieszkańców jednostki.

W latach 2020-2024 w Gminie Rzekuń liczba beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej w przeliczeniu na 10 tys. ludności utrzymywał się na poziomie poniżej średniej dla obszaru Mazowsza oraz powiatu ostrołęckiego. Najwyższą wartość wskaźnika odnotowano w 2021 roku (251), a najniższą w roku 2022 (197). W całym analizowanym okresie jego średnia wartość dla gminy wyniosła 223, przy średniej dla obszaru powiatu wynoszącej 465, a dla województwa – 289.

Ryc. 8. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Rzekuń na tle powiatu i województwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analiza przytoczonych danych wskazuje, że w Gminie Rzekuń problem ubóstwa występuje w niższym natężeniu niż na terenie województwa Mazowieckiego oraz znacząco niższym niż w powiecie ostrowskim. Należy jednak zaznaczyć, że nie oznacza to, iż problem ubóstwa w gminie jest marginalny oraz że nie występują obszary jego koncentracji.

Do przeprowadzenia analizy wskaźnikowej, pozwalającej na określenie koncentracji przestrzennej zjawiska ubóstwa wewnątrz Gminy Rzekuń posłużyły następujące wskaźniki:

- odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej,
- kwota wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Według danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Rzekuniu w 2024 roku z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa skorzystało 46 osób. Tym samym odsetek tych osób w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej przyjął średnią wartość dla jednostek analitycznych w Gminie Rzekuń na poziomie 36,5%. Występowanie wartości powyżej średniej odnotowano w jednostkach: Rozwory (100%), Ołdaki (66,7%), Borawe (54,5%), Teodorowo (50%), Przytuły Stare (50%), Kamianka (50%), Rzekuń (45,5%) i Laskowiec (39,1%). Przytoczone dane wskazywać mogą, że jednostki te oznaczają się wysoką na tle gminy koncentracją zjawiska ubóstwa. Natomiast w jednostkach: Czarnowiec, Daniszewo, Drwęcz, Goworki, Korczaki, Nowa Wieś Wschodnia, Przytuły Nowe oraz Tobolice żaden z mieszkańców w 2024 roku nie został uprawniony do korzystania z pomocy społecznej z tytułu bezrobocia, przez co omawiany wskaźnik przyjął wartość 0%.

W celu zdiagnozowania skali potrzeb z zakresu ubóstwa zdecydowano się również na analizę wartości wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na 100 mieszkańców. Ośrodek Pomocy Społecznej przyznał w 2024 roku zasiłki o łącznej wartości 219 068 zł. Najwyższe wartości omawianego wskaźnika odnotowano w jednostkach analitycznych Korczaki (8 288,77 zł) oraz Teodorowo (5 181,25%), co świadczyć może o wysokiej kapitałochłonności pomocy społecznej oraz występowaniu szerokiego zakresu potrzeb społecznych na ich terenie. Najniższą wartością omawianego wskaźnika odznaczały się natomiast jednostki Czarnowiec (234,17 zł) oraz Borawe (295,98), co sugerować może niższą złożoność problemów społecznych na ich obszarze. W tym czasie w jednostkach Daniszewo, Drwęcz, Goworki, Nowa Wieś Wschodnia, Przytuły Nowe oraz Tobolice nie wypłacono zasiłków społecznych.

Szczegółowe dane dotyczące występowania zjawiska ubóstwa prezentuje poniższa tabela.

Tab. 5. Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze ubóstwa

Jednostka analityczna	UBÓSTWO			
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu ubóstwa w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej		Kwota wypłaconych zasiłków w przeliczeniu na 100 mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Borawe	54,5%	-0,633	295,98	0,743
Czarnowiec	0,0%	1,281	234,17	0,772
Daniszewo	0,0%	1,281	0,00	0,881
Drwęcz	0,0%	1,281	0,00	0,881
Dzbenin	28,6%	0,278	1 587,36	0,141
Goworki	0,0%	1,281	0,00	0,881
Kamianka	50,0%	-0,473	1 964,59	-0,034
Korczaki	0,0%	1,281	8 288,77	-2,981
Laskowiec	39,1%	-0,092	3 836,28	-0,907
Ławy	31,3%	0,184	1 347,01	0,253
Nowa Wieś Wschodnia	0,0%	1,281	0,00	0,881
Ołdaki	66,7%	-1,058	369,23	0,709
Przytuły Nowe	0,0%	1,281	0,00	0,881
Przytuły Stare	50,0%	-0,473	2 306,30	-0,194
Rozwory	100,0%	-2,227	2 480,00	-0,275
Rzekuń	45,5%	-0,314	2 261,68	-0,173
Susk Nowy	33,3%	0,111	4 421,77	-1,179
Susk Stary	33,3%	0,111	713,84	0,548
Teodorowo	50,0%	-0,473	5 181,25	-1,533
Tobolice	0,0%	1,281	0,00	0,881
Zabiele	16,7%	0,696	3 706,87	-0,846
Średnia dla Gminy	36,5%	0,000	1890,63	0,000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Rzekuniu i Urzędu Gminy w Rzekuniu.

ALKOHOLIZM

Kumulacja problemów związanych z bezrobociem oraz ubóstwem może prowadzić do powstania innych problemów społecznych, w tym alkoholizmu. Alkoholizm to termin wieloznaczny, który w wąskim ujęciu odnosi się do choroby alkoholowej, czyli uzależnienia od alkoholu etylowego, natomiast w szerszym znaczeniu obejmuje konsekwencje nadmiernego spożycia alkoholu, zarówno zdrowotne, jak i społeczne. Motywy sięgania po alkohol są bardzo

zróżnicowane i obejmują m.in. chęć ucieczki od rzeczywistości, przyczyny ceremonialne związane z zabawą, potrzebę dodania sobie odwagi oraz nałogowe picie.

Według Antoniego Kępińskiego⁹ wyróżnić można kilka stylów korzystania z alkoholu, w zależności od przyczyn sięgania po ten środek odurzający:

- „neurasteniczny” styl picia – by zredukować zmęczenie i rozdrażnienie,
- „kontaktywny” – by ułatwić sobie nawiązywanie kontaktów z innymi,
- „dionizyjcki” – dla uzyskania stanu oszołomienia i ucieczki od rzeczywistości,
- „heroiczny” – dla osiągnięcia poczucia mocy,
- „samobójczy”.

Analiza wskaźnikowa natężenia problemu alkoholizmu prowadzona była w oparciu o odsetek osób korzystających z pomocy społecznej dotkniętych problemem alkoholizmu w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej.

W 2024 roku pomoc społeczna przyznawana była również osobom zmagającym się z chorobą alkoholową. Najwyższym odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tego tytułu w ogólnej liczbie beneficjentów odznaczały się jednostki Czarnowiec (16,7%) oraz Rzekuń (13,6%). Miejscowości te charakteryzują się zatem wyższą, na tle innych jednostek analitycznych, koncentracją przestrzenną problemu alkoholizmu, co z kolei związane może być z współwystępowaniem innych problemów społecznych.

Szczegółowe dane dotyczące odsetka osób korzystających z pomocy społecznej dotkniętych problemem alkoholizmu w ogólnej liczbie osób korzystających z pomocy społecznej prezentuje poniższa tabela.

⁹ Maciej Frąckowiak, Marek Motyka. Charakterystyka problemów społecznych związanych z nadużywaniem alkoholu. Hygeia Public Health, 2015

Tab. 6. Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze alkoholizmu

Jednostka analityczna	ALKOHOLIZM	
	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej dotkniętych problemem alkoholizmu w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	
	wskaźnik	standaryzacja
Borawe	9,1%	-0,790
Czarnowiec	16,7%	-2,173
Daniszewo	0,0%	0,869
Drwęcz	0,0%	0,869
Dzbenin	7,1%	-0,435
Goworki	0,0%	0,869
Kamianka	0,0%	0,869
Korczaki	0,0%	0,869
Laskowiec	0,0%	0,869
Ławy	0,0%	0,869
Nowa Wieś Wschodnia	0,0%	0,869
Ołdaki	0,0%	0,869
Przytuły Nowe	0,0%	0,869
Przytuły Stare	0,0%	0,869
Rozwory	0,0%	0,869
Rzekuń	13,6%	-1,620
Susk Nowy	0,0%	0,869
Susk Stary	0,0%	0,869
Teodorowo	0,0%	0,869
Tobolice	0,0%	0,869
Zabiele	0,0%	0,869
Średnia dla Gminy	4,8%	0,000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Rzekuniu oraz Urzędu Gminy w Rzekuniu.

PRZESTĘPCZOŚĆ

Alkoholizm oraz występowanie pozostałych problemów społecznych prowadzi mogą do wzrostu przestępczości. Pod pojęciem tym rozumieć należy ogół czynów określonych przez prawo jako zachowanie niezgodne z normami prawnymi, popełnionych na danym obszarze w określonym czasie. Ograniczeniu przestępczości służą m.in. takie czynności jak: prowadzenie profilaktyki kryminalistycznej, racjonalna polityka karna, kontrola społeczna, współpraca społeczności lokalnych z odpowiednimi służbami i wpływ wychowawczy.

Za bezpieczeństwo na terenie Gminy Rzekuń odpowiadają funkcjonariusze Komendy Miejskiej Policji w Ostrołęce. Wśród głównych zagrożeń występujących na terenie gminy wymienić można: kradzieże, włamania, niszczenie mienia, przemoc domową, przestępstwa drogowe,

spożywanie alkoholu w miejscach publicznych, zaśmiecanie oraz zakłócanie ciszy nocnej i porządku publicznego.

Analiza wskaźnikowa służąca zdiagnozowaniu koncentracji przestrzennej problemu przestępczości przeprowadzona została w oparciu o wskaźnik liczby osób objętych procedurą „Niebieskiej Karty” w przeliczeniu na 100 mieszkańców.

Na terenie Gminy Rzekuń w 2024 roku procedurą „Niebieskiej Karty” objęto łącznie 101 osób, co przełożyło się na wartość wskaźnika na poziomie 0,87 w przeliczeniu na liczbę mieszkańców. Poziom ten stanowi punkt odniesienia do analizy zróżnicowania przestrzennego skali zjawiska przemocy domowej na obszarze gminy i wskazuje na jego istotną, choć nierównomiernie rozłożoną intensywność. Analiza przestrzenna danych ujawnia wyraźne dysproporcje pomiędzy poszczególnymi jednostkami analitycznymi. Wartości wskaźnika powyżej średniej dla gminy odnotowano w jednostkach: Goworki (3,62), Zabiele (2,15), Borawe (2,11), Teodorowo (1,95), Nowa Wieś Wschodnia (1,77), Rozwory (1,60), Laskowiec (1,28) oraz Susk Nowy (1,02). Wskazane jednostki charakteryzowały się zatem relatywnie wyższym natężeniem zidentyfikowanych przypadków przemocy domowej, skutkujących wszczęciem procedury „Niebieskiej Karty”, co może świadczyć zarówno o większej skali zjawiska, jak i o wyższym poziomie jego diagnozowania oraz skuteczności interwencji instytucjonalnej. Jednocześnie w części miejscowości zaobserwowano niskie wartości analizowanego wskaźnika. Do jednostek o najniższym poziomie jego natężenia należały Tobolice (0,35) oraz Dzbenin (0,50), co wskazuje na relatywnie mniejszą liczbę osób objętych procedurą w odniesieniu do liczby mieszkańców. W jednostkach takich jak Daniszewo, Drwęcz, Kamianka, Korczaki, Ołdaki, Przytuły Nowe oraz Przytuły Stare w analizowanym okresie nie odnotowano przypadków wszczęcia procedury „Niebieskiej Karty”.

Szczegółowe dane dotyczące zjawiska przestępczości, opisywanego poprzez koncentrację przestrzenną osób objętych procedurą „Niebieskiej Karty” opisuje poniższa tabela.

Tab. 7. Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze przestępczości

Jednostka analityczna	PRZESTĘPCZOŚĆ	
	Liczba osób objętych procedurą "Niebieskiej Karty" w przeliczeniu na 100 mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja
Borawe	2,11	-1,294
Czarnowiec	0,67	0,214
Daniszewo	0,00	0,908
Drwęcz	0,00	0,908
Dzbenin	0,50	0,388
Goworki	3,62	-2,866
Kamianka	0,00	0,908
Korczaki	0,00	0,908
Laskowiec	1,28	-0,426
Ławy	0,79	0,090
Nowa Wieś Wschodnia	1,77	-0,932
Ołdaki	0,00	0,908
Przytuły Nowe	0,00	0,908
Przytuły Stare	0,00	0,908
Rozwory	1,60	-0,759
Rzekuń	0,54	0,341
Susk Nowy	1,02	-0,155
Susk Stary	0,70	0,180
Teodorowo	1,95	-1,127
Tobolice	0,35	0,539
Zabiele	2,15	-1,332
Średnia dla Gminy	0,87	0,000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Rzekuniu oraz Urzędu Gminy w Rzekuniu.

OSOBY ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI

Zgodnie z ustawą z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, za osobę ze szczególnymi potrzebami rozumie się osobę, która ze względu na swoje uwarunkowania wewnętrzne lub zewnętrzne, bądź ze względu na okoliczności, w których się znajduje, ma większe trudności z przewyciężeniem barier, aby móc uczestniczyć w różnych sferach życia na równym stopniu względem reszty społeczeństwa. Program Rządowy Dostępność Plus 2018-2025 rozróżnia przykłady osób ze szczególnymi potrzebami na podstawie zakresu dostępności w następujący sposób:

- osoby na wózkach inwalidzkich, poruszające się o kulach, o ograniczonej możliwości poruszania się,
- osoby niewidome i słabowidzące,
- osoby z niepełnosprawnością słuchu,
- osoby głuchoniewidome,
- osoby z niepełnosprawnością psychiczną i intelektualną,
- osoby starsze i osłabione chorobami,
- kobiety w ciąży,
- osoby z małymi dziećmi, w tym z wózkami dziecięcymi,
- osoby mające trudności w komunikowaniu się z otoczeniem (także z rozumieniem języka pisanego albo mówionego),
- osoby o nietypowym wzroście (w tym również dzieci),
- osoby z ciężkim lub nieporęcznym bagażem, towarem.

Problematyka osób ze szczególnymi potrzebami przeanalizowana została na podstawie następujących wskaźników:

- odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej,
- odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej.

W 2024 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Rzekuniu objął wsparciem z tytułu niepełnosprawności 54 osoby, w wyniku czego ich odsetek w ogólnej liczbie osób korzystających z pomocy społecznej wyniósł 42,9%. Najwyższymi wartościami omawianego wskaźnika odznaczały się jednostki analityczne: Korczaki (100%), Czarnowiec (66,7%), Rozwory (66,7%) oraz Dzbenin (64,3%). Jednostki te odznaczają się zatem relatywnie wysokim udziałem osób ze szczególnymi potrzebami, co w połączeniu z współwystępowaniem innych problemów, takich jak niska dostępność architektoniczna przestrzeni i obiektów, stanowiąc

może czynnikiem wpływającym na wzrost poziomu ryzyka wykluczenia społecznego. W jednostkach Daniszewo, Drwęcz, Goworki, Kamianka, Nowa Wieś Wschodnia, Przytuły Nowe, Susk Stary i Tobolice nie objęto natomiast w analogicznym okresie żadnego z mieszkańców pomocą społeczną z tytułu niepełnosprawności, w wyniku czego analizowany wskaźnik przyjął wartość 0%.

W 2024 roku z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby pomocą społeczną objętych zostało 74 mieszkańców Gminy Rzekuń. Ich udział w ogólnej liczbie osób, które zostały w tym czasie objęte pomocą społeczną wynosił zatem 58,7%. Najwyższą wartością tego wskaźnika charakteryzowały się jednostki analityczne: Kamianka, Korczaki i Rozwory, w których jego wartość wyniosła 100%. Natomiast w jednostkach analitycznych: Drwęcz, Goworki, Nowa Wieś Wschodnia, Przytuły Nowe, Susk Stary i Tobolice wskaźnik przyjął wartość 0%.

Szczegółowe dane dotyczące problematyki osób ze szczególnymi potrzebami przedstawia poniższa tabela.

Tab. 8. Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze osób ze szczególnymi potrzebami

OSOBY ZE SZCZEGÓLNYMI POTRZEBAMI				
Jednostka analityczna	Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu niepełnosprawności w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej		Odsetek osób korzystających z pomocy społecznej z tytułu długotrwałej lub ciężkiej choroby w ogólnej liczbie korzystających z pomocy społecznej	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Borawe	36,4%	0,210	54,5%	0,114
Czarnowiec	66,7%	-0,772	66,7%	-0,217
Daniszewo	0,0%	1,389	50,0%	0,239
Drwęcz	0,0%	1,389	0,0%	1,605
Dzbenin	64,3%	-0,695	50,0%	0,239
Goworki	0,0%	1,389	0,0%	1,605
Kamianka	0,0%	1,389	100,0%	-1,128
Korczaki	100,0%	-1,852	100,0%	-1,128
Laskowiec	39,1%	0,121	78,3%	-0,534
Ławy	43,8%	-0,029	43,8%	0,409
Nowa Wieś Wschodnia	0,0%	1,389	0,0%	1,605
Ołdaki	33,3%	0,309	66,7%	-0,217
Przytuły Nowe	0,0%	1,389	0,0%	1,605
Przytuły Stare	50,0%	-0,232	50,0%	0,239
Rozwory	66,7%	-0,772	100,0%	-1,128
Rzekuń	45,5%	-0,084	59,1%	-0,010

Susk Nowy	33,3%	0,309	33,3%	0,694
Susk Stary	0,0%	1,389	0,0%	1,605
Teodorowo	50,0%	-0,232	50,0%	0,239
Tobolice	0,0%	1,389	0,0%	1,605
Zabiele	33,3%	0,309	83,3%	-0,672
Średnia dla Gminy	42,9%	0,000	58,7%	0,000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych OPS w Rzekuniu oraz Urzędu Gminy w Rzekuniu.

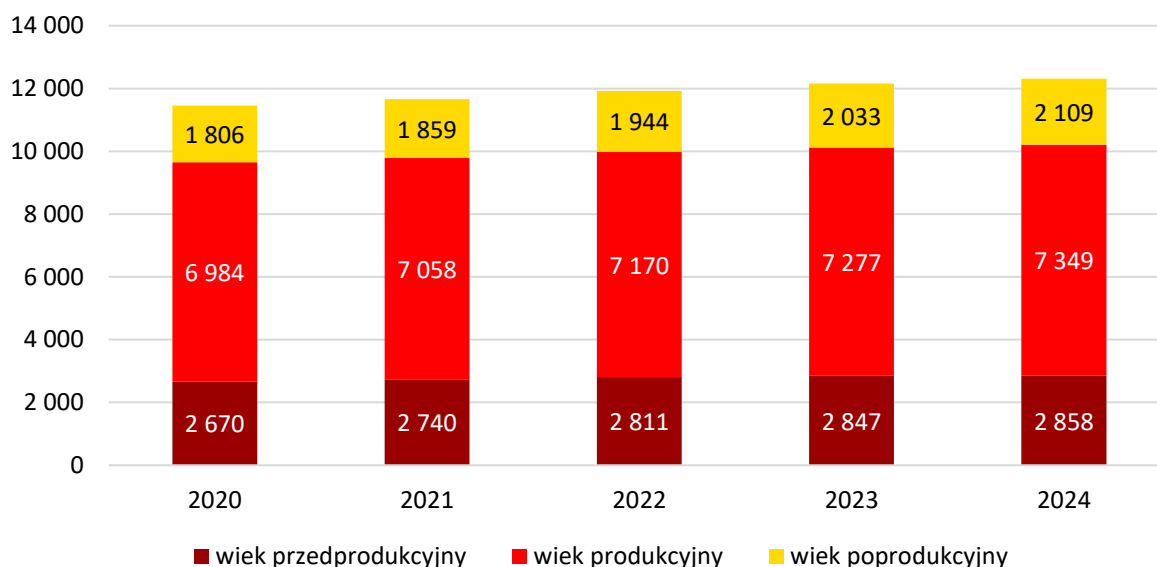
KAPITAŁ SPOŁECZNY

Kapitał społeczny stanowi termin znajdujący się na pograniczu nauki o ekonomii i socjologii. Stanowi element procesu produkcji i życia w zorganizowanym społeczeństwie, którego wartość opiera się na wzajemnych relacjach i zaufaniu jednostek. Dzięki temu kapitałowi, ludzie mogą osiągać większe korzyści ekonomiczne. Uważa się, że poziom kapitału społecznego jest zazwyczaj powiązany z wyższą produktywnością gospodarki.

Analiza kapitału społecznego Gminy Rzekuń wymaga uwzględnienia zachodzących na jej obszarze procesów demograficznych, które w istotny sposób determinują zarówno obecny, jak i przyszły potencjał rozwojowy wspólnoty lokalnej. Zgodnie z danymi Banku Danych Lokalnych GUS, w latach 2020-2024 odnotowano systematyczny wzrost liczby mieszkańców gminy, co stanowi zjawisko korzystne z punktu widzenia stabilności osadniczej oraz atrakcyjności osiedleńczej obszaru. Jednocześnie analiza struktury wieku ludności wskazuje na zróżnicowaną dynamikę poszczególnych grup wiekowych. W badanym okresie liczba osób w wieku przedprodukcyjnym wzrosła o 7%, natomiast populacja w wieku produkcyjnym zwiększyła się o 5,2%. Najwyższą dynamikę wzrostu odnotowano jednak w grupie osób w wieku poprodukcyjnym, której liczebność zwiększyła się aż o 16,8%. Oznacza to, że równoległe do przyrostu liczby ludności ogółem, w Gminie Rzekuń postępuje proces starzenia się społeczeństwa, charakterystyczny dla wielu jednostek terytorialnych w skali kraju.

Utrwalanie się tej tendencji demograficznej w dłuższej perspektywie może prowadzić do istotnych konsekwencji społeczno-gospodarczych. W szczególności należy wskazać na potencjalne zmiany w lokalnym rynku pracy, związane ze zmniejszaniem się relatywnego udziału osób w wieku produkcyjnym oraz rosnącym obciążeniem systemów zabezpieczenia społecznego. Procesy te mogą wpływać na tempo rozwoju gospodarczego gminy, poziom aktywności społecznej mieszkańców oraz zdolność do generowania kapitału społecznego opartego na zasobach ludzkich. Ponadto obserwowany wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym implikuje konieczność stopniowego dostosowywania lokalnej infrastruktury

społecznej i oferty usług publicznych do zmieniających się potrzeb mieszkańców, w szczególności w zakresie ochrony zdrowia, opieki długoterminowej oraz wsparcia społecznego. Tym samym procesy demograficzne stanowią kluczowy czynnik warunkujący dalszy rozwój kapitału społecznego Gminy Rzekuń i powinny być istotnym elementem uwzględnianym w planowaniu strategicznym oraz polityce rozwoju lokalnego.

Ryc. 9. Struktura ludności w Gminie Rzekuń w latach 2020-2024

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

W celu określenia różnic w zakresie stanu kapitału społecznego na terenie gminy konieczne jest przeprowadzenie analizy wskaźnikowej poszczególnych danych w podziale na jednostki analityczne. W tym celu postanowiono wykorzystać następujące wskaźniki:

- udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności,
- udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności,
- dynamika zmiany liczby mieszkańców 2024/2019.

Według danych Urzędu Gminy w Rzekuniu pod koniec 2024 roku gminę zamieszkiwały 2 604 osoby w wieku przedprodukcyjnym. Ich udział w ogólnej liczbie mieszkańców kształtował się w tym czasie na poziomie 22,5%. Niższym udziałem osób w wieku przedprodukcyjnym odznaczały się natomiast jednostki: Nowa Wieś Wschodnia (13,1%), Daniszewo (16,7%), Ołdaki (17,3%), Laskowiec (18,9%), Susk Nowy (19,7%), Ławy (20,4%), Rzekuń (20,6%), Teodorowo (21,1%) i Przytuły Stare (21,3%). Najwyższe wartości omawianego wskaźnika

wystąpiły natomiast w jednostkach: Dzbenin (28,2%), Czarnowiec (27,7%) oraz Przytuły Nowe (27,4%).

W tym samym czasie gminę zamieszkiwało 2 000 osób w wieku poprodukcyjnym, a ich udział w ogólnej liczbie ludności kształtował się na poziomie 17,3%. Najwyższą wartością wskaźnika koncentracji seniorów odznaczały się jednostki: Susk Nowy (22,1%), Przytuły Stare (22%) oraz Daniszewo (21,7%). Stosunkowo niewysoki ich udział miejsce miał w jednostkach: Korczaki (11,2%), Dzbenin (12,3%) oraz Tobolice (14%).

Zbiorcza analiza przytoczonych danych pozwala określić, które jednostki będą potencjalnie w przyszłości najsilniej narażone na negatywne skutki starzenia się społeczeństwa i w obrębie których ten proces może zachodzić najszybciej.

Między 2019, a 2024 rokiem liczba osób zamieszkujących Gminę Rzekuń uległa wzrostowi o 871 osób. Wskaźnik dynamiki zmiany liczby mieszkańców przybrał zatem wartość 108,1%, co oznacza, że liczba mieszkańców w 2024 roku zmieniła się o 8,1% względem roku 2019. Do największego wzrostu liczby mieszkańców doszło w jednostkach: Tobolice (132%), Dzbenin (131,8%) oraz Goworki (130,2%). Do zmniejszenia liczby osób zamieszkujących daną miejscowość doszło jedynie w jednostkach: Borawe, Nowa Wieś Wschodnia, Ołdaki, Przytuły Nowe, Rozwory, Susk Nowy i Zabiele. Tym samym w jednostkach tych doszło do osłabienia kapitału społecznego, przez zmniejszenia liczby mieszkańców, wpływające na ilość i jakość relacji międzyludzkich.

Szczegółowe dane dotyczące kapitału społecznego przedstawia poniższa tabela.

Tab. 9. Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze kapitału społecznego

KAPITAŁ SPOŁECZNY						
Jednostka analityczna	Udział osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności		Udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności		Dynamika zmiany liczby mieszkańców 2024/2019	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Borawe	23,0%	0,147	19,3%	-0,665	98,0%	-0,838
Czarnowiec	27,7%	1,338	15,5%	0,562	122,2%	1,167
Daniszewo	16,7%	-1,496	21,7%	-1,422	102,1%	-0,503
Drwęcz	25,7%	0,819	14,8%	0,791	111,7%	0,292
Dzbenin	28,2%	1,469	12,3%	1,593	131,8%	1,961
Goworki	22,5%	-0,002	15,9%	0,421	130,2%	1,830
Kamianka	24,6%	0,545	16,1%	0,381	106,3%	-0,154

Korczeni	26,7%	1,099	11,2%	1,925	110,0%	0,155
Laskowiec	18,9%	-0,922	19,1%	-0,598	105,9%	-0,182
Ławy	20,4%	-0,531	16,3%	0,310	105,5%	-0,219
Nowa Wieś Wschodnia	13,1%	-2,422	20,8%	-1,145	95,6%	-1,038
Ołdaki	17,3%	-1,331	16,0%	0,394	89,7%	-1,532
Przytuły Nowe	27,4%	1,257	20,5%	-1,038	95,9%	-1,014
Przytuły Stare	21,3%	-0,313	22,0%	-1,527	106,3%	-0,154
Rozwory	24,4%	0,496	14,4%	0,913	98,4%	-0,805
Rzekuń	20,6%	-0,473	19,1%	-0,594	103,6%	-0,377
Susk Nowy	19,7%	-0,707	22,1%	-1,547	96,1%	-0,999
Susk Stary	25,5%	0,786	17,5%	-0,071	110,9%	0,226
Teodorowo	21,1%	-0,355	19,5%	-0,725	108,5%	0,029
Tobolice	24,6%	0,548	14,0%	1,046	132,0%	1,981
Zabiele	24,0%	0,397	15,1%	0,704	95,9%	-1,016
Średnia dla Gminy	22,5%	0,000	17,3%	0,000	108,1%	0,000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Rzekuniu.

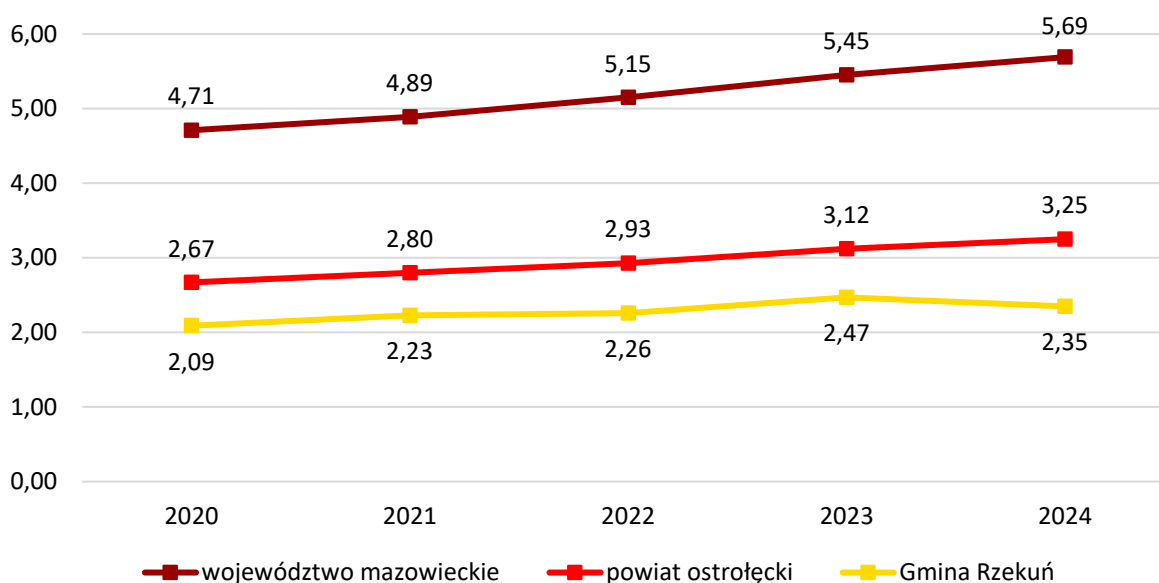
POZIOM UCZESTNICTWA W ŻYCIU PUBLICZNYM - AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA

Aktywność społeczna, rozumiana jako uczestnictwo w działaniach zbiorowych wykraczających poza obowiązki zawodowe, dąży do realizacji cenionych wartości społecznych. Jest to forma socjalizacji, która jest dobrowolna i spontaniczna. Aktywność społeczna, poprzez przynależność do różnych organizacji społecznych i udział w ich działalności, może być również traktowana jako zinstytucjonalizowana forma zaangażowania społecznego.

Samorząd lokalny wspiera aktywność społeczną poprzez realizację zadań własnych gminy, obejmujących sprawy związane z kulturą. W ramach tych zadań, samorząd odpowiada za prowadzenie bibliotek gminnych oraz innych instytucji kultury, sportu i turystyki, a także za wdrażanie programów mających na celu pobudzanie aktywności obywatelskiej i współpracę z organizacjami pozarządowymi.

W Gminie Rzekuń za prowadzenie działań z zakresu kultury odpowiada Gminna Biblioteka Publiczna w Rzekuniu, której siedziba mieści się przy ul. Kolonia 1B. Dodatkowo, w miejscowościach Laskowiec i Borawe działają jej filie, dzięki czemu mieszkańcy dalej położonych miejscowości mają swobodny dostęp do instytucji kultury. GBP odpowiada m.in. za organizację warsztatów, koncertów, wydarzeń plenerowych, spotkań autorskich, organizacją wycieczek, a także realizacją zadań z zakresu sportu i rekreacji, dedykowanych dla przedstawicieli różnych grup wiekowych.

Jednym z celów działalności instytucji kultury jest aktywizowanie społeczności lokalnej. Zaangażowanie mieszkańców przejawia w różnych inicjatywach oddolnych, ale także poprzez zorganizowanie grupy społeczne, takie jak organizacje społeczne, fundacje czy stowarzyszenia. Zgodnie z danymi BDL GUS wskaźnik liczby fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 1 000 mieszkańców w Gminie Rzekuń w latach 2020-2024 przybierał wartości w przedziale od 2,09 (2020 rok) do 2,47 (2023 rok). W 2024 roku nastąpił nieznaczny spadek wartości wskaźnika względem roku wcześniejszego, w wyniku czego przyjął wartość 2,35. W całym analizowanym okresie przyjmował on natomiast wartości niższe niż średnia dla powiatu ostrołęckiego i województwa mazowieckiego. Należy też zwrócić uwagę, że średnia wskaźnika dla regionu Mazowsze rośnie zauważalnie szybciej niż w przypadku obszaru powiatu ostrołęckiego oraz Gminy Rzekuń. Można zatem zakładać, że niższy poziom aktywności społecznej stanowi problem ponadlokalny.

Ryc. 10. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Analiza poziomu aktywności społecznej w obrębie Gminy Rzekuń przeprowadzona została w oparciu o następujące wskaźniki:

- liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 100 mieszkańców,
- liczba kół gospodyń wiejskich na 100 mieszkańców.

Pod koniec 2024 roku na terenie gminy zarejestrowane były 24 fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne. Przeliczając ich liczbę względem liczby mieszkańców otrzymano wskaźnik, którego średnia wartość dla gminy wyniosła 0,21. Najwyższe jego wartości

odnotowano w jednostkach: Drwęcz (0,87), Rozwory (0,8) oraz Przytuły Stare (0,79). W jednostkach: Czarnowiec, Daniszewo, Goworki, Korczaki, Nowa Wieś Wschodnia, Ołdaki, Przytuły Nowe, Susk Nowy, Susk Stary i Tobolice nie funkcjonowały w tym czasie żadne ze wskazanych instytucji społecznych, przez co wskaźnik przybrał wartość 0. Tym samym na terenie wskazanych miejscowości brak jest organizacji pozarządowych, mogących aktywizować społeczność lokalną.

W zakresie aktywizowania społeczności lokalnej istotną rolę odgrywają również Koła Gospodyń Wiejskich. KGW Poprzez organizację wydarzeń kulturalnych, warsztatów, inicjatyw edukacyjnych i charytatywnych, aktywizują mieszkańców w różnym wieku i sprzyjają międzypokoleniowej współpracy. Ich działalność wzmacnia tożsamość lokalną oraz poczucie sprawczości społecznej, mobilizując społeczność do wspólnego rozwiązywania problemów i realizacji celów. Koła te pełnią także funkcję ambasadora tradycji, łącząc dziedzictwo kulturowe z nowoczesnymi formami aktywności społecznej.

Wskaźnik opisujący ich liczbę w relacji do liczby mieszkańców przybrał dla Gminy Rzekuń średnią wartość 0,16. Najwyższy jego poziom odnotowano w jednostkach Przytuły Nowe (0,85) i Goworki (0,72).

Szczegółowe dane dotyczące poziomu uczestnictwa w życiu publicznym przedstawia poniższa tabela.

Tab. 10. Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze uczestnictwa w życiu publicznym

POZIOM UCZESTNICTWA W ŻYCIU PUBLICZNYM				
Jednostka analityczna	Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 100 mieszkańców		Liczba kół gospodyń wiejskich na 100 mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Borawe	0,11	-0,343	0,11	-0,180
Czarnowiec	0,00	-0,701	0,17	0,041
Daniszewo	0,00	-0,701	0,51	1,268
Drwęcz	0,87	2,242	0,00	-0,563
Dzbenin	0,29	0,265	0,07	-0,305
Goworki	0,00	-0,701	0,72	2,065
Kamianka	0,66	1,519	0,33	0,626
Korczaki	0,00	-0,701	0,00	-0,563
Laskowiec	0,16	-0,159	0,08	-0,273
Ławy	0,20	-0,037	0,10	-0,208
Nowa Wieś Wschodnia	0,00	-0,701	0,35	0,718

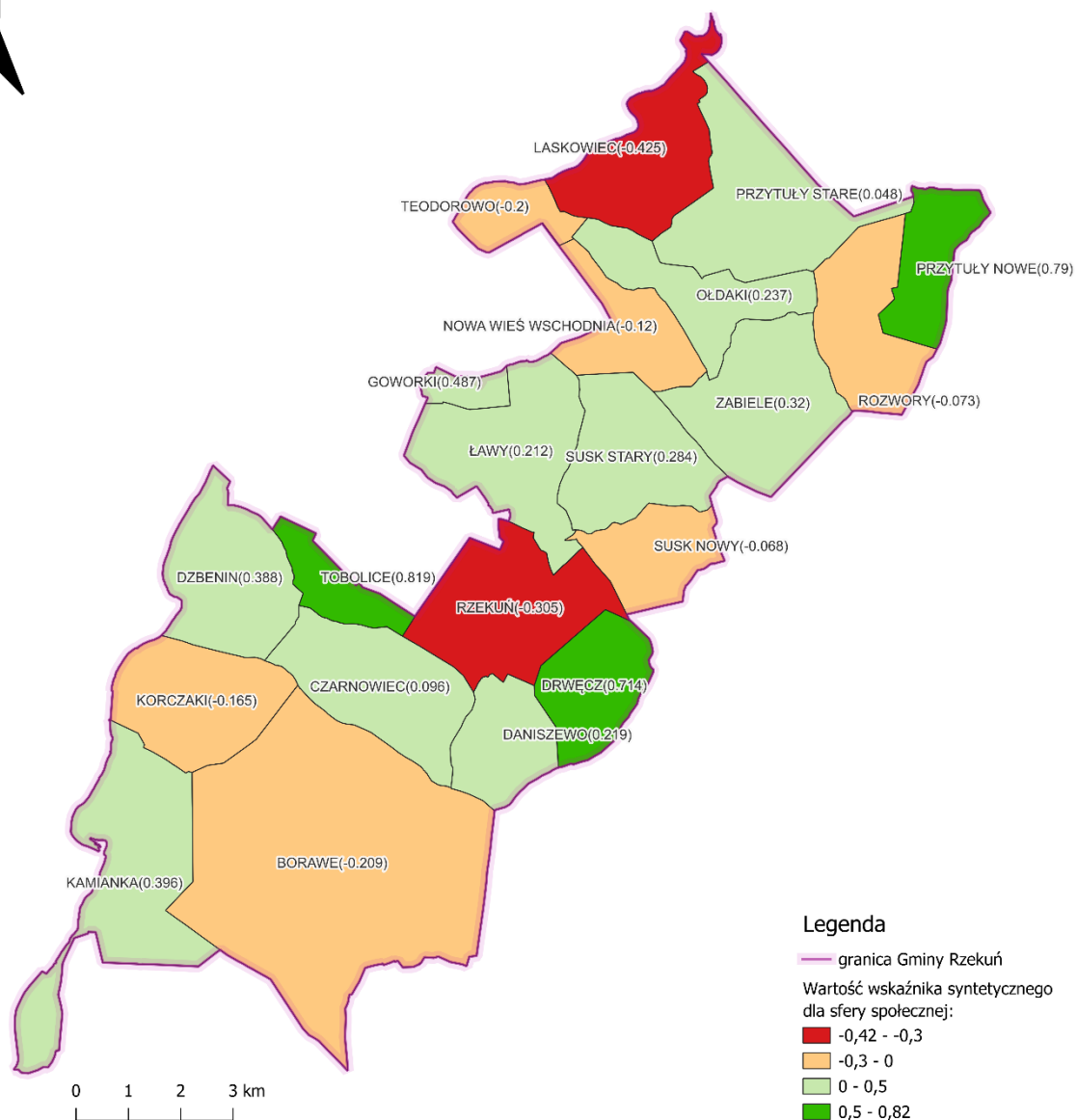
Ołdaki	0,00	-0,701	0,64	1,762
Przytuły Nowe	0,00	-0,701	0,85	2,537
Przytuły Stare	0,79	1,964	0,39	0,864
Rozwory	0,80	2,007	0,40	0,887
Rzekuń	0,19	-0,043	0,04	-0,422
Susk Nowy	0,00	-0,701	0,00	-0,563
Susk Stary	0,00	-0,701	0,35	0,705
Teodorowo	0,39	0,621	0,39	0,853
Tobolice	0,00	-0,701	0,18	0,079
Zabiele	0,36	0,512	0,36	0,737
Średnia dla Gminy	0,21	0,000	0,16	0,000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Rzekuniu.

PODSUMOWANIE PROBLEMÓW W SFERZE SPOŁECZNEJ

Zgodnie z metodyką przedstawioną w rozdziale 3.1., o natężeniu negatywnych zjawisk w danej jednostce analitycznej decyduje wartość wskaźnika syntetycznego, który podsumowuje wszystkie badane zjawiska kryzysowe w danej sferze. W odniesieniu do sfery społecznej, nagromadzenie negatywnych zjawisk w Gminie Rzekuń stwierdzono na terenie jednostek:

- Borawe,
- Korczaki,
- Laskowiec,
- Nowa Wieś Wschodnia,
- Rozwory,
- Rzekuń,
- Susk Nowy,
- Teodorowo.

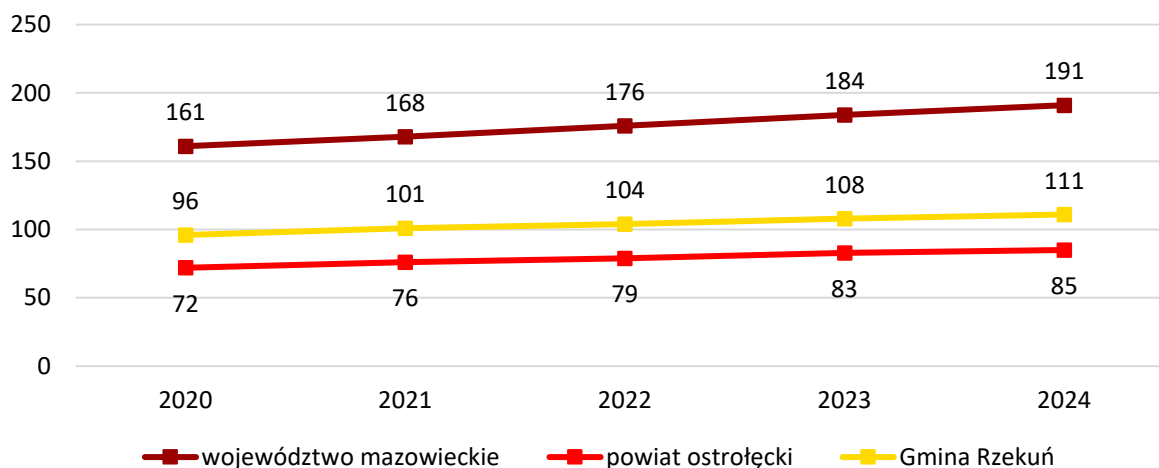

Ryc. 11. Wartość wskaźnika syntetycznego dla sfery społecznej
Źródło: opracowanie własne.

4.2 SFERA GOSPODARCZA

O poziomie rozwoju oraz kondycji gospodarki lokalnej w istotnym stopniu świadczy liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na danym obszarze. Wskaźnik ten odzwierciedla bowiem nie tylko skalę aktywności ekonomicznej, lecz również potencjał endogeniczny jednostki samorządu terytorialnego, w tym dostępność kapitału ludzkiego, uwarunkowania lokalizacyjne oraz stopień przedsiębiorczości i aktywności ekonomicznej społeczności lokalnej. Wysoka liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych może świadczyć o sprzyjających warunkach do prowadzenia działalności gospodarczej, takich jak dostęp do rynków zbytu, infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, a także o stabilnym zapleczu demograficznym i instytucjonalnym. Jednocześnie dynamika zmian tego wskaźnika w czasie pozwala na ocenę kierunków rozwoju lokalnej gospodarki oraz jej odporności na zmienne uwarunkowania społeczno-gospodarcze i makroekonomiczne.

Gmina Rzekuń wykazuje utrzymującą się tendencję wzrostu aktywności gospodarczej, mierzoną dynamiką liczby podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON. W latach 2020-2024 wartość wskaźnika określającego relację liczby funkcjonujących przedsiębiorstw do liczby mieszkańców wzrosła z poziomu 96 do 111, co potwierdza systematyczne umacnianie się lokalnej bazy przedsiębiorczości. Na tle gmin powiatu ostrołęckiego Gmina Rzekuń charakteryzuje się relatywnie wyższymi wartościami analizowanego wskaźnika. Zjawisko to należy wiązać przede wszystkim z jej położeniem w bezpośredniej strefie oddziaływania miasta Ostrołęki oraz procesami dyfuzji wzrostu gospodarczego generowanego przez ośrodek miejski, sprzyjającymi lokalizacji działalności gospodarczej w jego otoczeniu. Jednocześnie poziom przedsiębiorczości w Gminie Rzekuń i powiecie ostrołęckim pozostaje wyraźnie niższy w porównaniu ze średnią dla obszaru województwa mazowieckiego. Co istotne, w analizowanym okresie tempo wzrostu wskaźnika dla Mazowsza było wyższe niż w powiecie ostrołęckim, jak i w gminie Rzekuń. Tendencja ta może świadczyć o relatywnym osłabieniu dynamiki rozwoju gospodarczego tych obszarów w skali regionalnej oraz wskazywać na ryzyko ich stopniowej marginalizacji gospodarczej, pomimo obserwowanych lokalnie pozytywnych zmian ilościowych.

Ryc. 12. Podmioty gospodarcze wpisane do REGON na 1 000 mieszkańców

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Według danych BDL GUS w 2024 najwięcej przedsiębiorstw zarejestrowanych w Gminie Rzekuń działało w sekcji G (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle) – 22%, sekcji F (budownictwo) – 17%, sekcji C (przetwórstwo przemysłowe) – 10% oraz sekcji M (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna) – 10%.

Analiza wskaźnikowa sfery gospodarczej w Gminie Rzekuń przeprowadzona została w oparciu o wskaźniki opisujące poziom aktywności gospodarczej mieszkańców, stanowiącej stopień zaangażowania społeczności w aktywne kształtowanie sytuacji gospodarczej. W tym celu posłużono się następującymi wskaźnikami:

- liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem na 100 mieszkańców,
- liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2024 roku na 100 mieszkańców,
- liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2024 roku na 100 mieszkańców,
- liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2024 roku w stosunku do podmiotów zarejestrowanych w 2024 roku.

Według stanu na koniec roku 2024 w Gminie Rzekuń zarejestrowane były 682 podmioty gospodarcze, co przeliczając na 100 mieszkańców skutkowało średnią dla gminy wynoszącą 5,89. Najwyższe wartości omawianego wskaźnika odnotowano w jednostkach: Goworki (9,42), Ławy (8,93) i Tobolice (7,79). Wartości najniższe natomiast wystąpiły w jednostkach: Ołdaki (2,56), Susk Nowy (3,06) i Zabiele (3,23). Niższa wartość wskaźnika świadczyć może

o występowaniu warunków niesprzyjających prowadzeniu działalności gospodarczej oraz o marginalizacji wskazanych jednostek w wymiarze inwestycyjnym.

W 2024 roku doszło do zarejestrowania w gminie 33 podmiotów gospodarczych. Przeliczając liczbę zarejestrowanych przedsiębiorstw na liczbę mieszkańców otrzymano wskaźnik, którego wartość dla gminy wyniosła 0,28. Najwyższą jego wartością odznaczała się jednostka Daniszewo, dla której przyjął wartość 1,01. W jednostkach: Drwęcz, Goworki, Kamianka, Ławy, Ołdaki, Przytuły Nowe, Susk Nowy, Susk Stary, Teodorowo i Zabiele wskaźnik przyjął wartość 0, ponieważ na ich terenie nie zarejestrowano w tym czasie żadnej działalności gospodarczej.

W analogicznym okresie doszło w Gminie Rzekuń do wyrejestrowania 37 podmiotów gospodarczych, w wyniku czego wskaźnik przyjął dla niej wartość 0,32. Najwyższą jego wartość charakteryzowała się jednostka Korczaki (1,07).

W celu zbadania dynamiki przedsiębiorczości na terenie Gminy Rzekuń zdecydowano się również na analizę wskaźnika opisującego relację liczby wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych do liczby zarejestrowanych. Dla całego obszaru gminy przybrał on średnią wartość wynoszącą 1,12. Dla jednostek Dzbenin, Korczaki i Przytuły Stare wskaźnik przybrał wartość 2,0, co oznacza, że na każde utworzone przedsiębiorstwo przypadały dwa zamknięte. Obszary te mogą zatem charakteryzować się występowaniem niekorzystnych warunków do prowadzenia działalności gospodarczej w dłuższej perspektywie czasowej.

Przestrzenny obraz rozwoju gospodarczego Gminy Rzekuń cechuje się wyraźnym zróżnicowaniem oraz polaryzacją poziomu aktywności ekonomicznej. Obok obszarów o relatywnie wysokiej koncentracji podmiotów gospodarczych i większej stabilności przedsiębiorczości występują jednostki o słabej dynamice rozwoju, charakteryzujące się niską aktywnością inwestycyjną i ograniczoną skłonnością społeczności lokalnych oraz inwestorów zewnętrznych do podejmowania nowych inicjatyw gospodarczych. W części gminy obserwuje się także niekorzystną relację pomiędzy liczbą nowo powstających a likwidowanych podmiotów, co wskazuje na niestabilne warunki prowadzenia działalności gospodarczej i ryzyko długofalowego osłabienia lokalnych funkcji ekonomicznych. Zjawiska te prowadzą do utrwalania się wewnętrznych dysproporcji rozwojowych i uzasadniają potrzebę prowadzenia zróżnicowanej terytorialnie polityki wsparcia przedsiębiorczości.

Szczegółowe dane prezentuje poniższa tabela.

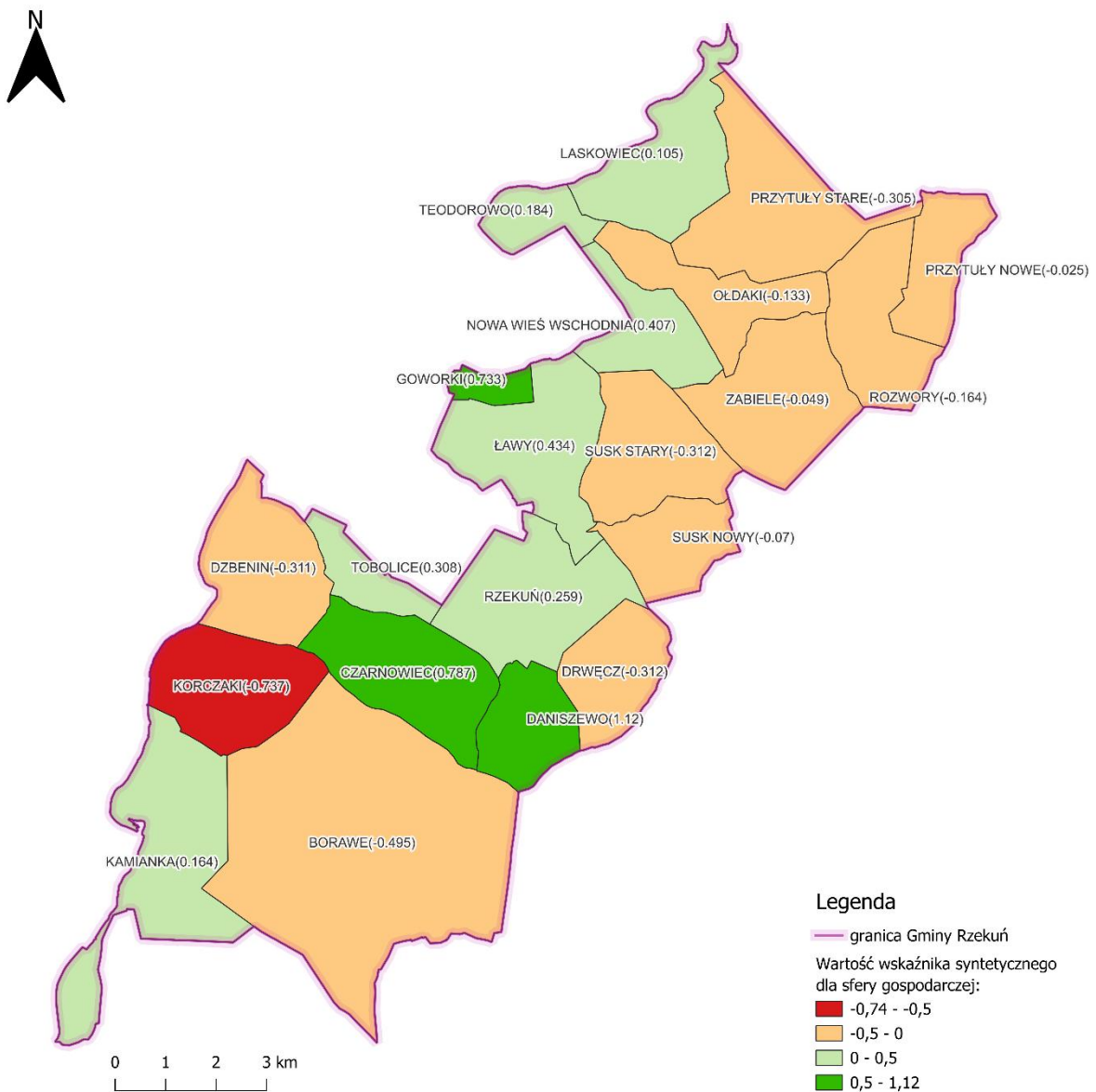
Tab. 11. Analiza wskaźnikowa sfery gospodarczej

Jednostka analityczna	AKTYWNOŚĆ GOSPODARCZA							
	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych ogółem na 100 mieszkańców		Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2024 roku na 100 mieszkańców		Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2024 roku na 100 mieszkańców		Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2024 roku w stosunku do podmiotów zarejestrowanych w 2024 roku	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Borawe	3,28	-1,317	0,21	-0,273	0,32	0,007	1,50	-0,398
Czarnowiec	6,17	0,142	0,50	0,800	0,00	1,027	0,00	1,178
Daniszewo	5,05	-0,422	1,01	2,696	0,00	1,027	0,00	1,178
Drwęcz	3,91	-0,996	0,00	-1,059	0,43	-0,371	0,00	1,178
Dzbenin	6,85	0,485	0,29	0,002	0,57	-0,808	2,00	-0,923
Goworki	9,42	1,785	0,00	-1,059	0,00	1,027	0,00	1,178
Kamianka	4,92	-0,489	0,00	-1,059	0,00	1,027	0,00	1,178
Korczaki	4,81	-0,542	0,53	0,929	1,07	-2,412	2,00	-0,923
Laskowiec	5,20	-0,344	0,40	0,429	0,32	-0,003	0,80	0,337
Ławy	8,93	1,537	0,00	-1,059	0,29	0,080	0,00	1,178
Nowa Wieś Wschodnia	4,24	-0,831	0,35	0,255	0,00	1,027	0,00	1,178
Ołdaki	2,56	-1,677	0,00	-1,059	0,00	1,027	0,00	1,178
Przytuły Nowe	3,42	-1,246	0,00	-1,059	0,00	1,027	0,00	1,178
Przytuły Stare	7,48	0,805	0,39	0,405	0,79	-1,505	2,00	-0,923
Rozwory	4,00	-0,952	0,40	0,428	0,40	-0,259	1,00	0,127
Rzekuń	6,45	0,286	0,43	0,531	0,35	-0,098	0,82	0,318
Susk Nowy	3,06	-1,426	0,00	-1,059	0,00	1,027	0,00	1,178
Susk Stary	5,59	-0,147	0,00	-1,059	0,70	-1,222	0,00	1,178
Teodorowo	5,08	-0,408	0,00	-1,059	0,00	1,027	0,00	1,178
Tobolice	7,79	0,960	0,35	0,257	0,35	-0,111	1,00	0,127
Zabiele	3,23	-1,343	0,00	-1,059	0,00	1,027	0,00	1,178
Średnia dla Gminy	5,89	0,000	0,28	0,000	0,32	0,000	1,12	0,000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Rzekuniu.

Zgodnie z metodyką przedstawioną w rozdziale 3.1., o natężeniu negatywnych zjawisk w danej jednostce analitycznej decyduje wartość wskaźnika syntetycznego, który podsumowuje wszystkie badane zjawiska kryzysowe w danej sferze. W odniesieniu do sfery gospodarczej, nagromadzenie negatywnych zjawisk w Gminie Rzekuń stwierdzono w przypadku jednostek:

- Borawe,
- Drwęcz,
- Dzbenin,
- Korczaki,
- Ołdaki,
- Przytuły Nowe,
- Przytuły Stare,
- Rozwory,
- Susk Nowy,
- Susk Stary,
- Zabiele.

Ryc. 13. Wartość wskaźnika syntetycznego dla sfery gospodarczej
 Źródło: opracowanie własne.

4.3 SFERA ŚRODOWISKOWA

Zgodnie z zapisami ustawy o rewitalizacji, za zjawiska negatywne w sferze środowiskowej uznaje się przekroczenie standardów jakości środowiska, obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia ludzi lub stanu ich zdrowia.

Jednym z głównych celów Polityki Energetycznej Polski do 2030 roku jest zmniejszenie wpływu sektora energetycznego na środowisko. W tym kontekście szczególną uwagę zwraca się na potrzebę ograniczenia emisji pyłów.

W związku z ustawowymi wymogami w rocznej ocenie jakości powietrza w województwie mazowieckim przyjęto następujące kryteria podziału województwa na obszary monitorowania stanu jakości powietrza:

- aglomeracje o liczbie mieszkańców powyżej 250 tysięcy,
- miasta o liczbie mieszkańców powyżej lub zbliżonej do 100 tysięcy,
- pozostały obszar województwa niewchodzący w skład wyżej wspomnianych aglomeracji.

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska na terenie województwa mazowieckiego wyróżnia się następujące strefy, dla których prowadzony jest monitoring stanu jakości powietrza:

- aglomeracja warszawska (PL1401),
- miasto Płock (PL1402),
- miasto Radom (PL1403),
- strefa mazowiecka (PL1404).

Gmina Rzekuń stanowi część strefy mazowieckiej, w ramach której badanie jakości powietrza przeprowadza się zarówno pod kątem ochrony zdrowia ludzi, jak i kryteriów dotyczących ochrony roślin. Kryteria ochrony zdrowia ludzi obejmują badanie występowania następujących zanieczyszczeń: dwutlenek siarki (SO₂), dwutlenek azotu (NO₂), tlenek węgla (CO), benzen (C₆H₆), ozon (O₃), pył zawieszony PM₁₀ wraz z jego składem i pył zawieszony PM_{2,5}. Według raportu wojewódzkiego za rok 2024 na obszarze strefy mazowieckiej stwierdzono przekroczenie dopuszczalnego stężenia benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM₁₀.

Celem przeprowadzenia analizy wskaźnikowej strefy środowiskowej zdecydowano się na wykorzystanie następujących wskaźników:

- liczba budynków mieszkalnych pokrytych płytami azbestowocementowymi w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych,
- natężenie występowania materiałów zawierających azbest na całkowitą powierzchnię jednostki (kg/km²),
- liczba indywidualnych źródeł ciepła na paliwa stałe (węgiel, miał, ekogroszek) w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych,
- liczba indywidualnych źródeł ciepła na paliwa stałe (węgiel, miał, ekogroszek) na całkowitą powierzchnię jednostki (szt./km²),
- liczba stwierdzonych zdarzeń drogowych na 100 mieszkańców.

Azbest stanowi występujący w przyrodzie minerał odporny na działanie mrozu, wysokich temperatur, substancji chemicznych i jest odporny na rozciąganie. Składa się on z włókien – uwodnionych krzemianów magnezu, żelaza, wapnia i sodu. W przeszłości azbest szeroko stosowano w budownictwie, głównie jako materiał do pokryć dachowych, okładzin ścian, rur wodociągowych, kominowych oraz w elementach izolacyjnych. Niestety, włókna azbestu mogą stanowić poważne zagrożenie dla zdrowia. Wdychane przez człowieka, osadzają się w płucach, gdzie mogą powodować groźne choroby. Azbest w niewielkim stopniu wchłaniany jest także przez skórę. Zgodnie z Rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) Nr 1272/2008 z dnia 16 grudnia 2008 r. w sprawie klasyfikacji, oznakowania i pakowania substancji i mieszanin, azbest został zaklasyfikowany jako substancja rakotwórcza kategorii 1A. Jest to substancja szczególnie niebezpieczna, stanowiąca poważne zagrożenie zdrowia w następstwie narażenia na długotrwałe oddziaływanie na drogi oddechowe.

Zgodnie z danymi Urzędu Gminy w Rzekuniu pod koniec 2024 roku na terenie gminy znajdowało się 475 budynków pokrytych płytami azbestowocementowymi. Oznacza to, że 11% wszystkich budynków w gminie pokrytych było materiałami zawierającymi azbest. Szczególnie wysoki poziom koncentracji przestrzennej omawianych budynków odnotowano na obszarze jednostek analitycznych: Ołdaki (29%), Borawe (26%), Przytuły Nowe (23%), Rozwory (22%) i Daniszewo (20%). Najniższy ich udział w liczbie budynków ogółem odnotowano natomiast na obszarze jednostek Dzbenin (3%) i Tobolice (5%).

W celu dokładniejszego scharakteryzowania koncentracji materiałów zawierających azbest na terenie Gminy Rzekuń zdecydowano się na analizę jego masy względem powierzchni jednostki. Łączna masa materiałów zawierających azbest na terenie gminy wyniosła 1 026 433 kg, co daje średnio 7 841,95 kg na kilometr kwadratowy. Wartości wskaźnika powyżej średniej odnotowano na terenie jednostek: Rzekuń (23 488,63), Susk Nowy (14 195,83), Tobolice (140 73,33), Goworki (111 53,47) i Daniszewo (8 095,28). Najniższymi jego wartościami odznaczały się natomiast jednostki analityczne: Laskowiec (0), Korczaki (2 115,07) oraz Susk Stary (2 365,85).

Występowanie materiałów zawierających azbest na terenie Gminy Rzekuń stanowi istotny problem środowiskowy i zdrowotny, charakteryzujący się wyraźnym zróżnicowaniem przestrzennym. Zjawisko to koncentruje się przede wszystkim w obszarach o starszej zabudowie, co wskazuje na nierównomierne tempo modernizacji zasobu budowlanego oraz wymiany pokryć dachowych. Jednocześnie obserwowane różnice w koncentracji masy azbestu w przeliczeniu na powierzchnię świadczą o zróżnicowanej skali potencjalnego oddziaływania środowiskowego, niezależnej wyłącznie od liczby obiektów. Utrzymywanie się tych tendencji potwierdza konieczność prowadzenia długofalowych, ukierunkowanych przestrzennie działań w zakresie usuwania i unieszkodliwiania azbestu jako istotnego elementu polityki ochrony środowiska i zdrowia publicznego gminy.

Zjawiskiem rzutującym na jakość zdrowia mieszkańców jest także niska emisja, stanowiąca jeden z głównych czynników przekładających się na degradację stanu jakości powietrza na obszarach zabudowanych. Wśród jej głównych przyczyn wskazać należy indywidualne ogrzewanie budynków poprzez wykorzystanie paliw stałych. Zanieczyszczenie powietrza skutkować może chorobami układu oddechowego, chorobami nowotworowymi, problemami z koncentracją, podrażnieniami gardła, oczu oraz nosa czy występowaniem zjawiska kwaśnych deszczy, które to z kolei skutkować mogą obniżeniem stanu technicznego zabudowy i infrastruktury.

Według danych Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków pod koniec 2024 roku w Gminie Rzekuń znajdowało się 4 585 indywidualnych źródeł ciepła zasilanych paliwami stałymi. Wskaźnik ich liczby w relacji do liczby budynków mieszkalnych przybrał wartość 106,2%. Należy w tym miejscu wskazać, że część budynków może posiadać kilka źródeł ciepła, w wyniku czego liczba źródeł może przewyższać liczbę budynków. Najniższy ich udział charakteryzował

jednostki: Tobolice (65%), Goworki (68%) oraz Dzbenin (73%). Szczególnie wysoka koncentracja omawianego typu instalacji grzewczych wystąpiła natomiast w obrębie jednostek analitycznych: Przytuły Nowe (284%), Rozwory (269%), Susk Nowy (247%) i Susk Stary (242%).

W celu dokładniejszej analizy koncentracji przestrzennej indywidualnych źródeł ciepła zasilanych paliwami stałymi oraz siły ich oddziaływania na stan środowiska, zdecydowano się na analizę ich liczby względem powierzchni jednostki. Średnia wartość tego wskaźnika dla gminy kształtowała się na poziomie 35,03. Jego najwyższe wartości odnotowano w przypadku jednostek: Rzekuń (95,17), Teodorowo (77,93) oraz Tobolice (73,78). Najniższą gęstością występowania odnawialnych źródeł ciepła odznaczały się natomiast jednostki: Laskowiec (0), Przytuły Stare (12,02) oraz Borawe (14,55).

Analiza struktury indywidualnych źródeł ciepła wskazuje na bardzo wysoki poziom wykorzystania instalacji opartych na paliwach stałych oraz ich silne zróżnicowanie przestrzenne na terenie Gminy Rzekuń. Zjawisko to koncentruje się szczególnie w obszarach o rozproszonej zabudowie mieszkaniowej, gdzie często występuje mnogość źródeł ciepła w obrębie pojedynczych budynków, co potęguje presję emisyjną na środowisko. Jednocześnie widoczne są obszary o relatywnie niższej intensywności tego typu instalacji, co wskazuje na zróżnicowane tempo modernizacji systemów grzewczych.

W celu analizy stanu jakości środowiska zdecydowano się również na wykorzystanie wskaźnika liczby stwierdzonych zdarzeń drogowych na 100 mieszkańców, które pośrednio informuje o stopniu natężenia ruchu drogowego, niosącego za sobą emisję hałasu i spalin do atmosfery. W 2024 roku na terenie gminy stwierdzono 87 zdarzeń drogowych, w związku z czym wskaźnik przyjął dla niej wartość 0,75. Ujętym w ten sposób natężeniem ruchu powyżej średniej dla gminy odznaczały się jednostki: Goworki (2,17), Czarnowiec (2,17), Daniszewo (1,01), Ławy (0,98), Tobolice (0,88), Dzbenin (0,78) i Rzekuń (0,78). Tym samym jednostki te narażone są na wyższą presję środowiskową związaną z ruchem drogowym, co może również rzutować na bezpieczeństwo i jakość życia mieszkańców. Natomiast na terenie jednostek Drwęcz, Przytuły Nowe, Rozwory i Teodorowo nie stwierdzono w tym czasie wystąpienia zdarzeń drogowych, w związku z czym wskaźnik przybrał wartość 0.

Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

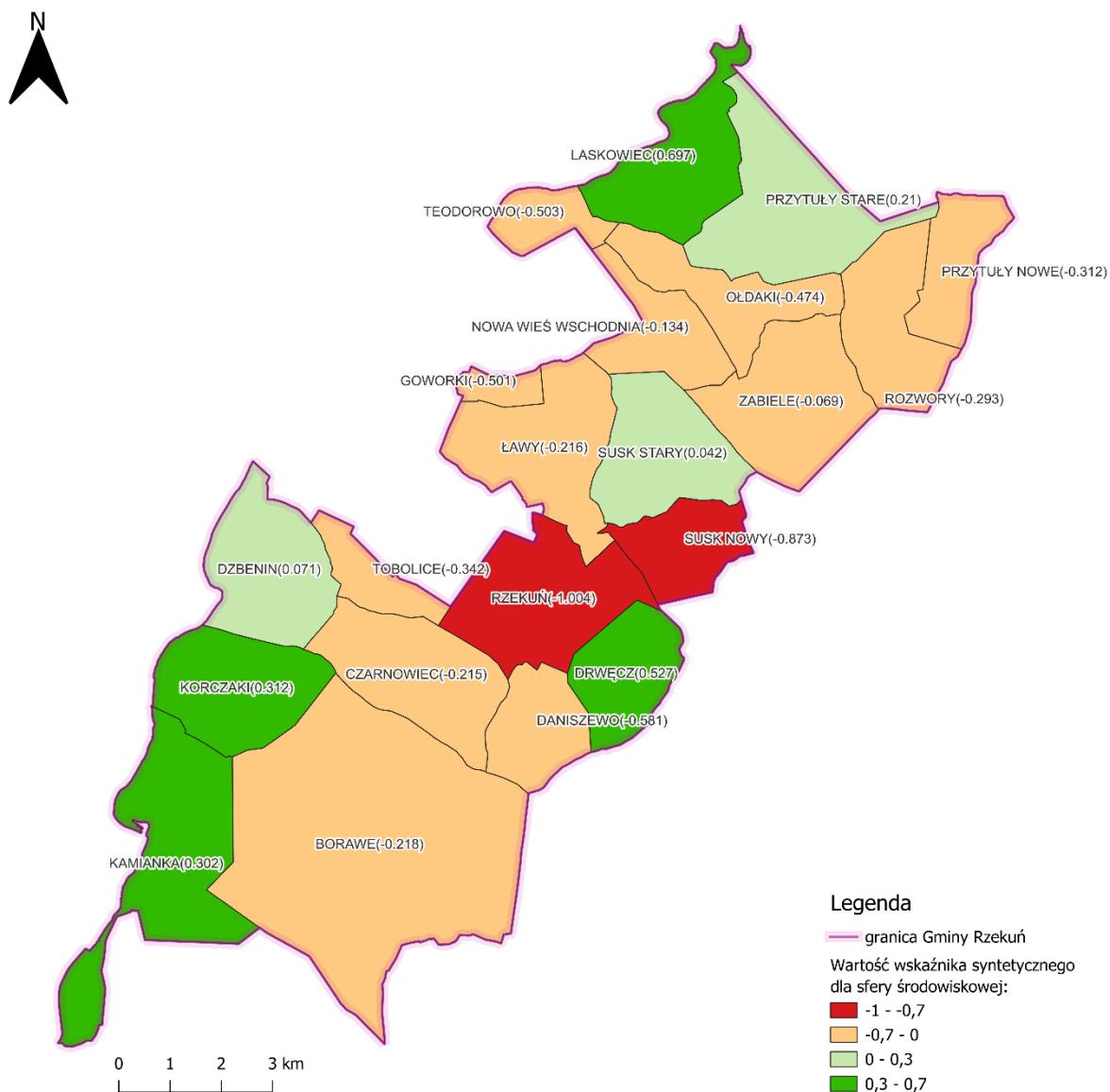
Tab. 12. Analiza wskaźnikowa sfery środowiskowej

Jednostka analityczna	POKRYCIE AZBESTEM				JAKOŚĆ POWIETRZA				NATĘŻENIE RUCHU DROGOWEGO	
	Liczba budynków mieszkalnych pokrytych płytami azbestowocementowymi w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych		Natężenie występowania materiałów zawierających azbest na całkowitą powierzchnię jednostki (kg/km ²)		Liczba indywidualnych źródeł ciepła na paliwa stałe (węgiel, miął, ekogroszek) w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych		Liczba indywidualnych źródeł ciepła na paliwa stałe (węgiel, miął, ekogroszek) na całkowitą powierzchnię jednostki (szt./km ²)		Liczba stwierdzonych zdarzeń drogowych na 100 mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Borawe	26,5%	-2,078	7 432,59	0,079	115,8%	-0,110	14,55	0,824	0,63	0,198
Czarnowiec	8,3%	0,363	6 170,10	0,321	75,1%	0,358	27,94	0,285	2,17	-2,401
Daniszewo	20,0%	-1,206	8 095,28	-0,049	201,4%	-1,096	37,90	-0,116	1,01	-0,440
Drwęcz	8,0%	0,409	3 586,65	0,816	126,1%	-0,229	26,00	0,363	0,00	1,274
Dzbenin	3,3%	1,027	5 740,79	0,403	73,4%	0,378	69,68	-1,394	0,78	-0,057
Goworki	7,9%	0,412	11 153,47	-0,635	68,3%	0,437	42,57	-0,303	2,17	-2,414
Kamianka	13,2%	-0,297	3 364,65	0,859	143,8%	-0,432	18,47	0,666	0,33	0,717
Korczaki	11,4%	-0,057	2 115,07	1,098	154,3%	-0,553	17,50	0,705	0,53	0,367
Laskowiec	10,2%	0,103	0,00	1,504	81,7%	0,282	0,00	1,409	0,64	0,187
Ławy	8,3%	0,368	11 766,98	-0,753	80,0%	0,302	50,07	-0,605	0,98	-0,391
Nowa Wieś Wschodnia	12,3%	-0,180	5 729,77	0,405	209,9%	-1,193	44,39	-0,376	0,35	0,674
Ołdaki	28,6%	-2,356	5 680,65	0,415	214,3%	-1,244	19,35	0,630	0,64	0,186
Przytuły Nowe	22,6%	-1,552	5 918,17	0,369	283,9%	-2,045	25,21	0,395	0,00	1,274
Przytuły Stare	19,0%	-1,079	5 495,71	0,450	93,3%	0,148	12,02	0,925	0,39	0,606
Rozwory	21,5%	-1,413	5 477,65	0,453	269,2%	-1,876	32,59	0,098	0,00	1,274
Rzekuń	10,0%	0,138	23 488,63	-3,001	79,6%	0,307	95,17	-2,419	0,78	-0,045
Susk Nowy	17,8%	-0,914	14 195,83	-1,219	246,5%	-1,615	67,66	-1,312	0,34	0,697
Susk Stary	8,3%	0,358	2 365,85	1,050	241,7%	-1,559	28,29	0,271	0,70	0,087
Teodorowo	13,6%	-0,353	11 805,07	-0,760	188,6%	-0,949	77,93	-1,725	0,00	1,274
Tobolice	5,1%	0,795	14 073,33	-1,195	64,8%	0,476	73,78	-1,558	0,88	-0,227
Zabiele	16,7%	-0,759	4 523,91	0,636	217,9%	-1,285	25,10	0,399	0,36	0,666
Średnia dla Gminy	11,0%	0,000	7 841,95	0,000	106,2%	0,000	35,03	0,000	0,75	0,000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Rzekuniu.

Zgodnie z metodyką przedstawioną w rozdziale 3.1., o natężeniu negatywnych zjawisk w danej jednostce analitycznej decyduje wartość wskaźnika syntetycznego, który podsumowuje wszystkie badane zjawiska kryzysowe w danej sferze. W odniesieniu do sfery środowiskowej, nagromadzenie negatywnych zjawisk w Gminie Rzekuń stwierdzono na terenie jednostek:

- Borawe,
- Czarnowiec,
- Daniszewo,
- Goworki,
- Ławy,
- Nowa Wieś Wschodnia,
- Ołdaki,
- Przytuły Nowe,
- Rozwory,
- Rzekuń,
- Susk Nowy,
- Teodorowo,
- Tobolice,
- Zabiele.

Ryc. 14. Wartość wskaźnika syntetycznego dla sfery środowiskowej
 Źródło: opracowanie własne.

4.4 SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

Istotny wpływ na rozwój danego obszaru oraz jakość życia mieszkańców mają wewnętrzne powiązania przestrzenno-funkcjonalne, które definiują m.in. funkcjonalność oraz jakość danej przestrzeni. Warunkują one m.in. jakość i funkcjonalność wewnątrzgminnych połączeń, w tym transportowych i komunikacyjnych, a także stopień dostosowania zastosowanych rozwiązań urbanistycznych do aktualnych potrzeb społeczności lokalnej.

Głównym ośrodkiem wielofunkcyjnym w obrębie gminy jest miejscowość Rzekuń, w której koncentrują się funkcje administracyjne, rekreacyjne, edukacyjne, kulturowe oraz usługowe. Dodatkowo, ważnymi ośrodkami wielofunkcyjnymi są także miejscowości: Ławy, Dzbenin i Laskowiec.

Analiza sfery przestrzenno-funkcjonalnej przeprowadzona została poprzez badanie obszarów: dostępność terenów zieleni, dostępność infrastruktury publicznej, dostępność komunikacyjna oraz jakość terenów publicznych przy wykorzystaniu następujących wskaźników:

- powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni na 100 mieszkańców,
- liczba obiektów infrastruktury sportowej (boiska, place zabaw, siłownie zewnętrzne, place sportowe, orliki, sale gimnastyczne, hale widowiskowe, baseny itp.) na 100 mieszkańców,
- liczba ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) na 100 mieszkańców,
- liczba centrów aktywności mieszkańców (świetlice, domy kultury, biblioteki, filie, remizy itp.) na 100 mieszkańców,
- liczba czynnych przystanków autobusowych na 100 mieszkańców,
- liczba punktów sprzedaży alkoholu na 100 mieszkańców,
- liczba podmiotów działających w podsekcji 92.00.Z PKD 2007 na 100 mieszkańców.

DOSTĘPNOŚĆ INFRASTRUKTURY PUBLICZNEJ

Infrastruktura publiczna stanowi ogół obiektów, urządzeń i systemów technicznych i instytucjonalnych, służących zaspokajaniu podstawowych i ponadpodstawowych potrzeb społeczności lokalnej. Obejmuje ono m.in. infrastrukturę edukacyjną, zdrowotną, społeczną, kulturalną, sportowo-rekreacyjną oraz administracyjną. Kluczową cechą infrastruktury publicznej jest brak nastawienia na odnoszenie korzyści w wymiarze ekonomicznym jako

głównego celu. Służy ona zatem realizacji celów o charakterze społecznym i wspieraniu zrównoważonego rozwoju danego obszaru.

Według stanu na koniec 2024 roku na terenie Gminy Rzekuń znajduje się 30 obiektów infrastruktury sportowej. Wskaźnik opisujący jej nasycenie w relacji do liczby ludności przybrał zatem średnią wartość na poziomie 0,26. Najwyższą jej dostępnością odznaczały się jednostki: Drwęcz (1,3), Ołdaki (1,28) i Goworki (0,72). Najniższą natomiast jednostki: Korczaki (0), Przytuły Nowe (0), Ławy (0,1), Rzekuń (0,12) i Tobolice (0,18).

W tym czasie na terenie gminy znajdowało się 21 ogólnodostępnych placów zabaw, nie licząc placów przyszkolnych. Wskaźnik ich dostępności w relacji do liczby ludności przybrał średnią wartość 0,18. Jego najwyższe wartości odnotowano w jednostkach: Przytuły Nowe (1,71), Goworki (0,72) oraz Daniszewo (0,51). Jednostki te odznaczają się zatem wysoką na tle gminy dostępnością ogólnodostępnych placów zabaw, ujętą w ten sposób. Najniższymi wartościami wskaźnika cechowały się natomiast jednostki: Dzbenin (0,07), Rzekuń (0,08) oraz Laskowiec (0,16). W jednostkach Borawe, Drwęcz, Korczaki, Ołdaki i Przytuły Stare nie znajdowały się w tym czasie żadne ogólnodostępne place zabaw.

Na terenie Gminy Rzekuń znajdowało się 16 obiektów, które określić można mianem centrum aktywności mieszkańców. Pod pojęciem tym należy rozumieć wszystkie przestrzenie sprzyjające aktywizacji i integracji społeczności lokalnej, takie jak świetlice, instytucje kultury, remizy itp. Wskaźnik ich dostępności w relacji do liczby ludności przybrał dla gminy wartość 0,14. Najwyższą jego wartość odnotowano w wypadku jednostek: Daniszewo (0,51), Drwęcz (0,43) oraz Rozwory (0,4). Tym samym mieszkańcy zamieszkujący wskazane miejscowości posiadają wysoki dostęp do centrów aktywności, które są w mniejszym stopniu obciążone przez społeczność lokalną, niż ma to miejsce w wypadku jednostek, dla których omawiany wskaźnik przybrał niższą wartość. Niższą dostępnością omawianych miejsc odznaczały się natomiast jednostki analityczne: Rzekuń (0,04), Dzbenin (0,07) oraz Laskowiec (0,08). Dla jednostek Goworki, Korczaki, Ołdaki, Przytuły Nowe oraz Teodorowo wskaźnik przyjął wartość 0, co spowodowane było brakiem miejsc mogących odgrywać rolę centrum aktywności mieszkańców.

Szczegółowe dane dotyczące dostępności infrastruktury publicznej prezentuje poniższa tabela.

Tab. 13. Analiza wskaźnikowa sfery przestrzenno-funkcjonalnej w obszarze dostępności infrastruktury publicznej

DOSTĘPNOŚĆ INFRASTRUKTURY PUBLICZNEJ						
Jednostka analityczna	Liczba obiektów infrastruktury sportowej (boiska, place zabaw, siłownie zewnętrzne, place sportowe, orliki, sale gimnastyczne, hale widowiskowe, baseny itp.) na 100 mieszkańców		Liczba ogólnodostępnych placów zabaw (bez szkolnych) na 100 mieszkańców		Liczba centrów aktywności mieszkańców (świetlice, domy kultury, biblioteki, filie, remizy, itp.) na 100 mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Borawe	0,21	-0,132	0,00	-0,466	0,11	-0,178
Czarnowiec	0,33	0,207	0,33	0,391	0,17	0,158
Daniszewo	0,51	0,685	0,51	0,833	0,51	2,023
Drwęcz	1,30	2,911	0,00	-0,466	0,43	1,636
Dzbenin	0,21	-0,125	0,07	-0,283	0,07	-0,368
Goworki	0,72	1,297	0,72	1,398	0,00	-0,761
Kamianka	0,33	0,192	0,33	0,377	0,33	1,046
Korczaki	0,00	-0,721	0,00	-0,466	0,00	-0,761
Laskowiec	0,24	-0,052	0,16	-0,054	0,08	-0,320
Ławy	0,10	-0,448	0,20	0,039	0,10	-0,220
Nowa Wieś Wschodnia	0,35	0,263	0,35	0,443	0,35	1,187
Ołdaki	1,28	2,849	0,00	-0,466	0,00	-0,761
Przytuły Nowe	0,00	-0,721	1,71	3,931	0,00	-0,761
Przytuły Stare	0,39	0,375	0,00	-0,466	0,39	1,409
Rozwory	0,40	0,393	0,40	0,563	0,40	1,444
Rzekuń	0,12	-0,396	0,08	-0,266	0,04	-0,547
Susk Nowy	0,34	0,226	0,34	0,409	0,34	1,114
Susk Stary	0,35	0,253	0,35	0,433	0,35	1,166
Teodorowo	0,39	0,367	0,39	0,539	0,00	-0,761
Tobolice	0,18	-0,228	0,18	-0,011	0,18	0,214
Zabiele	0,36	0,277	0,36	0,456	0,36	1,215
Średnia dla Gminy	0,26	0,000	0,18	0,000	0,14	0,000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Rzekuniu.

DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA

W ramach analizy sfery przestrzenno-funkcjonalnej istotne znaczenie przypisuje się dostępności komunikacyjnej poszczególnych obszarów gminy, która stanowi jeden z kluczowych czynników determinujących kierunki i tempo rozwoju społeczno-gospodarczego, a także poziom jakości życia mieszkańców. Dostępność ta wpływa bezpośrednio na możliwość zaspokajania codziennych potrzeb transportowych, w tym dojazdów do pracy, edukacji oraz usług publicznych. W celu jej oceny zastosowano wskaźnik relacji liczby przystanków

autobusowych do liczby ludności, pozwalający na określenie stopnia obciążenia infrastruktury transportu zbiorowego.

Liczba mieszkańców przypadających na jeden przystanek autobusowy stanowi pośrednią miarę dostępności komunikacyjnej, gdyż odzwierciedla zarówno potencjalną dostępność przestrzenną transportu zbiorowego, jak i jego funkcjonalną adekwatność do skali zapotrzebowania społecznego. Wyższe wartości wskaźnika mogą wskazywać na ograniczoną dostępność przystanków w stosunku do liczby użytkowników, co skutkować może wydłużeniem dystansu dojazdu, obniżeniem komfortu podróży oraz potencjalnym ograniczeniem częstotliwości kursów.

Na terenie gminy znajdują się 182 czynne przystanki autobusowe, w związku z czym wskaźnik ich dostępności przyjął wartość 1,57. Najwyższymi jego wartościami cechują się jednostki analityczne: Teodorowo (5,47), Susk Stary (5,24) oraz Przytuły Nowe (3,42). Najniższe jego wartości odnotowano natomiast w jednostkach analitycznych: Goworki (0), Daniszewo (0,51) oraz Tobolice (0,71).

Szczegółowe dane przedstawia poniższa tabela.

Tab. 14. Analiza wskaźnikowa sfery przestrzenno-funkcjonalnej w obszarze dostępności infrastruktury publicznej

Jednostka analityczna	DOSTĘPNOŚĆ KOMUNIKACYJNA	
	Liczba czynnych przystanków autobusowych na 100 mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja
Borawe	0,95	-0,407
Czarnowiec	2,50	0,610
Daniszewo	0,51	-0,700
Drwęcz	1,30	-0,175
Dzbenin	0,78	-0,516
Goworki	0,00	-1,032
Kamianka	2,30	0,476
Korczaki	2,14	0,373
Laskowiec	1,28	-0,190
Ławy	1,67	0,064
Nowa Wieś Wschodnia	1,41	-0,103
Ołdaki	3,21	1,074
Przytuły Nowe	3,42	1,214
Przytuły Stare	2,36	0,520
Rozwory	3,20	1,070
Rzekuń	0,93	-0,419

Susk Nowy	2,04	0,309
Susk Stary	5,24	2,413
Teodorowo	5,47	2,560
Tobolice	0,71	-0,567
Zabiele	3,23	1,087
Średnia dla Gminy	1,57	0,000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Rzekuniu.

JAKOŚĆ TERENÓW PUBLICZNYCH

Jakość życia mieszkańców oraz funkcjonalność przestrzeni warunkowana jest również przez jakość terenów publicznych. Przestrzenie zdegradowane i zdewastowane charakteryzują się niższym poziomem aktywności społecznej, co z kolei w dłuższej perspektywie prowadzić może do ich trwałej marginalizacji.

Czynnikiem negatywnie wpływającym na postrzeganie przestrzeni w oczach mieszkańców jest spożywanie alkoholu w miejscach publicznych. Czynność ta przełożyć się może na zwiększenie częstotliwości występowania aktów wandalizmu oraz trwałej dewastacji przestrzeni, a także wiązać się może z obniżeniem poczucia bezpieczeństwa mieszkańców. Spożywanie napojów alkoholowych w miejscach publicznych najczęściej odbywa się w okolicy punktu sprzedaży alkoholu. Dodatkowo, wysokie zagęszczenie punktów sprzedaży alkoholu przekłada się na zwiększenie jego dostępności, co oprócz wpływu na jakość terenów publicznych, rzutować może również na jego zwiększoną konsumpcję, co w konsekwencji prowadzić może do wzrostu liczby borykających się z chorobą alkoholową.

Pod koniec 2024 roku na terenie Gminy Rzekuń znajdowały się 22 punkty sprzedaży alkoholu. Wskaźnik ich dostępności w relacji do liczby mieszkańców przybrał zatem wartość 0,19. Najwyższe wartości tego wskaźnika odnotowano w przypadku jednostek: Rozwory (0,4), Przytuły Stare (0,39) oraz Ławy (0,39). Najniższą jego wartością, nie licząc jednostek, w których nie funkcjonowały punkty sprzedaży alkoholu, odznaczała się natomiast jednostka analityczna Dzbenin, dla której przyjął wartość 0,07.

Wpływ na jakość terenów publicznych może mieć również popularyzacja wśród społeczności lokalnej innych postaw społecznie nieakceptowanych lub nieodpowiedzialnych. Wśród postaw tych wskazać można takie zachowania jak hazard, którym szczególnie zainteresowania przejawiają osoby znajdujące się w trudnej sytuacji życiowej, mające nadzieję na jej szybką poprawę. Tym samym w celu analizy jakości terenów publicznych zdecydowano się również na analizę nagromadzenia liczby podmiotów działających w ramach podsekcji PKD 2007

92.00.Z, która obejmuje gry losowe i zakłady wzajemne. Najwyższą ich koncentracją na terenie gminy odznaczała się jednostka analityczna Tobolice, dla której wskaźnik ich dostępności w relacji do liczby ludności przybrał wartość 0,18.

Szczegółowe dane dotyczące jakości terenów publicznych prezentuje poniższa rycina.

Tab. 15. Analiza wskaźnikowa sfery przestrzenno-funkcjonalnej w obszarze dostępności infrastruktury publicznej

Jednostka analityczna	JAKOŚĆ TERENÓW PUBLICZNYCH			
	Liczba punktów sprzedaży alkoholu na 100 mieszkańców		Liczba podmiotów działających w podsekcji 92.00.Z PKD 2007 na 100 mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Borawe	0,32	-0,738	0,00	0,607
Czarnowiec	0,00	1,101	0,00	0,607
Daniszewo	0,00	1,101	0,00	0,607
Drwęcz	0,00	1,101	0,00	0,607
Dzbenin	0,07	0,687	0,00	0,607
Goworki	0,00	1,101	0,00	0,607
Kamianka	0,33	-0,800	0,00	0,607
Korczaki	0,00	1,101	0,00	0,607
Laskowiec	0,08	0,636	0,00	0,607
Ławy	0,39	-1,175	0,00	0,607
Nowa Wieś Wschodnia	0,00	1,101	0,00	0,607
Ołdaki	0,00	1,101	0,00	0,607
Przytuły Nowe	0,00	1,101	0,00	0,607
Przytuły Stare	0,39	-1,182	0,00	0,607
Rozwory	0,40	-1,218	0,00	0,607
Rzekuń	0,31	-0,702	0,08	-1,215
Susk Nowy	0,00	1,101	0,00	0,607
Susk Stary	0,35	-0,926	0,00	0,607
Teodorowo	0,00	1,101	0,00	0,607
Tobolice	0,18	0,075	0,18	-3,540
Zabiele	0,00	1,101	0,00	0,607
Średnia dla Gminy	0,19	0,000	0,03	0,000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Rzekuniu.

DOSTĘPNOŚĆ TERENÓW ZIELENI

Jakość terenów publicznych jest w znacznej mierze definiowana przez jej walory estetyczne, na który znaczny wpływ mają tereny zieleni. Tereny zieleni stanowią komponent przestrzeni obszarów zabudowanych, istotnie wpływający na jej estetykę, walory funkcjonalne, a także retencję wód opadowych. Dodatkowo, mają również istotny wpływ na stan zdrowia psychicznego i samopoczucie mieszkańców.

Na obszarze Gminy Rzekuń znajdują tereny zieleni o łącznej powierzchni 132 365 m². W celu oceny ich dostępności przestrzennej zastosowano wskaźnik odnoszący powierzchnię terenów zieleni do liczby mieszkańców, który dla całej gminy osiągnął wartość 1 142,36 m² na 100 osób. Najwyższą wartością wskaźnika odznaczała się jednostka analityczna Przytuły Stare (19 455,51), a najniższą – Czarnowiec (150,67). Zróżnicowanie to wskazuje na nierównomierny rozkład terenów zieleni w strukturze przestrzennej gminy, co może mieć znaczenie dla jakości życia mieszkańców oraz kształtowania lokalnej polityki przestrzennej.

Szczegółowe dane dotyczące dostępności terenów zieleni wskazuje poniższa tabela.

Tab. 16. Analiza wskaźnikowa sfery przestrzenno-funkcjonalnej w obszarze dostępności infrastruktury publicznej

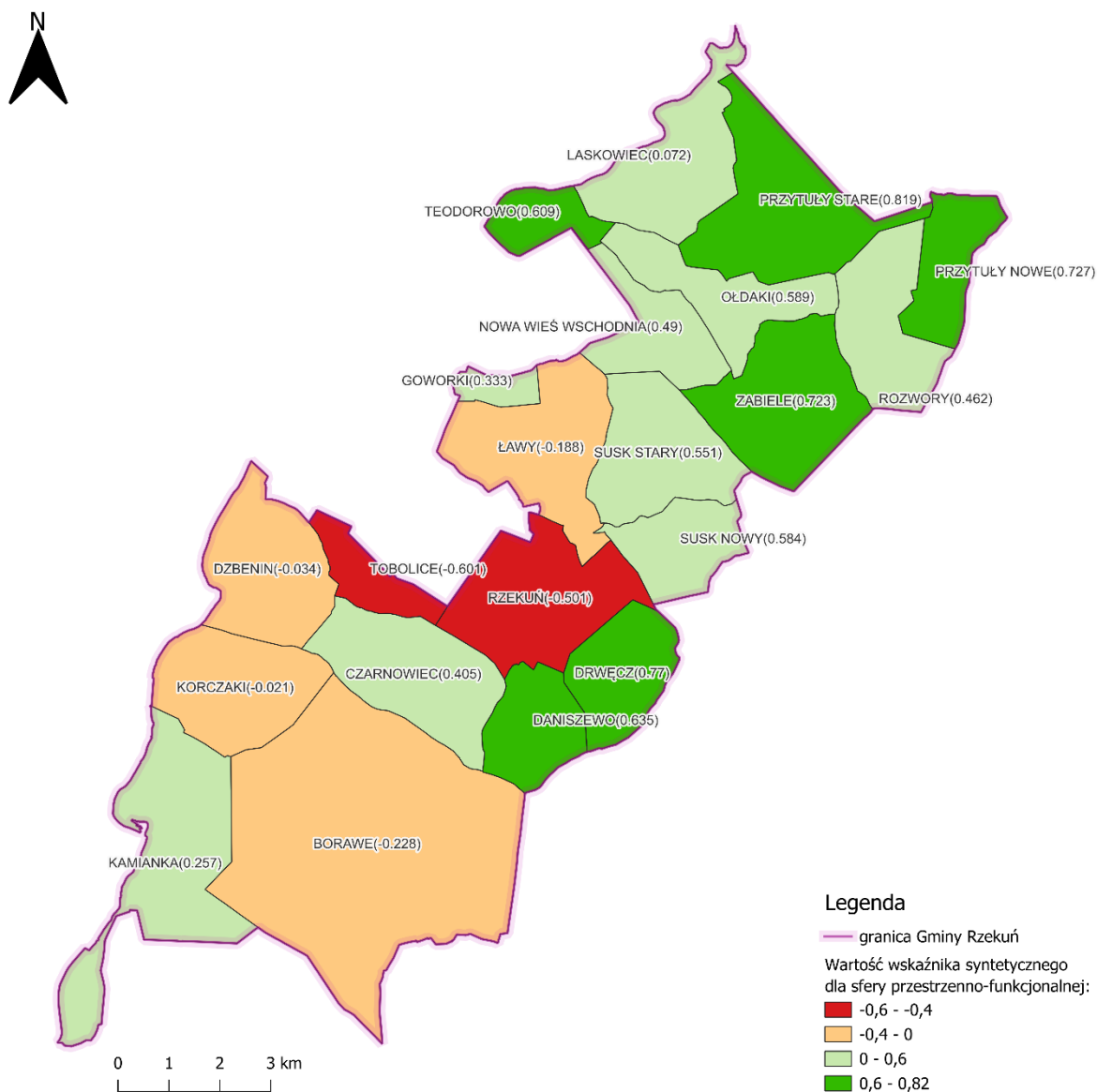
Jednostka analityczna	DOSTĘPNOŚĆ TERENÓW ZIELENI	
	Powierzchnia ogólnodostępnych terenów zieleni na 100 mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja
Borawe	0,00	-0,279
Czarnowiec	150,67	-0,242
Daniszewo	719,70	-0,103
Drwęcz	236,96	-0,221
Dzbenin	156,70	-0,241
Goworki	0,00	-0,279
Kamianka	744,26	-0,097
Korczaki	0,00	-0,279
Laskowiec	642,51	-0,122
Ławy	380,37	-0,186
Nowa Wieś Wschodnia	883,39	-0,063
Ołdaki	0,00	-0,279
Przytuły Nowe	0,00	-0,279
Przytuły Stare	19 455,51	4,469
Rozwory	2 680,80	0,375
Rzekuń	1 310,18	0,041
Susk Nowy	2 481,63	0,327
Susk Stary	782,52	-0,088
Teodorowo	535,94	-0,148
Tobolice	535,04	-0,148
Zabiele	2 460,22	0,322
Średnia dla Gminy	1 142,36	0,000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Rzekuniu.

PODSUMOWANIE PROBLEMÓW W SFERZE PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNEJ

Zgodnie z metodyką przedstawioną w rozdziale 3.1., o natężeniu negatywnych zjawisk w danej jednostce analitycznej decyduje wartość wskaźnika syntetycznego, który podsumowuje wszystkie badane zjawiska kryzysowe w danej sferze. W odniesieniu do sfery przestrzenno-funkcjonalnej, nagromadzenie negatywnych zjawisk w Gminie Rzekuń stwierdzono na terenie jednostek:

- Borawe,
- Dzbenin,
- Korczaki,
- Ławy,
- Rzekuń,
- Tobolice.

Ryc. 15. Wartość wskaźnika syntetycznego dla sfery przestrzenno-funkcjonalnej

Źródło: opracowanie własne.

4.5 SFERA TECHNICZNA

Zdegradowane, a niekiedy także zdewastowane obiekty szpecą przestrzeń, niszcząc ład przestrzenny i walory estetyczne. Tereny, na których stan techniczny obiektów określa się jako zły lub bardzo zły często stają się nieatrakcyjne dla mieszkańców i przestają być użytkowane, co sprawia, że pogłębia się degradacja tego terenu. Zwiększa to tendencję do łamania norm społecznych oraz sprzyja wzrostowi przestępczości¹⁰.

Przestrzeń, w której realizowane są usługi z zakresu oświaty (budynki szkół, przedszkoli) ochrony zdrowia (ośrodki zdrowia, przychodnie), działań władz samorządowych (budynki urzędów, placówek) itp. w dużym stopniu oddziałuje na poziom ogólnego zadowolenia mieszkańców z realizacji tych usług, co w sposób bezpośrednie wiąże się z nastrojami i emocjami pojawiającymi się w sferze społecznej. Do obiektów przestrzeni publicznej należą także budynki komunalne. Pojęcie to rozumiane jako ogół lokali należących do gminy, służących realizacji zadań własnych gminy. Budynek w dobrym stanie technicznym oprócz ogólnego dobrego stanu zewnętrznego powinien charakteryzować się również dobrą efektywnością energetyczną, a także brakiem barier architektonicznych.

Analiza sfery technicznej na terenie Gminy Rzekuń została przeprowadzona w oparciu o następujące obszary: stan techniczny przestrzeni publicznej, efektywność energetyczną oraz zapewnienie dostępności. W tym celu użyto następujących wskaźników:

- liczba obiektów komunalnych wymagających remontów z wyłączeniem urządzeń sieciowych (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) na 100 mieszkańców,
- liczba obiektów przestrzeni publicznej (plac zabaw, skwery, zieleńce, place, inne ogólnodostępne przestrzenie publiczne) w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców,
- liczba obiektów komunalnych wymagających termomodernizacji (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) w ogólnej liczbie obiektów komunalnych,

¹⁰ Kelling G., Coles C., 1982. Fixing Broken Windows: Restoring Order and Reducing Crime in Our Communities.

- zużycie energii elektrycznej w ogólnej liczbie obiektów komunalnych (kWh/szt.),
- zużycie energii elektrycznej w ogólnej liczbie obiektów komunalnych na 100 mieszkańców,
- liczba obiektów komunalnych niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej itp.) na 100 mieszkańców.

Na terenie Gminy Rzekuń znajduje się 16 obiektów komunalnych wymagających podjęcia działań naprawczych. Wskaźnik opisujących ich natężenie przybrał zatem dla gminy średnią wartość 0,14. Najwyższymi jego wartościami odznaczała się jednostka Drwęcz, dla której przyjął wartość 2,17. Tym samym miejscowość ta odznacza się wysoką koncentracją obiektów komunalnych w złym stanie technicznym w relacji do liczby mieszkańców. Dodatkowo, analizie podlegały również obiekty przestrzeni publicznej, takie jak place zabaw, zieleńce, place itp., będące w złym stanie technicznym. Wskaźnik opisujący ich koncentrację w relacji do liczby ludności przybrał dla gminy średnią wartość na poziomie 0,04. Najwyższą jego wartość odnotowano dla jednostki analitycznej Przytuły Stare, w której wyniósł 0,79.

Ze stanem technicznym budynków silnie związana jest ich efektywność energetyczna, która wpływa zarówno na ekonomiczne koszty funkcjonowania obiektów, jak i koszty środowiskowe. W wymiarze ekonomicznym niska efektywność energetyczna oznaczać będzie konieczność podejmowania zwiększonych nakładów finansowych związanych z koniecznością ogrzewania danego budynku w sezonie grzewczym. W wymiarze środowiskowym wiązać się będzie natomiast ze znacznymi stratami energii, prowadzącymi do wyprodukowania większej ilości energii elektrycznej, a zatem do konieczności emisji do atmosfery większej ilości szkodliwych substancji, w celu zrekompensowania strat energetycznych.

Na terenie Gminy Rzekuń 42,9% wszystkich obiektów komunalnych wymaga termomodernizacji. Najwyższym udziałem obiektów komunalnych o niskiej efektywności energetycznej charakteryzowały się jednostki Rozwory i Susk Nowy, dla których wskaźnik przyjął wartość 100%. W 2024 roku zużycie energii elektrycznej ogółem w obiektach komunalnych w gminie wyniosło 129 393 kWh. Średnie zużycie energii na jeden obiekt komunalny wyniosło zatem 6 161,57 kWh. Najwyższym średnim zużyciem energii w relacji do liczby obiektów komunalnych odznaczała się jednostka analityczna Rzekuń (30 181 kWh). Przeliczając natomiast ilość zużytej energii elektrycznej na 100 mieszkańców otrzymano

wskaźnik, którego średnia wartość dla gminy wyniosła 53,18, a najwyższą jego wartością odnotowano w jednostce Kamionka (3 952,13).

W zakresie stanu technicznego obiektów komunalnych należy zwrócić również uwagę na ich dostępność architektoniczną. Jej brak prowadzi do ograniczenia możliwości korzystania z przestrzeni i obiektów publicznych dla części mieszkańców, co z kolei prowadzi do wykluczenia społecznego i stygmatyzacji.

Do analizy zapewnienia dostępności wykorzystano wskaźnik liczby obiektów komunalnych niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami w relacji do liczby mieszkańców. Dla Gminy Rzekuń przyjął on średnią wartość wynoszącą 0,05. Najwyższy poziom nasycenia obiektami komunalnymi charakteryzującymi się brakiem dostępności architektonicznej cechowała się jednostka analityczna Drwęcz (2,17).

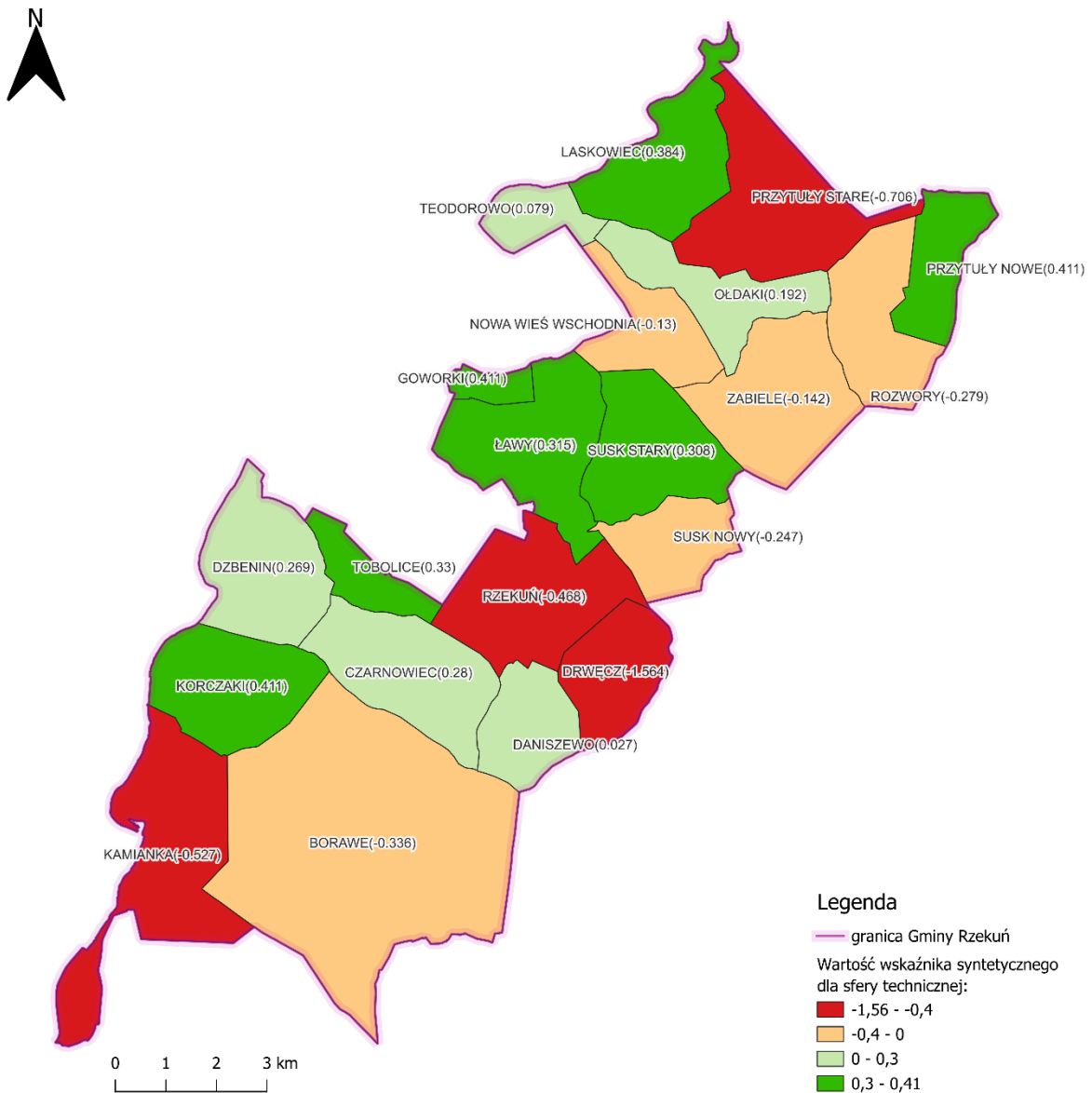
Tab. 17. Analiza sfery technicznej

Jednostka analityczna	STAN TECHNICZNY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ				EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA				ZAPEWNIENIE DOSTĘPNOŚCI			
	Liczba obiektów komunalnych wymagających remontów z wyłączeniem urządzeń sieciowych (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) na 100 mieszkańców		Liczba obiektów przestrzeni publicznej (plac zabaw, skwery, zieleńce, place, inne ogólnodostępne przestrzenie publiczne) w złym stanie technicznym na 100 mieszkańców		Liczba obiektów komunalnych wymagających termomodernizacji (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, oczyszczalnie ścieków itp.) w ogólnej liczbie obiektów komunalnych		Zużycie energii elektrycznej w ogólnej liczbie obiektów komunalnych (kWh/szt.)		Zużycie energii elektrycznej w ogólnej liczbie obiektów komunalnych na 100 mieszkańców		Liczba obiektów komunalnych niedostosowanych do potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami (mieszkania komunalne, obiekty użyteczności publicznej, itp.) na 100 mieszkańców	
	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja	wskaźnik	standaryzacja
Borawe	0,11	0,067	0,00	0,220	0,0%	0,992	19168,00	-1,724	2026,22	-1,678	0,00	0,110
Czarnowiec	0,17	-0,059	0,00	0,220	0,0%	0,992	1636,00	0,600	272,67	-0,187	0,00	0,110
Daniszewo	0,51	-0,755	0,00	0,220	0,0%	0,992	2255,00	0,518	1138,89	-0,923	0,00	0,110
Drwęcz	2,17	-4,189	0,00	0,220	80,0%	-0,860	1803,40	0,578	784,09	-0,622	2,17	-4,512
Dzbenin	0,00	0,284	0,00	0,220	0,0%	0,992	4415,00	0,232	314,91	-0,223	0,00	0,110
Goworki	0,00	0,284	0,00	0,220	0,0%	0,992	0,00	0,817	0,00	0,045	0,00	0,110
Kamianka	0,33	-0,391	0,00	0,220	0,0%	0,992	12054,00	-0,781	3952,13	-3,316	0,00	0,110
Korczażki	0,00	0,284	0,00	0,220	0,0%	0,992	0,00	0,817	0,00	0,045	0,00	0,110
Laskowiec	0,08	0,119	0,00	0,220	0,0%	0,992	0,00	0,817	0,00	0,045	0,00	0,110
Ławy	0,00	0,284	0,00	0,220	0,0%	0,992	2672,00	0,463	262,22	-0,178	0,00	0,110
Nowa Wieś Wschodnia	0,35	-0,443	0,00	0,220	50,0%	-0,165	1412,00	0,630	498,94	-0,379	0,35	-0,641
Ołdaki	0,64	-1,035	0,00	0,220	0,0%	0,992	0,00	0,817	0,00	0,045	0,00	0,110
Przytuły Nowe	0,00	0,284	0,00	0,220	0,0%	0,992	0,00	0,817	0,00	0,045	0,00	0,110
Przytuły Stare	0,00	0,284	0,79	-3,800	0,0%	0,992	5750,00	0,055	2263,78	-1,880	0,00	0,110
Rozwory	0,40	-0,539	0,00	0,220	100,0%	-1,323	2128,00	0,535	851,20	-0,679	0,00	0,110
Rzekuń	0,04	0,204	0,04	0,022	0,0%	0,992	30181,00	-3,184	1172,99	-0,952	0,00	0,110
Susk Nowy	0,34	-0,416	0,00	0,220	100,0%	-1,323	2216,00	0,523	753,74	-0,596	0,00	0,110
Susk Stary	0,00	0,284	0,00	0,220	0,0%	0,992	1441,00	0,626	503,85	-0,383	0,00	0,110
Teodorowo	0,00	0,284	0,39	-1,774	0,0%	0,992	0,00	0,817	0,00	0,045	0,00	0,110
Tobolice	0,00	0,284	0,00	0,220	0,0%	0,992	1735,00	0,587	307,08	-0,216	0,00	0,110
Zabiele	0,36	-0,453	0,36	-1,610	0,0%	0,992	1720,00	0,589	616,49	-0,479	0,00	0,110
Średnia dla Gminy	0,14	0,000	0,04	0,000	42,9%	0,000	6161,57	0,000	53,18	0,000	0,05	0,000

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Gminy w Rzekuniu.

Zgodnie z metodyką przedstawioną w rozdziale 3.1., o natężeniu negatywnych zjawisk w danej jednostce analitycznej decyduje wartość wskaźnika syntetycznego, który podsumowuje wszystkie badane zjawiska kryzysowe w danej sferze. W odniesieniu do sfery technicznej, nagromadzenie negatywnych zjawisk w Gminie Rzekuń stwierdzono na terenie jednostek:

- Borawe,
- Drwęcz,
- Kamianka,
- Nowa Wieś Wschodnia,
- Przytuły Stare,
- Rozwory,
- Rzekuń,
- Susk Nowy,
- Zabiele.

Ryc. 16. Wartość wskaźnika syntetycznego dla sfery technicznej
 Źródło: opracowanie własne.

5 WYZNACZENIE OBSZARU ZDEGRADOWANEGO

W oparciu o przyjętą metodologię, do obszaru zdegradowanego włączone mogą zostać wszystkie jednostki analityczne, w których wartość wskaźnika syntetycznego natężenia zjawisk kryzysowych jest ujemna (mniejsza od 0) w sferze społecznej oraz w przynajmniej jednej z pozostałych 4 sfer wskazanych w art. 9 ust. 1 pkt 1-4 *ustawy o rewitalizacji*.

Zgodnie z *ustawą o rewitalizacji*, obszar zdegradowany podzielony może zostać na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, pod warunkiem stwierdzenia na każdym z podobszarów występowania koncentracji negatywnych zjawisk społecznych oraz gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych lub technicznych.

Nagromadzenie zjawisk kryzysowych w sferze społecznej zdiagnozowano w jednostkach analitycznych: Borawe, Korczaki, Laskowiec, Nowa Wieś Wschodnia, Rozwory, Rzekuń, Susk Nowy i Teodorowo. Z wyjątkiem jednostki analitycznej Laskowiec, w każdym ze wskazanych przypadków zaobserwowane także występowanie zjawisk problemowych w co najmniej jednej z pozostałych sfer: gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej. Tym samym jednostki spełniają ustawowe przesłanki, aby stanowić obszar zdegradowany na terenie Gminy Rzekuń.

Poniższa tabela prezentuje w sposób zbiorczy wyniki analizy wskaźnikowej sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej przy użyciu wskaźnika syntetycznego dla wszystkich badanych jednostek analitycznych.

Tab. 18. Analiza sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej przy użyciu wskaźnika syntetycznego - zestawienie zbiorcze

Jednostka analityczna	Sfera społeczna	Sfera gospodarcza	Sfera środowiskowa	Sfera przestrzenno-funkcjonalna	Sfera techniczna
Borawe	-0,209	-0,495	-0,218	-0,228	-0,336
Czarnowiec	0,096	0,787	-0,215	0,405	0,280
Daniszewo	0,219	1,120	-0,581	0,635	0,027
Drwęcz	0,714	-0,312	0,527	0,770	-1,564
Dzbenin	0,388	-0,311	0,071	-0,034	0,269
Goworki	0,487	0,733	-0,501	0,333	0,411
Kamianka	0,396	0,164	0,302	0,257	-0,527
Korczaki	-0,165	-0,737	0,312	-0,021	0,411
Laskowiec	-0,425	0,105	0,697	0,072	0,384

Ławy	0,212	0,434	-0,216	-0,188	0,315
Nowa Wieś Wschodnia	-0,120	0,407	-0,134	0,490	-0,130
Ołdaki	0,237	-0,133	-0,474	0,589	0,192
Przytuły Nowe	0,790	-0,025	-0,312	0,727	0,411
Przytuły Stare	0,048	-0,305	0,210	0,819	-0,706
Rozwory	-0,073	-0,164	-0,293	0,462	-0,279
Rzekuń	-0,305	0,259	-1,004	-0,501	-0,468
Susk Nowy	-0,068	-0,070	-0,873	0,584	-0,247
Susk Stary	0,284	-0,312	0,042	0,551	0,308
Teodorowo	-0,200	0,184	-0,503	0,609	0,079
Tobolice	0,819	0,308	-0,342	-0,601	0,330
Zabiele	0,320	-0,049	-0,069	0,723	-0,142

Źródło: opracowanie własne.

Poniżej przedstawione zostały wyniki analizy w sferze społecznej jednostek analitycznych obszaru zdegradowanego wraz ze wskazaniem liczby pozostałych sfer, w których stwierdzono występowanie zjawisk kryzysowych, a także dotyczących danych powierzchniowych i ludnościowych.

Tab. 19. Jednostki analityczne zaliczone do obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Rzekuń

Jednostka analityczna	Sfera społeczna	Liczba pozostałych sfer, w których stwierdzono występowanie zjawisk kryzysowych	Liczba ludności w jednostce analitycznej (os.)	Udział wśród całkowitej ludności Gminy (%)	Powierzchnia a jednostki analitycznej (km ²)	Udział w całkowitej powierzchni Gminy (%)
Rzekuń	-0,305	3	2 573	22,2%	7,5	5,7%
Borawe	-0,209	4	946	8,2%	25,2	19,3%
Teodorowo	-0,200	1	256	2,2%	2,1	1,6%
Korczaki	-0,165	2	187	1,6%	6,2	4,7%
Nowa Wieś Wschodnia	-0,120	2	283	2,4%	3,8	2,9%
Rozwory	-0,073	3	250	2,2%	5,4	4,1%
Susk Nowy	-0,068	3	294	2,5%	3,7	2,8%
SUMA			4 789	41,3%	53,9	41,2%

Źródło: opracowanie własne.

Obszar zdegradowany w Gminie Rzekuń obejmuje siedem jednostek analitycznych, których łączna powierzchnia wynosi 53,9 km², co odpowiada 41,2% powierzchni gminy. Liczba mieszkańców obszaru zdegradowanego wynosi natomiast 4 789 osób, co stanowi 41,3% całej ludności gminy.

6 WYZNACZENIE OBSZARU REWITALIZACJI

Zgodnie z zapisami *ustawy o rewitalizacji*, aby dany obszar gminy mógł zostać uznany za obszar rewitalizacji koniecznym jest, aby odznaczał się on szczególną koncentracją negatywnych zjawisk oraz aby był on istotny dla rozwoju lokalnego całej gminy. Z ustawy wynika również, że obszar rewitalizacji nie może przekraczać 20% powierzchni gminy oraz 30% liczby mieszkańców.

W oparciu o przeprowadzoną analizę wskaźnikową jak obszar rewitalizacji przyjęto jednostki analityczne: Rzekuń, Susk Nowy oraz Nowa Wieś Wschodnia. Wyboru tego dokonano na podstawie łącznego spełnienia następujących kryteriów:

- jednostka posiada istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego całej gminy,
- ma w niej miejsce koncentracja negatywnych zjawisk w sferze społecznej,
- potencjałem społecznym do prowadzenia działań rewitalizacyjnych, wyrażony gęstością zaludnienia przekraczającą 70 os./km²,
- w jednostce występują negatywne zjawiska w przynajmniej dwóch innych sferach.

Rzekuń jest miejscowością zamieszkała przez 2 573 osoby, w granicach której gęstość zaludnienia kształtuje się na poziomie blisko 345 os./km². Jednostka ta pełni funkcję głównego ośrodka wielofunkcyjnego gminy, a na jej terenie znajdują się m.in.: Urząd Gminy, Ośrodek Pomocy Społecznej, Dzienny Dom „Senior+”, żłobek samorządowy, Szkoła Podstawowa im. Gen. Józefa Bema w Rzekuniu oraz Gminna Biblioteka Publiczna. W granicach tej jednostki analitycznej działalność prowadzi większość podmiotów gospodarczych, nastawionych na zaspokajanie potrzeb mieszkańców. Przeprowadzona diagnoza wskaźnikowa wykazała w jej granicach występowanie stanu kryzysowego w sferze społecznej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej.

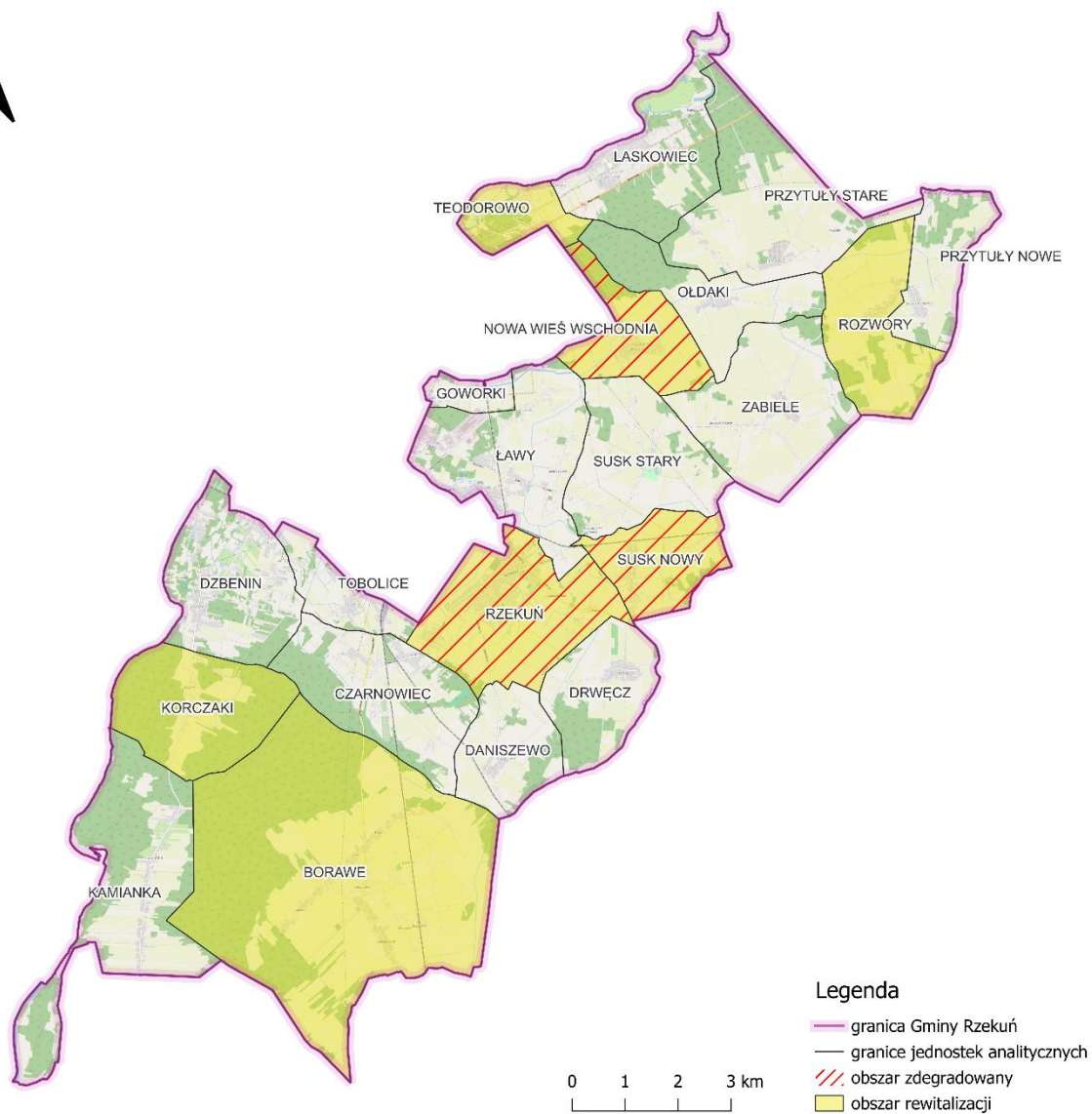
Susk Nowy jest jednostką analityczną zamieszkałą przez 294 osoby, w granicach której gęstość zaludnienia kształtuje się na poziomie blisko 80 os./km². Obejmuje swoim zasięgiem całość sołectwa Susk Nowy, zlokalizowanego w środkowej części gminy. Jednostka jest bezpośrednio związana ze zlokalizowaną tuż obok niej miejscowością Rzekuń, będącą głównym ośrodkiem wielofunkcyjnym gminy, przez co ma istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, pełniąc funkcję zaplecza rozwojowego miejscowości Rzekuń. Dodatkowo, na jej terenie zlokalizowane są

przestrzenie i obiekty integracyjne, takie jak świetlica środowiskowa, które są szczególnie istotne dla społeczności lokalnej. Przeprowadzona analiza wskaźnikowa wykazała występowanie na jej obszarze stanu kryzysowego w sferze społecznej, gospodarczej, środowiskowej i technicznej.

Jednostka analityczna **Nowa Wieś Wschodnia** zamieszkała jest 283 osoby. Gęstość zaludnienia w jej granicach kształtuje się na poziomie 74 os./km². Jednostka odgrywa istotną rolę dla rozwoju lokalnego, czego przejawem jest relatywnie wysoka liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych. Dodatkowo, zlokalizowana jest tuż przy granicy strefy inwestycyjnej znajdującej się w Ostrołęce, co z kolei skutkuje zwiększonym potencjałem do rozwoju omawianego obszaru. Na jej terenie znajdują się również obiekty istotne dla społeczności lokalnej, jak świetlica wiejska, które stanowią miejsca sprzyjające integracji oraz wzmacnianiu kapitału społecznego mieszkańców. Przeprowadzona analiza wskaźnikowa pozwoliła na wykazanie występowania w jej granicach stanu kryzysowego w sferze społecznej, środowiskowej i technicznej.

Obszar rewitalizacji pod względem powierzchni oraz liczby ludności wpisuje się w ustawowe normy wynikające z ustawy o rewitalizacji. Zamieszkały jest przez 3 150 osób (27,2% ludności gminy) oraz zajmuje powierzchnię 15 km², co odpowiada 11,4% powierzchni Gminy Rzekuń.

Obszar zdegradowany wraz z obszarem rewitalizacji prezentuje mapa sporządzona zgodnie z art. 11 ust. 4 *ustawy o rewitalizacji*, stanowiąca załącznik nr 1 do uchwały w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji. Uproszczoną mapę zamieszczono poniżej.

Ryc. 17. Uproszczona mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Rzekuń
Źródło: opracowanie własne.

SPIS RYSUNKÓW

Ryc. 1. Położenie Gminy Rzekuń na tle powiatu i województwa.....	7
Ryc. 2. Sieć transportowa Gminy Rzekuń.....	10
Ryc. 3. Formy ochrony przyrody i obszary zagrożenia powodziowego na terenie Gminy Rzekuń	14
Ryc. 4. Zmiany liczby ludności w Gminie Rzekuń w latach 2014-2024	16
Ryc. 5. Użytkowanie terenu na obszarze Gminy Rzekuń	20
Ryc. 6. Podział Gminy Rzekuń na jednostki analityczne.....	27
Ryc. 7. Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	34
Ryc. 8. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności w Gminie Rzekuń na tle powiatu i województwa	38
Ryc. 9. Struktura ludności w Gminie Rzekuń w latach 2020-2024.....	48
Ryc. 10. Liczba fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych na 1 000 mieszkańców.....	51
Ryc. 11. Wartość wskaźnika syntetycznego dla sfery społecznej	54
Ryc. 12. Podmioty gospodarcze wpisane do REGON na 1 000 mieszkańców.....	56
Ryc. 13. Wartość wskaźnika syntetycznego dla sfery gospodarczej	59
Ryc. 14. Wartość wskaźnika syntetycznego dla sfery środowiskowej	65
Ryc. 15. Wartość wskaźnika syntetycznego dla sfery przestrzenno-funkcjonalnej.....	73
Ryc. 16. Wartość wskaźnika syntetycznego dla sfery technicznej	78
Ryc. 17. Uproszczona mapa obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w Gminie Rzekuń	83

SPIS TABEL

Tab. 1. Zmiany liczby ludności w powiecie ostrołęckim w latach 2020-2024.....	15
Tab. 2. Jednostki analityczne wyznaczone na terenie Gminy Rzekuń	26
Tab. 3. Wskaźniki wykorzystane do zdiagnozowania zjawisk kryzysowych.....	29
Tab. 4. Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze bezrobocia	37
Tab. 5. Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze ubóstwa	40
Tab. 6. Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze alkoholizmu.....	42
Tab. 7. Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze przestępczości.....	44
Tab. 8. Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze osób ze szczególnymi potrzebami	46
Tab. 9. Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze kapitału społecznego	49
Tab. 10. Analiza wskaźnikowa sfery społecznej w obszarze uczestnictwa w życiu publicznym	52
Tab. 11. Analiza wskaźnikowa sfery gospodarczej.....	58
Tab. 12. Analiza wskaźnikowa sfery środowiskowej.....	64
Tab. 13. Analiza wskaźnikowa sfery przestrzenno-funkcjonalnej w obszarze dostępności infrastruktury publicznej.....	68
Tab. 14. Analiza wskaźnikowa sfery przestrzenno-funkcjonalnej w obszarze dostępności infrastruktury publicznej.....	69
Tab. 15. Analiza wskaźnikowa sfery przestrzenno-funkcjonalnej w obszarze dostępności infrastruktury publicznej.....	71
Tab. 16. Analiza wskaźnikowa sfery przestrzenno-funkcjonalnej w obszarze dostępności infrastruktury publicznej.....	72
Tab. 17. Analiza sfery technicznej.....	77
Tab. 18. Analiza sfery społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej przy użyciu wskaźnika syntetycznego - zestawienie zbiorcze.....	79
Tab. 19. Jednostki analityczne zaliczone do obszaru zdegradowanego na terenie Gminy Rzekuń	80